

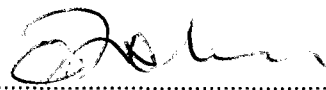
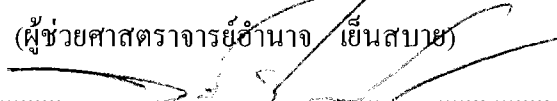
การศึกษาวิเคราะห์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก
อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541

ปริญญานิพนธ์
ของ
วรางคณา ศิริปโชติ

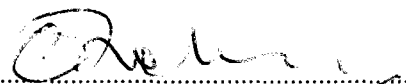
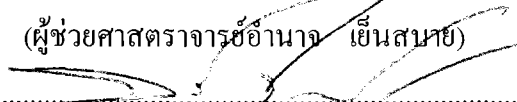
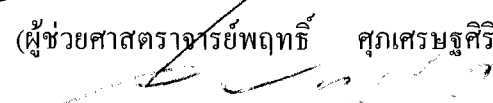
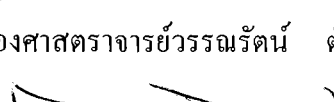
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา
มีนาคม 2542
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

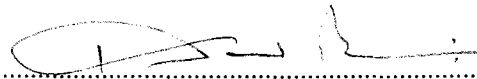
คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานาจ เย็นสนาย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ์ สุขเสริมสุทธิ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานาจ เย็นสนาย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ์ สุขเสริมสุทธิ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัลยาณี กาญจนดุล)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ 11 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย ประธาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ กรรมการ ซึ่งมีส่วนในการให้ความรู้ ความคิด ข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือการศึกษาวิเคราะห์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกริก ยืนพันธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์กัลยาณี กาญจนกุล ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย อีกทั้งยังให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำปริญญานิพนธ์

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หอสมุดกรมวิชาการ หอสมุดแห่งชาติ และสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกในการรวบรวมหนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวดแก่ผู้วิจัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา น้ำ พี่ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

วรางคณา ศิริปโชติ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	3
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
	ภาพประกอบ.....	6
	หนังสือบันเทิงคดี	22
	การประกวดหนังสือสำหรับเด็ก	24
	สื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบ	29
	กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบ	35
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	42
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	51
	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	53
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
4	ผลการวิเคราะห์ศึกษาค้นคว้า	56
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	84
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล	85
การวิเคราะห์ข้อมูล	85
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	85
อภิปรายผล	86
ข้อเสนอแนะทั่วไป	94
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	94
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	100
ประวัติย่อผู้วิจัย	190

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ผลการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541	56
2 ผลการศึกษาวิเคราะห์การใช้สื่อในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภท บันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541	61
3 ผลการศึกษาวิเคราะห์การใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภท บันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541	70
4 สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ สื่อ และกลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบ หนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวด ตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541	76

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
ภาพประกอบชุดที่ 1 เรื่อง ตึกแก๊งค์อาภัพ	105
ภาพประกอบชุดที่ 2 เรื่อง อ้วนกับอี๊ดผจญภัย.....	106
ภาพประกอบชุดที่ 3 เรื่อง ลูกไก่แสนสวย	107
ภาพประกอบชุดที่ 4 เรื่อง เอื้องแซะสีทอง	108
ภาพประกอบชุดที่ 5 เรื่อง นายขนมต้ม	109
ภาพประกอบชุดที่ 6 เรื่อง เสือเผ่นกับลูกวัว.....	110
ภาพประกอบชุดที่ 7 เรื่อง ทำไมหนอนนายตีบป่อง	111
ภาพประกอบชุดที่ 8 เรื่อง หนูน่านหนุนา.....	112
ภาพประกอบชุดที่ 9 เรื่อง สัตว์มีประโยชน์.....	113
ภาพประกอบชุดที่ 10 เรื่อง เรื่องสั้นชนบท.....	114
ภาพประกอบชุดที่ 11 เรื่อง หนูหน้อยกับมะม่วง.....	115
ภาพประกอบชุดที่ 12 เรื่อง พญากวางทอง	116
ภาพประกอบชุดที่ 13 เรื่อง อาณาจักรริมบึง.....	117
ภาพประกอบชุดที่ 14 เรื่อง เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก.....	118
ภาพประกอบชุดที่ 15 เรื่อง สามครุฑ	119
ภาพประกอบชุดที่ 16 เรื่อง ไข่ขอขา.....	120
ภาพประกอบชุดที่ 17 เรื่อง ลั่นคือต้นไม้.....	121
ภาพประกอบชุดที่ 18 เรื่อง เด็กชายกมลเที่ยวบ้านทุ่ง.....	122
ภาพประกอบชุดที่ 19 เรื่อง ร้อยกรองของเด็ก.....	123
ภาพประกอบชุดที่ 20 เรื่อง กล้วย.....	124
ภาพประกอบชุดที่ 21 เรื่อง แกะน้อยหาเพื่อน.....	125
ภาพประกอบชุดที่ 22 เรื่อง ลั่นเป็นต้นไม้ใหญ่.....	126
ภาพประกอบชุดที่ 23 เรื่อง เขี้ยวสิงโต.....	127
ภาพประกอบชุดที่ 24 เรื่อง เพื่อนแท้	128
ภาพประกอบชุดที่ 25 เรื่อง แก่นพบพญานก.....	129
ภาพประกอบชุดที่ 26 เรื่อง ตะเพียนเข้ากรุง.....	130

ภาพประกอบชุดที่ 27 เรื่อง แม่หนูผู้กล้าหาญ.....	131
ภาพประกอบชุดที่ 28 เรื่อง จ้าวป่า.....	132
ภาพประกอบชุดที่ 29 เรื่อง ตัวมดเคี้ยวผจญโลก.....	133
ภาพประกอบชุดที่ 30 เรื่อง ปู้น ปู้นรถไฟมาแล้ว.....	134
ภาพประกอบชุดที่ 31 เรื่อง แม่มดเจ้าปัญญา.....	135
ภาพประกอบชุดที่ 32 เรื่อง หมีใหญ่ผจญภัย.....	136
ภาพประกอบชุดที่ 33 เรื่อง ดวงอาทิตย์.....	137
ภาพประกอบชุดที่ 34 เรื่อง นกนางแอ่น.....	138
ภาพประกอบชุดที่ 35 เรื่อง ฤทธิราหู.....	139
ภาพประกอบชุดที่ 36 เรื่อง ดันไม่มีเพื่อน	140
ภาพประกอบชุดที่ 37 เรื่อง กระต่ายจอมโว.....	141
ภาพประกอบชุดที่ 38 เรื่อง นายพยัญชนะ	142
ภาพประกอบชุดที่ 39 เรื่อง ก ข ขับขาน	143
ภาพประกอบชุดที่ 40 เรื่อง ข้าวเหนียว.....	144
ภาพประกอบชุดที่ 41 เรื่อง พลายมิ่งเมือง.....	145
ภาพประกอบชุดที่ 42 เรื่อง พระอาทิตย์ฟักร้อน.....	146
ภาพประกอบชุดที่ 43 เรื่อง เจ้าเบิ้ม.....	147
ภาพประกอบชุดที่ 44 เรื่อง กบ.....	148
ภาพประกอบชุดที่ 45 เรื่อง กอริลลา.....	149
ภาพประกอบชุดที่ 46 เรื่อง กิ้งก่าไปเยี่ยมเพื่อน.....	150
ภาพประกอบชุดที่ 47 เรื่อง ผีเสื้อกับทุ่งหญ้า.....	151
ภาพประกอบชุดที่ 48 เรื่อง วันสงกรานต์	152
ภาพประกอบชุดที่ 49 เรื่อง ผีเสื้อน้อยในสวน.....	153
ภาพประกอบชุดที่ 50 เรื่อง ยาของคุณย่า	154
ภาพประกอบชุดที่ 51 เรื่อง ลูกหงษ์กตัญญู	155
ภาพประกอบชุดที่ 52 เรื่อง กระดาดเจาะรู.....	156
ภาพประกอบชุดที่ 53 เรื่อง ผีเสื้อกับผีเสื้อน้อย.....	157
ภาพประกอบชุดที่ 54 เรื่อง ร่มยายจำ.....	158

ภาพประกอบชุดที่ 55 เรื่อง สำนักของปลาทอง.....	159
ภาพประกอบชุดที่ 56 เรื่อง เกาะใน.....	160
ภาพประกอบชุดที่ 57 เรื่อง กระรอกเก่ง กระต่ายดี.....	161
ภาพประกอบชุดที่ 58 เรื่อง รongเท้าแดง.....	162
ภาพประกอบชุดที่ 59 เรื่อง รูปปั้นของคุณตา.....	163
ภาพประกอบชุดที่ 60 เรื่อง ไม่อยากเป็นควาย.....	164
ภาพประกอบชุดที่ 61 เรื่อง ขนฟูกับหูตั้ง.....	165
ภาพประกอบชุดที่ 62 เรื่อง เจ้ากบปากกว้าง.....	166
ภาพประกอบชุดที่ 63 เรื่อง เมล็ดข้าวสีทอง.....	167
ภาพประกอบชุดที่ 64 เรื่อง แมวน้อยตกปลา.....	168
ภาพประกอบชุดที่ 65 เรื่อง เด็กน้อยกับต้นไม้.....	169
ภาพประกอบชุดที่ 66 เรื่อง บ้านของสีนวล.....	170
ภาพประกอบชุดที่ 67 เรื่อง แม่โกลกับเสือโคร่ง.....	171
ภาพประกอบชุดที่ 68 เรื่อง นิทานพื้นบ้านไทยยายกับตา.....	172
ภาพประกอบชุดที่ 69 เรื่อง นกเจ้าฟ้ากับเด็กชายผมจุก.....	173
ภาพประกอบชุดที่ 70 เรื่อง ฟักกว้างเท่าปากบ่อ.....	174
ภาพประกอบชุดที่ 71 เรื่อง ลูกเต่าบกกับลูกเต่าน้ำ.....	175
ภาพประกอบชุดที่ 72 เรื่อง ดอกไม้ของขวัญ.....	176
ภาพประกอบชุดที่ 73 เรื่อง นกแสงตะวัน.....	177
ภาพประกอบชุดที่ 74 เรื่อง นกฮูกหลงตน.....	178
ภาพประกอบชุดที่ 75 เรื่อง ประภาคารร้องเพลง.....	179
ภาพประกอบชุดที่ 76 เรื่อง ดอกบัวไม่ยอมบาน.....	180
ภาพประกอบชุดที่ 77 เรื่อง ดอกทานตะวันกับถุงทอง.....	181
ภาพประกอบชุดที่ 78 เรื่อง นกกระยางขาว.....	182
ภาพประกอบชุดที่ 79 เรื่อง สัตว์ในกะลา.....	183
ภาพประกอบชุดที่ 80 เรื่อง อำเภอลูกทีก.....	184
ภาพประกอบชุดที่ 81 เรื่อง คางคกกับแมลงสาบ.....	185
ภาพประกอบชุดที่ 82 เรื่อง จากตำนานนาถถึงผาแดง-นางไอ่.....	186

ภาพประกอบ	หน้า
ภาพประกอบชุดที่ 83 เรื่อง ต้นไม้ใกล้ตัว	187
ภาพประกอบชุดที่ 84 เรื่อง ไข่วิเศษ.....	188
ภาพประกอบชุดที่ 85 เรื่อง เศษผ้าคุณยาย.....	189

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หนังสือเป็นสื่ออย่างหนึ่งในบรรดาสื่อหลาย ๆ อย่าง ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กได้มีโอกาสก้าวไปสู่ความเจริญงอกงามทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังที่วริยะ สิริสิงห (2524 : 8) ได้เขียนไว้ว่า มีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีหนังสืออ่านที่ดีเหมาะสมกับวัย พร้อมทั้งส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน เขียนเป็นหลัก เน้นการใช้หนังสือเป็นสื่อ ในการศึกษาหาความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 เป็นต้นมา หนังสือสำหรับเด็กได้รับความสนใจและส่งเสริมกันมากขึ้น จากทั้งหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน และเมื่อองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศให้ปี พ.ศ. 2515 เป็นปีหนังสือสากล พร้อมทั้งเชิญชวนให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับหนังสือขึ้น ประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์การจึงได้จัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรก และจัดต่อมาเป็นประจำทุกปีจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการผลิตหนังสือดีให้มีคุณภาพ และส่งเสริมการอ่านหนังสือ ประเภทของหนังสือที่จัดประกวดแบ่งออกเป็น หนังสือสำหรับเด็ก สารคดี นวนิยาย กวีนิพนธ์ รวมเรื่องสั้น การ์ตูน และหนังสือประเภทสวยงาม (รัตพร ชังธาดา. 2531 : 35) โดยหนังสือสำหรับเด็กนั้นปัจจุบันได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับเริ่มหัดอ่าน (อายุ 3 - 5 ปี) ระดับเด็กเล็ก (อายุ 6 - 11 ปี) และระดับเด็กก่อนวัยรุ่น (อายุ 12 - 14 ปี) (คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 8) ซึ่งผลจากการจัดประกวดหนังสือสำหรับเด็กในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาตินี้ ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักพิมพ์ต่าง ๆ สนใจผลิตหนังสือสำหรับเด็กที่มีคุณภาพกันมากขึ้น (รัตพร ชังธาดา. 2531 : 35)

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2522 องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติกำหนดให้เป็นปีเด็กสากล ได้ประกาศเชิญชวนให้ประเทศต่าง ๆ ให้ความสนใจและจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก สำนักพิมพ์และผู้ผลิตหนังสือสำหรับเด็กของไทยต่างพากันเพิ่มปริมาณการผลิต ในขณะเดียวกันก็ปรับปรุงคุณภาพทั้งในด้านเนื้อเรื่อง ภาพประกอบ และรูปเล่ม (นิศา ชูโต, กล่อมจิตต์ พลายเวช และกานต์มณี ศักดิ์เจริญ. 2524 : 50) เป็นเหตุให้วงการหนังสือสำหรับเด็กตื่นตัวขึ้นอีกครั้ง เมื่อกล่าวถึงหนังสือสำหรับเด็ก องค์ประกอบสำคัญ คือ เนื้อเรื่อง และภาพประกอบ

ซึ่งภาพนั้นเป็นส่วนสำคัญอันดับแรกที่ได้จะสัมผัสจากหนังสือ ดังที่อำนาจ เชนสบาย ได้ให้ความเห็นว่า ภาพเป็นเสมือนพาหะ เด็กจะไม่สัมผัสเรื่องราวก่อน เด็กจะสัมผัสรูปแบบ สีสัน การจัดรูปเล่ม นี่คือพาหะที่ดี ส่วนมันจะบรรจุทุกอย่างไปขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่เขียน (ยูร กมลเสวีรัตน์. 2541 : 71) และนอกจากนี้ยังได้มีผู้ให้ความสำคัญของภาพประกอบไว้ในแง่มุมต่าง ๆ อีก เช่น

หทัย ดันหยง (2525 : 405) ได้เขียนไว้ว่า ภาพเป็นเรื่องสำคัญ ภาพวาดเป็นเรื่องที่เด็กสนใจมากเพราะภาพเป็นภาษาหนึ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจ เกิดอารมณ์ ทั้งลายเส้นทั้งสีสันต่าง ๆ

สมิธ (วุฒิ แตรสังข์. ม.ป.ป. ; อ้างอิงมาจากสมิธ. 1966 : 27) ได้เขียนไว้ว่า ภาพเป็นหัวใจของหนังสือสำหรับเด็ก เพราะเด็กยังชอบความเพลิดเพลิน ความสนุก ชอบอ่านหนังสือด้วยภาพมากกว่าด้วยตัวหนังสือ ภาพที่สวยงาม มีชีวิต จะเชิญชวนให้เด็กสนใจหยิบหนังสือมาดูและอ่าน ฉะนั้นหนังสือหรือวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็กจึงไม่ควรขาดภาพประกอบ และภาพประกอบมีส่วนสำคัญยิ่งในการรับรู้ช่วยให้เกิดความรู้ ความคิดได้อย่างรวดเร็ว

จากความสำคัญดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจในเรื่องของภาพประกอบ โดยเฉพาะภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวด เพราะหนังสือที่ได้รับรางวัลนั้นถูกยกระดับให้สูงกว่าหนังสือทั่วไป และสังคมยอมรับว่ามีคุณภาพในการปลูกฝังสิ่งที่ดีงามให้กับเด็ก ดังปรากฏในคำประกาศของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ (2537 : 3) ว่าหนังสือที่ได้รับรางวัลจากการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติเป็นหนังสือดี ที่ผ่านการกลั่นกรองมาจากคณะกรรมการแล้วว่ามีความเหมาะสมสำหรับเด็ก ดังปรากฏในหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติใช้ในการพิจารณาหนังสือสำหรับเด็กซึ่งพิจารณาในด้านคุณค่าสาระประโยชน์ที่เด็กจะได้รับจากการอ่าน เพื่อการดำรงชีวิต การใช้สำนวนโวหาร ถ้อยคำ วิธีเรียบเรียงความเหมาะสมกับวัยเด็ก การออกแบบ และภาพประกอบ

ในปัจจุบันยังไม่มีงานวิจัยเชิงวิเคราะห์ในเรื่องของรูปแบบ สื่อ และกลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวดแต่อย่างใด จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และวิจารณ์ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้สร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพ เพื่อช่วยพัฒนาความคิด ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน และกระตุ้นจินตนาการของเด็ก ให้เติบโตและมีคุณภาพที่ดีต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาวิเคราะห์ รูปแบบ สื่อ และกลวิธี ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็กอายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2541

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าทำให้ผู้เขียนภาพประกอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง นำไปพัฒนารูปแบบสื่อ และกลวิธี ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้ ความคิด จินตนาการ และสนใจการอ่านมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลสำหรับการเรียนการสอนในวิชาภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวด และได้รับรางวัลอยู่ในกลุ่มหนังสือสำหรับเด็กเล็ก (อายุ 6 - 11 ปี) ประเภทหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กเล็ก โดยถือเฉพาะหนังสือที่ชนะจากการประกวดหนังสือ เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2541 จำนวน 85 เล่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

2.1 รูปแบบ

2.2 สื่อ

2.3 กลวิธี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาพประกอบ (Illustration) หมายถึง รูปภาพที่ใช้ประกอบเนื้อหา เพื่อช่วยอธิบายให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น รวมไปถึงสิ่งช่วยตกแต่งให้หนังสือดูสวยงามและน่าสนใจ

2. หนังสือบันเทิงคดี (Fiction Book) หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหามุ่งเน้นความบันเทิงทำให้ผู้อ่านได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และอาจมีความรู้สอดแทรกในเนื้อหานั้นด้วย

3. รูปแบบ (Form) หมายถึง ลักษณะของภาพประกอบซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยแบ่งรูปแบบของภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กเป็น 3 รูปแบบ คือ

3.1 รูปแบบภาพเหมือนจริง (Realistic Form) คือ ภาพที่มีรูปร่าง สัดส่วนและรายละเอียดเหมือนจริง มีสีเป็นธรรมชาติ ได้แก่ ภาพถ่ายเหมือนจริง ภาพเขียนเหมือนจริง ภาพโครงสร้างเหมือนจริง เป็นต้น

3.2 รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง (Analogical Form) คือ ภาพที่มีรูปร่างอันมีที่มาจากความเป็นจริง หรือมีรูปร่างที่ผิดแปลกไปจากความจริง ได้แก่ ภาพการ์ตูน ภาพไทย เป็นต้น

3.3 รูปแบบภาพเชิงตรรก (Logical Form) คือ ภาพที่ใช้สัญลักษณ์แทนของจริง ได้แก่ ภาพแผนภูมิ แผนที่ หรือกราฟ

4. สื่อ (Media) หมายถึง วัสดุที่ผู้วาดภาพใช้ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือ

5. กลวิธี (Technique) หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานซึ่งเกิดจากทักษะ และความคิดในการใช้สื่อของผู้วาดภาพ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ผู้วิจัยได้เรียงลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ภาพประกอบ
 - 1.1 ความหมาย
 - 1.2 ประวัติและวิวัฒนาการ
 - 1.3 ชนิดและลักษณะของภาพประกอบ
 - 1.4 ความสำคัญของภาพประกอบ
 - 1.5 ลักษณะภาพประกอบที่ดี
 - 1.6 งานวิจัยในประเทศ
 - 1.7 งานวิจัยต่างประเทศ
2. หนังสือบันทึงคลี
 - 2.1 ความหมาย
 - 2.2 ประเภทของหนังสือบันทึงคลี
3. การประกวดหนังสือสำหรับเด็ก
 - 3.1 ประวัติความเป็นมา
 - 3.2 ระเบียบการประกวดหนังสือ
 - 3.3 หลักเกณฑ์ในการพิจารณา
4. สื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบ
 - 4.1 ความหมาย
 - 4.2 ประเภทของสื่อ
5. กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบ
 - 5.1 ความหมาย
 - 5.2 ประเภทของกลวิธี

ภาพประกอบ

ความหมาย

จากสารานุกรม Columbia Encyclopedia (1993 : 1314) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาพประกอบ (Illustration) คือ ภาพ หรือส่วนตกแต่งที่ใช้ร่วมกับเนื้อหา เพื่อเสริมสิ่งที่ปรากฏ หรือทำให้เข้าใจความหมายของเนื้อหา นับได้ว่ามีอายุเก่าแก่พอๆกับงานเขียน

Encyclopedia Americana (1992 : 787) ให้ความหมายของภาพประกอบว่า เป็นภาพ หรือส่วนประกอบเนื้อหาที่เป็นภาพ ภาพวาดและงานเขียนมีแหล่งกำเนิดแบบธรรมดาและจุดมุ่งหมายแรก ของภาพประกอบ คือ การทำให้เข้าใจเนื้อหาที่ปรากฏของต้นฉบับ หรือเล่มที่ตีพิมพ์ ภาพประกอบ มักเป็นส่วนของการตกแต่ง และส่วนของการตกแต่งกลายเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะในต้นฉบับ สมัยกลาง ที่เรียกว่าภาพประกอบในหนังสือโบราณ

ฮอฟท์ (Haupt. 1975 : 145) ให้ความหมายของภาพประกอบว่า เป็นการแปลงข้อความ ของผู้เขียนเรื่องมาเป็นภาพ ซึ่งจะมีลักษณะที่เป็นรูปธรรมมากกว่าข้อความ ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ (Visual image) เมื่อได้อ่านเนื้อหาแล้ว ดังนั้นการที่ผู้เขียนภาพประกอบหนังสือ จะเขียนภาพหนึ่ง ภาพใดออกมาจึงต้องเขียนให้ชัดเจน สามารถสื่อความหมายได้ดีที่สุด

รอสส์ (Ross.1963 : 1) ให้ความหมายของภาพประกอบว่า ภาพประกอบ คือ หลักฐาน ที่จะช่วยอธิบายให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระมากขึ้น ทั้งยังเป็นสิ่งช่วยตกแต่งให้หนังสือดูสวยงาม ภาพประกอบเป็นผลงานการสร้างสรรค์ของศิลปินแต่ละคน อาจจะมีลักษณะเป็นลายเส้นขาวดำ มีการให้แสงเงาอ่อนแก่ หรืออาจใช้สีหลายสีก็ได้ แต่การสร้างสรรค์ผลงานจะต้องมีลักษณะน่าสนใจ ปลุกเร้าความรู้สึกสามารถโน้มน้าวความนึกคิดของผู้อ่าน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดอารมณ์ร่วม มีจินตนาการ และสนุกกับการอ่าน

มานิต มานิตเจริญ (2507 : 981) ให้ความหมายของภาพประกอบว่าเป็นคำนาม หมายถึง รูปที่ลงคู่กับเรื่องราวเพื่อให้เห็นเรื่องราวชัดเจนขึ้น

สนั่น ปัทมะทิน (2520 : พ.99) ได้ให้คำจำกัดความของภาพประกอบว่า ภาพประกอบ คือ ภาพพิมพ์ที่พิมพ์ประกอบในสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเรื่องราวจากตัวหนังสือเข้าใจ เรื่องราวได้ดีขึ้น ทำให้สิ่งพิมพ์สวยงามน่าสนใจ

วิษณุ นาท กัตถัญญทวิทิพย์ (2539 : 86) ให้ความหมายของภาพประกอบว่า หมายถึง ภาพที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบเอกสารหรือหนังสือ โดยมีจุดมุ่งหมายที่ใช้อธิบายขยายความ หรือสรุปความตามเนื้อหาสาระจากเอกสาร หรือข้อเขียนที่ปรากฏร่วมอยู่ในลักษณะที่เป็นนามธรรม ให้เป็นรูปธรรม

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ภาพประกอบ คือ รูปภาพที่ใช้ประกอบเนื้อหา เพื่อช่วยอธิบายให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น รวมไปถึงสิ่งช่วยตกแต่งให้หนังสือดูสวยงามและน่าสนใจ

ประวัติและวิวัฒนาการ

จากรายงานผลการวิจัยของ กล่อมจิตต์ พลายเวช (2532 : 15 - 20) ได้รวบรวมข้อมูลไว้ดังนี้

ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กของไทยมิได้มีมาพร้อม ๆ กับหนังสือสำหรับเด็กเล่มแรก คือ จินตามณี ซึ่งเป็นหนังสือที่เขียนด้วยอักษรขอมปนไทยในสมุดข่อย ซึ่งเป็นสมุดไทยคำ เริ่มมีภาพปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีลักษณะเป็นภาพแกะไม้ ส่วนใหญ่เป็นภาพประดับหนังสือ ไม่ใช่ภาพประกอบเนื้อเรื่องในหนังสือ เช่น หนังสือประถม ก กา แจกลูกอักษร มีภาพประกอบท้ายบทแต่ละบท (เจิมพันธ์ กอวัฒนสกุล. 2516 : 89)

ก่อนที่จะมีการก่อตั้งกรมศึกษาธิการในปี พ.ศ. 2430 หนังสือแบบเรียนที่ใช้กันต่อจากประถม ก กา สุบินทกุมาร ประถมมาลา ประถมจินตามณี เล่ม 1 และประถมจินตามณีเล่ม 2 ได้แก่หนังสือชุดแบบเรียนหลวง ซึ่งแต่งโดยพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร พ.ศ. 2364 - 2434) แต่งขึ้นในปี พ.ศ. 2414 มีจำนวน 6 เล่ม คือ มูลบท บรรพกิจ วาหนิตินิกร อักษรประโยค สังโยคพิธาน ไวพจน์พิจารณ์ และพิศาลการันต์ หนังสือแบบเรียนชุดนี้ไม่มีภาพประกอบ เว้นแต่ มูลบทบรรพกิจ ฉบับพิมพ์ พ.ศ. 2451 (ร.ศ. 127) มีภาพประกอบเป็นภาพแกะไม้ (เรวัต การพจน์. 2524 : 64) และต่อมาเมื่อมีการยกเลิกแบบเรียนหลวงทั้ง 6 เล่ม สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงนิพนธ์แบบเรียนเร็วขึ้นใช้แทนในปี พ.ศ. 2432 มีจำนวน 3 เล่ม ได้มีการจัดทำภาพประกอบขึ้นในหนังสือแบบเรียนเร็ว เล่ม 1 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 9 พ.ศ. 2442 มีลักษณะเป็นภาพแกะไม้แสดงความหมายของตัวอักษรไทย 44 ตัว (เรวัต การพจน์. 2524 : 66) ต่อมาหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ได้นำความคิดเรื่องภาพประกอบหนังสือแบบเรียนนี้มาจัดทำหนังสือ แบบภาพ ก ข คือพยัญชนะ 44 ตัว (ร.ศ. 119) เสนอบทเรียนด้วยการมีพยัญชนะประกอบภาพ เช่น ก ไก่ มีภาพไก่ และมีคำอ่านว่า ไก่แจ้ ไก่อยู่ ไก่ตะเภา ดันมะละกอ กอไผ่ ภาพและพยัญชนะอยู่ในหน้าซ้าย ส่วนหน้าขวาจะเว้นว่างไว้สำหรับให้เด็กหัดเขียน นับว่าเป็นหนังสือที่มีแนวแปลก มีภาพประกอบมากและเป็นภาพวาดคำ (กฤษณา สิ้นไชย. 2517 : 76 - 77)

สำหรับลักษณะและการทำภาพแกะไม้ นั้น เรวัต การพจน์ (2524 : 68) ได้อธิบายโดยรวบรวมมาจากข้อเขียนของอัสนี ชูอรุณ (2517 : 31) และกำธร สติรกุล (2515 : 150) ไว้ว่า ภาพแกะไม้เป็นภาพที่สร้างขึ้นจากการแกะไม้ เพื่อทำเป็นแม่พิมพ์ โดยเขียนภาพลงบนแผ่นไม้ซึ่งมีผิวหน้าเรียบเสียก่อน ภาพที่เขียนต้องกลับข้างขวาเป็นซ้าย ซ้ายเป็นขวา ภาพแกะไม้จึงเสมือนเป็นภาพเขียนแบบกลับ (Negative) นั่นเอง จากนั้นจึงใช้เครื่องมือแกะส่วนที่ไม่ต้องการออกให้ลึกต่ำลงไป ส่วนที่ต้องการพิมพ์จะปล่อยให้สูงขึ้นไว้ ส่วนที่นูนจะเป็นส่วนที่เกิดภาพ และเมื่อนำหมึกพิมพ์มาทาบนแม่พิมพ์แล้วพิมพ์ลงบนกระดาษจะได้ภาพลายเส้นสีดำบนกระดาษขาว การใช้หมึกดำพิมพ์ลงบนกระดาษขาวนี้ ในทางการพิมพ์เรียกว่า ไม่มีสี

ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กในยุคแรก ๆ นั้นมีลักษณะเป็นภาพแกะไม้ขาวดำ คือไม่มีสีทั้งสิ้น เป็นภาพ นกกระจอก แมว หมา ม้า ควาย วัว แพะ ฯลฯ และเข้าใจว่าผู้สร้างภาพประกอบจะเป็นชาวต่างประเทศ เพราะชื่อผู้สร้างภาพที่กำกับอยู่ที่ภาพเป็นตัวอักษรโรมัน คือ “Verpick” และ “H.W.H.” เข้าใจว่าคงมีการส่งภาพไปทำแม่พิมพ์ที่ประเทศสิงคโปร์ (เรวัต การพจน์. 2524 : 69)

ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กของไทยซึ่งสร้างโดยศิลปินชาวไทย เริ่มปรากฏเมื่อหลวงไพศาลศิลปศาสตร์ เจ้ากรมราชบัณฑิตได้ก่อตั้งกองช่างแกะไม้ขึ้นในปี พ.ศ. 2448 เพื่อทำการผลิตภาพประกอบหนังสือแบบเรียน โดยเฉพาะภาพประกอบหนังสือของกรมศึกษาธิการส่วนใหญ่จึงสร้างขึ้นโดยศิลปินช่างแกะไม้ของไทยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งในครั้งนั้นมีหม่อมเจ้าประวิช ชุมสาย เป็นนายช่างออกแบบ นายแดง นายโห้ และนายสาย เป็นช่างแกะไม้ และมี ขุนอภิสารจิตรกรรม (นายกร เปரியุ) เป็นช่างเขียน (อัสนี ชูอรุณ. 2517 : 62)

ระหว่างปี พ.ศ. 2455 - 2462 กรมราชบัณฑิตได้จัดทำหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ประกอบด้วยเนื้อเรื่องและภาพประกอบที่เหมาะสม จัดได้ว่าเป็นหนังสือสำหรับเด็กที่แท้จริง ชุดแรกมี 7 เล่ม เป็นนิทานพื้นบ้าน 1 เรื่อง คือ นายเย็กผู้ฆ่ายักษ์ (พ.ศ. 2455) เป็นบันทึกคติประเภทการผจญภัย 2 เรื่อง คือ ฉันอยากเป็นกะลาสี (พ.ศ. 2461) และ ความลึกลับของรูปเท้านกอินทรีงา (พ.ศ. 2462) เป็นสารคดีเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ 3 เรื่อง และเกี่ยวกับการเดินเรือ 1 เรื่อง ได้แก่ เด็กที่เมืองจีน (พ.ศ. 2455) เด็กที่เมืองญี่ปุ่น (พ.ศ. 2456) แอฟริกาภาคใต้ (พ.ศ. 2461) และ ปกิณกะประวัติการคนกับเรือ (พ.ศ. 2462) ภาพประกอบหนังสือชุดนี้เป็นภาพแกะไม้ ยกเว้นเรื่อง ความลึกลับของรูปเท้านกอินทรีงา ไม่มีภาพประกอบเรื่องในเล่ม แต่มีภาพหน้าปกเป็นภาพแกะไม้ ไม่ปรากฏนามผู้เขียนหรือผู้แกะ ภาพประกอบหนังสือชุดนี้ (เรวัต การพจน์. 2524 : 73 - 80)

นอกจากหนังสือของหน่วยงานของรัฐบาลแล้ว ยังมีหนังสือสำหรับเด็กที่จัดทำขึ้นในโรงเรียนด้วย ส่วนใหญ่จะเป็นนิยายและยังไม่มีการจัดทำภาพประกอบ เช่น จดหมายเหตุแสงอรุณ (พ.ศ. 2435) ของโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย อัสสัมชัญอุโฆษสมัย (พ.ศ. 2457) ของโรงเรียนอัสสัมชัญ ราชินีบำรุง (พ.ศ. 2470) ของโรงเรียนราชินี ฯลฯ แต่มีหนังสืออยู่เล่มหนึ่งของโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยชื่อ นิทานประจำวันสำหรับเด็ก (พ.ศ. 2471) จัดทำโดย มิส มากะเร็ด นิวเบอร์ มีภาพประกอบเป็นภาพเขียนด้วยเส้นหมึกแบบโครงร่างภายนอก คือ เขียนแต่วงรอบนอกของภาพ ไม่มีรายละเอียดมากนัก นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของภาพเขียนลายเส้นประกอบหนังสือสำหรับเด็ก (เรวัต การพนธ์. 2524 : 85)

ตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2471 เป็นต้นมา ได้มีการจัดทำภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กมากขึ้น โดยเฉพาะหนังสือนิทานและการ์ตูน ลักษณะของภาพประกอบเปลี่ยนจากเดิมซึ่งเป็นภาพแกะไม้ ไปเป็นภาพเขียนลายเส้น เขียนด้วยปากกาและหมึก เป็นเส้นหมึกสีดำบนกระดาษสีขาว ให้น้ำหนักแก่ส่วนของภาพด้วยความถี่ของเส้น การจำลองภาพไปพิมพ์ใช้กล้องถ่ายภาพโดยตรง ไม่ผ่านสกรีน เมื่อพิมพ์ออกมาแล้วจะได้ภาพลายเส้นที่ไม่มีสี คือ ภาพขาวดำ (กำธร สติกรกุล. 2515 : 160) ตัวอย่างของภาพประกอบเหล่านี้ ได้แก่ ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กที่จัดทำโดยกระทรวงศึกษาธิการ 2 ชุด คือ “นิทานทำให้ง่ายจากปัญญาสชาดก” (พ.ศ. 2474) เช่นเรื่อง พระสมุทรโหมย โดยพระยาอุปกิตศิลปสาร เรื่องพระสังข์ทอง โดยหลวงศรีอมรญาณ เป็นต้น สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงวาดภาพประกอบหนังสือชุดนี้ร่วมกับผู้วาดภาพผู้ใช้นามแฝงว่า “จิว” หนังสืออีกชุดหนึ่งคือ “หนังสือชุดอ่านประกอบ” (พ.ศ. 2483) เช่น เรื่อง นกกางเขน ดอกรักแสนรู้ เป็นต้น ผู้เขียนเรื่องคือ หลวงกิตติวิทย์พาหุ และผู้วาดภาพประกอบคือ เหม เวชกร (เรวัต การพนธ์. 2524 : 87, 90) ศิลปินผู้นี้ได้ชื่อว่าเป็นผู้วาดภาพแบบเหมือนจริงที่วาดภาพแบบมีมุม มีแสง และเงา จากมีบรรยากาศ ทำให้ภาพไม่แบน ลักษณะการเขียนภาพเป็นแบบภาพจิตรเหมือนจริง (เจิมพันธ์ กอวัฒนสกุล. 2516 : 172 - 173)

ภาพเขียนการ์ตูนเริ่มปรากฏในยุคนี้เช่นเดียวกัน เริ่มด้วยการ์ตูนเรื่องสังข์ทอง โดยสวัสดิ์ จุฑะรพ ลงพิมพ์เป็นตอน ๆ ในหนังสือพิมพ์สยามราษฎร์ ในปี พ.ศ. 2475 และการ์ตูนเรื่อง หลวิชัย โดยประยูร จรรยาวงษ์ ลงพิมพ์เป็นตอน ๆ ในหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย ในปี พ.ศ. 2489 (กล่อมจิตต์ พลายเวช. 2526 : 21) ผู้เขียนภาพในลักษณะการ์ตูนเรื่องยาวในสมัยเดียวกับสวัสดิ์ จุฑะรพ และ ประยูร จรรยาวงษ์ มีอีกหลายคน ได้แก่ ฉันท สุวรรณะบุญ เขียนภาพการ์ตูนประกอบนิทานโลกนิติคำโคลง เรื่อง ป้องกับเปรี้ยว ฟั่น รอดอริ เขียนการ์ตูนประกอบเรื่อง รามเกียรติ์ วิดต์ สุทธิเสถียร เขียนการ์ตูนเรื่อง บางระจัน ลงพิมพ์ในหนังสือเพลินจิตต์ และ จ้างงค์ รอดอริ เขียนการ์ตูนเรื่อง ระเด่นลันได และ พญาน้อยชมตลาด ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์

ศรีกรุง และ ไทยราษฎร์ (ประยูร จรรย์วณิช. 2513 : 20 - 21) หนังสือการ์ตูนในสมัยต่อ ๆ มา ได้แก่ การ์ตูนชุดเจ้าโกร๋น (พ.ศ. 2497) โดย รงค์ ราชภูมิ แห่งหนังสือพิมพ์สารเสรี การ์ตูนตุ๊กตา (พ.ศ. 2497) โดยตุ๊กตา หรือพิมล กาฬสิทธิ์ และการ์ตูนชุดหนูเล็กลุงโกร่ง (พ.ศ. 2498) โดยผู้ใช้นามแฝงว่า “อติเรก” (เรวัต การพจน์. 2524 : 99)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2490 เป็นต้นมา ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กของไทยพัฒนาก้าวหน้าขึ้นมาก มีการนำสีมาใช้เขียนภาพ เป็นสีน้ำที่ระบายด้วยพู่กัน ส่วนภาพลายเส้นขาวดำ ก็ยังคงใช้กันอยู่ ภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กซึ่งจัดทำโดยสำนักวรรณกรรมการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในปี พ.ศ. 2491 2 ชุด คือ “นิทานประทีปทอง” และ “คลังนิยาย” ก็เป็นภาพเขียนลายเส้น ผู้วาดภาพใช้นามแฝงว่า “จินดา” เฉลิม นาคีรักษ์ และผู้วาดภาพที่ไม่ปรากฏนามอีกหลายคน ความสำเร็จของหนังสือสองชุดนี้ทำให้นักพิมพ์เอกชน คือ บริษัท ประชาช่าง จัดพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กพร้อมภาพประกอบออกมาบ้าง ในหนังสือสำหรับเด็กชุด “เทพนิยาย” “นิทานแสนสำราญ” และ “นิทานแสนสนุก” (พ.ศ. 2492) ภาพประกอบเป็นภาพลายเส้นขาวดำ โดยผู้วาดภาพหลายคน เช่น มงคล วงศ์อุดม สงวน รอดบุญ เป็นต้น หนังสือเหล่านี้มีภาพปกเป็นภาพสีน้ำ ส่วนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กที่เป็นภาพสีน้ำตลอดทั้งเล่มปรากฏเป็นครั้งแรกในหนังสือชุดอ่านประกอบภาษาไทยของกระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2497 เป็นหนังสือที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ เช่นเรื่อง นกกระจาบช่วยกัน เป็ดหาย ฯลฯ และมีเนื้อเรื่องประเภทสมจริง เช่นเรื่อง ความรักของแม่ โรงเรียนใหม่ ฯลฯ ภาพประกอบในหนังสือเหล่านี้เป็นภาพเหมือนจริงระบายด้วยสีน้ำอย่างสวยงาม (กล่อมจิตต์ พลายเวช. 2526 : 46) ในปี พ.ศ. 2508 องค์การการค้าของคุรุสภาได้จัดทำ “หนังสือชุดภาพและการ์ตูน” พิมพ์นิทานที่แปลมาจากของต่างประเทศ และเช่าฟิล์มภาพจากสำนักพิมพ์อิตาลี ชื่อ Marcora Industrie Cartografiche Editoriali (องค์การการค้าของคุรุสภา. 2523 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) เช่นเรื่อง เจ้าหญิงนิทรา หนูน้อยหมวกแดง ฯลฯ ภาพประกอบเป็นภาพสีหลายสี ชัดเจนสวยงาม พิมพ์ด้วยระบบออฟเซต ซึ่งองค์การการค้าของคุรุสภาสั่งเข้ามาใช้เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2500 “หนังสือชุดภาพและการ์ตูน” ที่ผลิตออกมาในระยะหลัง ๆ เป็นการนำนิทานไทยและเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่มาพิมพ์และภาพประกอบก็เป็นภาพที่วาดโดยนักวาดภาพชาวไทย เช่นเรื่อง เอื้องชะงะสีทอง (พ.ศ. 2517) เขียนเรื่องและภาพโดย วิชาพรหมจันทร์ เป็นต้น

สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช เป็นสำนักพิมพ์ใหญ่อีกแห่งหนึ่งที่จัดพิมพ์หนังสือในโครงการหนังสือเด็กและหนังสืออ่านทั่วไปทยอยออกมาทุกปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 ภาพประกอบหนังสือเหล่านี้เป็นทั้งภาพลายเส้น ภาพเขียนสีน้ำ ภาพการ์ตูน และภาพถ่าย โดยศิลปินของสำนักพิมพ์ ได้แก่ กุ๊ ยงทรัพย์อนันต์ ณรงค์ ประภาสะโนบล เจริญ ชามุมพร ปันท์ เลิศสมบุรณ์ ฯลฯ

นอกจากหนังสือชุดแล้ว สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช ยังได้จัดทำนิตยสารสำหรับเด็ก ได้แก่ ชัยพฤกษ์ ชัยพฤกษ์วิทยาศาสตร์ และชัยพฤกษ์การ์ตูน มีภาพประกอบหลายลักษณะ ทั้งภาพสีและภาพขาวดำ

ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กของไทยพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบันภาพประกอบมี หลายลักษณะ ทั้งภาพลายเส้น ภาพสีน้ำ และภาพการ์ตูน ใช้เทคนิคการเขียนภาพที่ทันสมัย เช่น ระบายด้วยเครื่องพ่นสี (Air Brush) ใช้สีน้ำผสมกับสีประเภทอื่น จำลองภาพเพื่อทำแม่พิมพ์ด้วยการถ่ายต้นฉบับผ่านสกรีน แล้วนำไปพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ออฟเซตเป็นส่วนใหญ่ ส่วนภาพลายเส้นขาวดำนั้น จะเขียนด้วยปากกา พู่กัน และหมึก มากกว่าจะเขียนด้วยปากกาเขียนลายเส้นเช่นแต่ก่อน (เรวัตการพนัน. 2524 : 104)

ชนิดและลักษณะของภาพประกอบ

ภิญญาพร นิตยะประภา (2534 : 63) แบ่งลักษณะของภาพประกอบได้ 3 ลักษณะ คือ

1. ภาพเขียนเหมือนจริง ให้ลักษณะเป็นจริงซึ่งศึกษามาจากธรรมชาติ อาจใช้ลักษณะขาวดำเป็นสื่อในการแสดงออกความรู้สึกเหมือนจริง นอกจากเขียนให้สมจริงแล้ว ควรเขียนภาพให้มีชีวิตชีวาด้วย
2. ลักษณะสร้างสรรค์หรือจินตนาการ ไม่มีลักษณะเหมือนของจริงมากนัก เช่น เส้นหรือรูปทรงของสัตว์ต่าง ๆ ประกอบขึ้นมาในจินตนาการมากขึ้น คือ เพิ่มเติมความคิดเข้าไปดัดแปลงหรือประยุกต์ได้
3. ลักษณะการเขียนภาพแบบรูปทรงเรขาคณิต ลักษณะเช่นนี้อาจจะคิดหรือสร้างสรรค์มากขึ้น คือใช้รูปทรงเรขาคณิตแทนค่า การจัดภาพเป็นลักษณะรูปทรงเรขาคณิต ผิดจากรูปทรงเหมือนจริงและจินตนาการ อาจใช้รูปทรงลักษณะวงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม มาประกอบกันขึ้นเป็นรูปร่าง เป็นสัญลักษณ์แทนภาพต่าง ๆ อาจจะไม่เหมือนจริงก็ได้

ได้แบ่งภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กออกเป็น 5 ชนิด คือ (ภิญญาพร นิตยะประภา. 2534 : 66)

1. ภาพลายเส้น (Drawing) หมายถึง ภาพที่เขียนด้วยพู่กัน ดินสอ ปากกา เป็นภาพง่าย ๆ เขียนสีเดียว อาจเป็นภาพขาวดำ ซึ่งภาพลายเส้นนี้จะใช้มากในหนังสือแบบเรียน
2. ภาพสี (Painting) หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นโดยใช้สีโปสเตอร์ สีน้ำ สีฝุ่น สีน้ำมัน ตลอดจนดินสอสี
3. ภาพปะติด (Collage) คือ การใช้วัสดุติดลงไปในรูปแบบ เช่น การทำเป็นรูปเด็ก ก็ฉีกกระดาษสี หรือเศษผ้าติดลงไปให้เป็นรูปทรงที่ต้องการ ลักษณะภาพปะติดจะเป็นรูปร่างไม่ชัดเจนนัก แต่เป็นภาพง่าย ๆ สำหรับเด็ก

4. ภาพถ่าย (Photograph) คือ ภาพที่เกิดจากการใช้กล้องถ่ายรูปบันทึกภาพ อาจเป็นภาพสี หรือภาพขาวดำ

5. ภาพตัดต่อ (Photo Montage) คือ การนำรูปถ่ายมาตัดต่อ หรือเขียนแต่งเติมเพื่อเน้นความสำคัญ ความสวยงาม หรือเพื่อให้เกิดภาพใหม่ตามต้องการ

สุเทพ บรรลือสินธุ์ (2523 : 1-2) แบ่งลักษณะของภาพประกอบออกได้ 5 ชนิดคือ

1. ลักษณะเหมือนจริง ให้ลักษณะความเป็นจริงซึ่งศึกษามาจากธรรมชาติทั้งสิ้น อาจจะใช้ลักษณะขาวดำเป็นการแสดงออก ดูแล้วรู้สึกเหมือนจริงจับต้องได้

2. ลักษณะสร้างสรรค์ หรือจินตนาการ ไม่มีลักษณะเหมือนจริงมากนัก เช่น เส้นหรือรูปทรงของสัตว์ต่าง ๆ ประกอบขึ้นมาในลักษณะจินตนาการมากขึ้นคือ เพิ่มเติมความคิดเข้าไป

3. ลักษณะการเขียนภาพแบบรูปทรงเรขาคณิต ลักษณะเช่นนี้อาจจะคิดหรือสร้างสรรค์มากขึ้น คือ ใช้รูปทรงลักษณะเรขาคณิตแทนค่า การจัดภาพเป็นลักษณะรูปทรงเรขาคณิตผุดจากรูปทรงเหมือนจริง และจินตนาการ คือ ใช้รูปทรงหรือเส้นลักษณะวงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม มาประกอบกันขึ้นมาเป็นรูป

4. การใช้รูปทรงซึ่งเป็นสัญลักษณ์มาแทนค่า คือ ใช้ลักษณะ Symbolic แทนค่าความหมายในภาพ อาจจะเป็นเรื่องยากสำหรับเด็ก แต่ในขั้นสูงจำเป็นต้องให้เด็กเรียนรู้บ้าง เช่น ดวงอาทิตย์แทนค่าสี เป็นเรื่องสว่าง โลกอาจจะหมายถึง ทุกสิ่งหรือมวลสิ่งต่าง ๆ ในโลก เช่น ภาพลูกโลกมีหมวกคลุม แสดงว่าหมวกมีพลังเหนือลูกโลกเป็นการแทนค่าให้คิดในลักษณะเป็นสัญลักษณ์มากกว่าลักษณะเหมือนจริงหรือลักษณะเรขาคณิต

5. ลักษณะการเขียนภาพสัตว์ โดยลักษณะที่เป็นจริง นักเขียนภาพประกอบจะแบ่งพวกเขียนภาพสัตว์เป็นอีกประเภทหนึ่ง พวกนี้จะมีความชำนาญหรือศึกษาเกี่ยวกับรูปทรงของสัตว์ในลักษณะที่เป็นจริงก่อนแล้วจึงแทนค่าออกมาในลักษณะซึ่งเปลี่ยนแปลงแล้ว จะเป็นลักษณะเหมือนจริง จะเป็นจินตนาการ รูปทรงเรขาคณิต หรือสัญลักษณ์ก็ได้

บันลือ พฤษะวัน (2534 : 73) แบ่งชนิดของภาพที่ใช้ประกอบหนังสือสำหรับเด็กเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. ภาพเขียน อันได้แก่ ผลงานของช่างฝีมือ หรือผู้ใดผู้หนึ่งเขียนขึ้น

1.1 ภาพสเก็ตช์ (Sketch) ภาพลายเส้นหยาบ ๆ แสดงให้เห็นเค้าโครงสร้างของสิ่งนั้น ๆ เมื่อระบายสีลงไปย่อมช่วยให้ภาพเหล่านั้นเป็นภาพที่เด่นชัด ช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่านได้ง่ายขึ้น ภาพประเภทนี้นอกจากจะช่วยการอ่านแล้วยังท้าทายให้เด็กอยากลองวาด เพราะเห็นว่าเป็นภาพง่าย สามารถทำได้ไม่ยาก

1.2 ภาพการ์ตูน เป็นภาพที่คงลักษณะจุดเด่นของตัวละครไว้ส่วนหนึ่ง และความแปลก ๆ ในสัดส่วน และการแสดงออกในรูปแบบของความรู้สึกนึกคิด ความมีชีวิตชีวา ช่วยให้เด็กผู้อ่านเข้าใจในอาภรณ์นั้น ๆ ได้ดี ทั้งยังช่วยสร้างเสริมจินตนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี

2. ภาพถ่าย ใช้เทคนิคการถ่ายภาพจากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง เพื่อต้องการให้เด็กผู้อ่านได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ได้ถูกต้อง สอดคล้องกับสภาพความจริง (Authentic) เช่น สถานที่ คน สัตว์ ที่อยู่ใกล้ตัวเด็กมาก ๆ เด็กไม่เคยพบเห็นภาพเหล่านี้ การถ่ายภาพหรือใช้ภาพถ่ายในหนังสือย่อมให้ประสบการณ์ที่เสมือนความจริง ทั้งยังสามารถที่จะแสดงให้เห็นภาพทิวทัศน์ สภาพแวดล้อมจริงได้ดี แต่โดยมากภาพถ่ายมักจะใช้ในหนังสือแบบเรียนมากที่สุด หนังสืออื่น ๆ มักใช้น้อยในเมื่อไม่สามารถจะหานักเขียนภาพที่ดีได้ก็มักใช้ภาพประเภทนี้

3. ภาพไดอะแกรมหรือแผนผัง (Diagram) เป็นภาพแสดงให้เห็นสิ่งที่กล่าวถึงอย่างย่อ สามารถช่วยสร้างความเข้าใจในการอ่านได้ดี ใช้แสดงการเดินทาง สถานที่ ตำแหน่ง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้ดี เช่น แผนที่แสดงการเดินทางของมาร์โคโปปโลไปเมืองจีน แผนผังแสดงพระราชวังโบราณ และอื่น ๆ ช่วยในการเรียนภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ได้ดี ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในการเขียนแบบแปลนการวางผังงานและอื่น ๆ ได้ดี ไดอะแกรมดังกล่าวมักจะเน้นในเรื่องของทิศและความสืบเนื่องความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวถึง

ประยูร จรรย์วาทย์ (2510 : 161 - 166) ได้จำแนกการเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ 3 ประเภท คือ

1. ภาพวิจิตรแบบสมจริง
2. ภาพวิจิตรแบบจินตนาการ
3. ภาพมายา

1. ภาพวิจิตรแบบสมจริง การเขียนภาพประกอบเรื่องด้วยภาพวิจิตรแบบสมจริง เริ่มด้วยผู้เขียนภาพต้องอ่านหนังสือที่เป็นต้นฉบับอย่างละเอียด ตลอดจนวัน เดือน ปี ที่ผู้ประพันธ์เรื่องระบุไว้ในเรื่องว่ายุคใด สมัยใด และแม้แต่ฤดูใด รวมทั้งสถานที่ที่มีผู้ประพันธ์บรรยายไว้ในหนังสือเล่มนั้นให้แน่ชัด เมื่อผู้เขียนภาพประกอบเข้าใจในท้องเรื่องอย่างดีแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็จะเป็นหน้าที่ที่จะต้องแสดงฝีมือออกมาให้ปรากฏว่าจะเขียนภาพได้ดีเพียงใด ทั้งฝีมือการเขียนภาพ การให้สี เพื่อก่อบรรยากาศให้เกิดขึ้นในภาพ และยังคงบรรยายละเอียดต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบภาพนั้นให้สมบูรณ์ที่สุด เพื่อยืนยันให้เห็นสมจริง กลมกลืนกับต้นฉบับที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเสริมให้หนังสือเล่มนั้นมีคุณภาพยิ่งขึ้น

2. ภาพจิตรแบบจินตนาการ ผู้เขียนมีเสรีที่จะแสดงภาพในฝันให้ออกไปเป็นภาพที่กลมกลืนกันกับท้องเรื่องนั้น ภาพทั้งหมดเป็นภาพของความรู้สึกนึกคิด ใช้สีกันอย่างเสรี ไม่ต้องยึดถือของจริง ภาพเช่นนี้ผู้เขียนโดยมากมักจะแสดงภาพออกมาเพื่อก่อบรรยากาศประสมประสานท้องเรื่อง

3. การเขียนภาพมายา คือ การเขียนการ์ตูน ภาพการ์ตูนแบ่งออกเป็นหลายประเภท ตั้งแต่การ์ตูนสำหรับเด็กไปจนกระทั่งการ์ตูนของผู้ใหญ่ และการ์ตูนโฆษณา การเขียนภาพมายาเป็นศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการค้าเช่นเดียวกับ ช่วงเขียนภาพโปสเตอร์ ภาพโฆษณาภาพยนตร์ และนักออกแบบสินค้า

หทัย ดันหยง (2525 : 189 - 190) ได้แบ่งลักษณะของภาพประกอบในหนังสือออกเป็น

1. ภาพเขียน ซึ่งเขียนขึ้นด้วยฝีมือมนุษย์ อาจเป็นภาพที่ใช้สีหรือไม่ก็ตาม แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ คือ

- ภาพลายเส้น ได้แก่ ภาพที่เขียนขึ้นด้วยเส้นสายโดยสังเขป พอให้เห็นเป็นความหมายของภาพ
- ภาพเหมือน ได้แก่ ภาพที่เขียนขึ้นโดยถ่ายทอดจากของจริงทุกประการ
- ภาพมายา ได้แก่ ภาพที่เขียนขึ้นโดยลักษณะผิดเพี้ยนจากความเป็นจริง อาจใกล้เคียงกับความจริง และห่างไกลจากความจริงที่เรียกว่า ภาพการ์ตูน
- ภาพจินตนาการ ได้แก่ ภาพที่คิดขึ้นเองโดยไม่ถ่ายทอดจากของจริง แต่เกิดขึ้นจากความรู้สึกนึกคิด ความบันดาลใจของผู้เขียน
- ภาพจิตร ได้แก่ ภาพที่คล้ายของจริง หรือภาพจินตนาการที่ตกแต่งให้เกิดความสวยงามยิ่งขึ้น เช่น การสร้างความจิตรด้วยแรเงา หรือสี เป็นต้น

2. ภาพถ่าย ได้แก่ ภาพถ่ายประเภทต่าง ๆ คือ

- ภาพถ่ายขาวดำ เป็นภาพที่ลงทุนน้อยกว่าภาพสี
- ภาพถ่ายสี มีระบบสีตามธรรมชาติ
- ภาพถ่ายมิติ คือ ภาพที่แสดงความลึกซึ่งได้ดีมาก

3. ภาพสี เกิดจากเทคนิคการพิมพ์ มีระบบแยกสีตั้งแต่สองสีขึ้นไป ภาพสีที่มีคุณสมบัติเป็นธรรมชาติต้องใช้ 4 สี คือ เหลือง แดง น้ำเงิน และดำ ลักษณะภาพสีเกิดจากเทคนิคการพิมพ์ แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ คือ

- ภาพสีลายเส้น คือ การใช้เส้นลวดลายแสดงภาพ
- ภาพสีลายสกรีน คือ ภาพที่มีเงาของสีอ่อนแก่เป็นลายเม็ด

4. ภาพแผนผัง ได้แก่ ภาพแสดงส่วนพื้นที่เพื่อให้ทราบลักษณะสถานที่ ระยะทาง จุดหมาย ที่ตั้งต่าง ๆ

5. ภาพตัดต่อ ได้แก่ การนำภาพจากที่ต่าง ๆ มาตัดและต่อประกอบขึ้นเป็นภาพในกรอบ ข่ายเดียวกัน โดยพิจารณาลักษณะความเหมาะสมที่จะนำเข้ามาผสมผสานกลมกลืนกันกับลักษณะของเค้าโครงเรื่องในหนังสือ นั้น ๆ

เมื่อรวมลักษณะของภาพแล้วจะเห็นว่า มี 2 ประเภท คือ ภาพเขียน กับภาพถ่าย

ภาพเขียน มักจะผุดผื่นจากความเป็นจริง แต่มีประโยชน์เพราะอาจเขียนภาพในรายละเอียดบางอย่างที่ไม่สามารถทำจากภาพถ่ายได้ เช่น ลักษณะโครงสร้างภายใน แง่มุมที่ซับซ้อน นอกจากนี้ภาพเขียนยังสามารถสร้างทรรศนะที่กว้าง ผู้เขียนมีอิสระเสรีที่จะเขียนภาพได้ตามความต้องการของผู้เขียนเอง

ภาพถ่าย เป็นภาพที่สมจริงมากที่สุด แต่การลงทุนสูง และอาจไม่ได้ภาพตามความต้องการ เช่น รายละเอียด โครงสร้างภายในต่าง ๆ

ธวัช ตราฐ (2532 : 52 - 53) แบ่งลักษณะภาพประกอบตามวิธีการผลิตได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ภาพถ่าย หมายถึง ภาพที่ได้จากการถ่ายรูปด้วยกล้อง ภาพถ่ายที่จะนำมาลงพิมพ์ ประกอบตัวเรียงพิมพ์ควรจะมีการจัดองค์ประกอบที่ดี การให้แสงเงา ตลอดจนการจัดกรอบภาพที่ดี อันจะทำให้ได้ภาพถ่ายที่มีทั้งคุณลักษณะที่อธิบายเรื่องราว และคุณลักษณะที่จะช่วยตกแต่งสิ่งพิมพ์ให้สวยงามชวนดูยิ่งขึ้น

2. ภาพเขียน หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นด้วยหมึก และสีต่าง ๆ เป็นรูปร่างลักษณะต่าง ๆ ตามที่จะออกแบบ อาจเป็นภาพเหมือน ภาพล้อเลียน จินตนาการ ภาพที่เกิดจากการสเกตช์ ภาพการ์ตูน แผนภาพ แผนสถิติหรือกราฟ แผนที่ แผนผัง ฯลฯ ซึ่งใช้สำหรับนำลงพิมพ์ประกอบตัวเรียงพิมพ์ในที่ที่เหมาะสม และจำเป็นต้องใช้เพื่อการบรรยาย หรืออธิบายเรื่องราวและช่วยตกแต่งสิ่งพิมพ์ให้สวยงาม

สำหรับการเขียนภาพประกอบโดยทั่วไปทำได้ 2 วิธี คือ

1. ภาพวาดเส้น (Drawing) คือ ภาพที่เขียนด้วยพู่กัน ดินสอ ปากกา ส่วนใหญ่ภาพที่เขียนสีเดียวหรือสีเดียวอยู่ในประเภทวาดเส้น

2. ภาพระบายสี (Painting) คือ ภาพที่สร้างขึ้นโดยใช้สีโปสเตอร์ สีน้ำ สีฝุ่น สีน้ำมัน ฯลฯ

3. ภาพปะติด (Collage) คือ การนำภาพ หรือวัสดุสำเร็จรูป เช่น กระดาษสี เศษผ้า วัสดุเหลือใช้ ฯลฯ มาประกอบเข้าด้วยกัน หรืออาจเขียนตกแต่งเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดเป็นภาพที่ต้องการ

4. ภาพพิมพ์ หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นจากการทำแบบพิมพ์แล้วนำไปพิมพ์เป็นภาพออกมาด้วยวิธีต่าง ๆ กัน เช่น ภาพพิมพ์แกะไม้ ภาพพิมพ์ซิลค์สกรีน ภาพพิมพ์พื้นปูน ภาพพิมพ์พื้นราบ ตลอดจนวิธีการพิมพ์อื่น ๆ เพื่อสร้างสรรค์เป็นภาพแบบต่าง ๆ เหมือนกับภาพเขียน

นอกจากนี้ลักษณะของภาพประกอบอาจเกิดขึ้นจากการพ่น เช่น การพ่นด้วยแอร์บรัช (Air Brush) ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมกันอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งอาจมีการผสมผสานเทคนิคหลายอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ภาพประกอบที่สวยงาม แปลกและน่าสนใจมากขึ้น

โนว์ลตัน (สมทรง ลิมาลัย. 2526 : 20 - 21 ; อ้างอิงมาจาก Knowlton. 1966) ได้แบ่งชนิดของภาพตามลักษณะการเรียนรู้ ออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. ภาพเหมือนจริง (Realistic Pictures) คือ ภาพที่มีรูปร่างและสัดส่วนเหมือนจริง มีรายละเอียด สีสันธรรมชาติ ให้ข้อเท็จจริงทางรูปร่างและสีได้แก่ ภาพถ่ายเหมือนจริง ภาพเขียนเหมือนจริง ภาพโครงสร้างเหมือนจริง เป็นต้น ภาพชนิดนี้จะทำหน้าที่สร้างทัศนคติ ก่อให้เกิดอารมณ์

2. ภาพอุปมาอุปมัย (Analogical Pictures) คือ ภาพที่มีรูปร่างความเป็นจริง แต่ใช้ความหมายเชิงอุปมาอุปมัย หรือรูปร่างผิดเพี้ยนไปจากความจริง ได้แก่ ภาพการ์ตูน เป็นต้น ภาพชนิดนี้ใช้อุปมาอุปมัย หรือเปรียบเทียบช่วยให้เข้าใจความคิดรวบยอด กระตุ้นอารมณ์ขัน เสียดสีล้อเลียนต่าง ๆ

3. ภาพเชิงตรรก (Logical Pictures) คือ รูปภาพที่ไม่เหมือนสิ่งที่เป็นจริง ใช้สัญลักษณ์แทนความจริง ได้แก่ ภาพแผนภูมิ แผนที่ กราฟ ไดอะแกรม ภาพชนิดนี้ทำหน้าที่ได้หลายอย่างขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการใช้แต่ละครั้ง

จากข้อมูลชนิดและลักษณะของภาพประกอบข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปรูปแบบภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบภาพเหมือนจริง (Realistic Form) คือ ภาพที่มีรูปร่าง สัดส่วนและรายละเอียดเหมือนจริง มีสีเป็นธรรมชาติ ได้แก่ ภาพถ่ายเหมือนจริง ภาพเขียนเหมือนจริง ภาพโครงสร้างเหมือนจริง เป็นต้น

2. รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง (Analogical Form) คือ ภาพที่มีรูปร่างอันมีที่มาจากความเป็นจริง หรือมีรูปร่างที่ผิดแปลกไปจากความจริง ได้แก่ ภาพการ์ตูน ภาพไทย เป็นต้น

3. รูปแบบภาพเชิงตรรก (Logical Form) คือ ภาพที่ใช้สัญลักษณ์แทนของจริง ได้แก่ ภาพแผนภูมิ แผนที่หรือกราฟ

ความสำคัญของภาพประกอบ

รอสส์ (Ross. 1963 : 5) ได้เขียนถึงความสำคัญของภาพประกอบไว้ดังนี้

ภาพมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของการนำไปใช้ ภาพที่ศิลปินเขียนขึ้นสำหรับใช้ประดับ หรือใช้ประกอบเนื้อเรื่องในหนังสือ ทำให้หนังสือน่าอ่าน น่าสนใจ รวมทั้งสามารถอธิบายเรื่องราวให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เราเรียกว่า “ภาพประกอบหนังสือ” ภาพประกอบหนังสือเป็นสื่อสากลที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและจินตนาการตามไป ช่วยให้ภาษาที่มีความชัดเจนมากขึ้น ภาพประกอบและข้อความที่มีความผสมกลมกลืนกันย่อมช่วยให้มนุษย์สามารถสื่อสารกันได้อย่างบรรลุผลตามความต้องการ

สปอลดิง (Spaulding. 1955 : 33 - 34) ได้เขียนถึงบทบาทความสำคัญของภาพประกอบหนังสือไว้ว่า ภาพประกอบเป็นเครื่องมือในการสร้างความสนใจอย่างได้ผล ช่วยให้ผู้อ่านสามารถตีความและจดจำเนื้อหาได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งยังสามารถสร้างสิ่งที่เป็นามธรรมให้เป็นรูปธรรมขึ้นมาได้ ภาพประกอบจะได้ผลดีที่สุดถ้าภาพนั้นมีความสัมพันธ์กับชีวิต และความสนใจของผู้อ่าน รวมทั้งมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อความสะดวกในการอ่านอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

ณรงค์ ทองปาน (2526 : 80) ได้ให้ความสำคัญของภาพประกอบดังนี้

ภาพ เป็นหัวใจของหนังสือสำหรับเด็ก โดยเฉพาะเด็กวัยก่อนเข้าเรียนหรือวัยอนุบาล เพราะเด็กในวัยนี้อ่านหนังสือด้วยภาพมากกว่าอ่านด้วยตัวหนังสือ ภาพทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ถึงแม้ในเด็กที่มีวัยสูงขึ้นก็ชอบหนังสือที่มีภาพประกอบเช่นกัน ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก จะเป็นภาพลักษณะใดก็ได้ คือ จะเป็นภาพวาดสี ภาพลายเส้น ภาพถ่าย ฯลฯ แต่ที่สำคัญคือ คุณสมบัติของภาพต้องเป็นภาพที่ให้ความรู้สึกรู้สึกมีชีวิตชีวา มีความเคลื่อนไหว สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และใช้อธิบายเรื่องได้ ดังนั้นการเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง

ภิญญาพร นิตยะประภา (2534 : 62) แบ่งความสำคัญของภาพประกอบที่มีต่อหนังสือสำหรับเด็กดังนี้

1. ทำให้เด็กเข้าใจเรื่องราวในหนังสือได้รวดเร็วและช่วยส่งเสริมให้เด็กเข้าใจในเนื้อเรื่องยิ่งขึ้น
2. จูงใจให้ผู้อ่านเกิดความรู้ และความคิดอย่างรวดเร็ว เป็นการสร้างจินตนาการให้แก่ผู้อ่านได้
3. ช่วยสร้างประสบการณ์ของผู้อ่านให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเสนอเป็นภาพ ซึ่งเด็กอาจไม่เคยเห็นมาก่อน

บันลือ พฤษะวัน (2534 : 71 - 72) ได้ให้ความสำคัญของภาพประกอบไว้ดังนี้

1. ช่วยเสริมแต่ให้หนังสือเป็นที่น่าสนใจสำหรับผู้อ่าน ผู้พบเห็น

1.1 การออกแบบปกหน้า สี ชนิดของภาพ เป็นเครื่องดึงดูดใจให้เด็กอยากอ่าน แม้ว่าหนังสือบางเล่มเนื้อในไม่ดีนักแต่ภาพปกดี สวย ย่อมช่วยให้ชวนซื้อไปอ่าน

1.2 ถ้าเป็นหนังสือ นวนิยาย เทพนิยาย อันเป็นเรื่องที่ชวนให้ผู้อ่านเพื่อฝัน ภาพการ์ตูน ย่อมช่วยสร้างจินตนาการแก่เด็กได้มาก

1.3 ถ้าเป็นหนังสือร้อยกรอง คำกลอน ภาพย่อมจะช่วยให้ท่วงทำนองของคำกลอน กลมกลืนกัน

1.4 ภาพที่ได้รับการตกแต่งอย่างดี ย่อมช่วยให้เห็นสัญลักษณ์ของเทศกาล ทิวทัศน์ บ่งบอกความรู้สึก ความมหัศจรรย์หรือเศร้าสร้อย ก่อให้ผู้อ่านรู้สึกมีอารมณ์ว่าตนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ ได้ เทศกาลต่างๆที่ภาพจัดแสดงได้ชัด เช่น เทศกาลสงกรานต์ ตลาดน้ำ วันปีใหม่ การได้พบชมทรัพย์สินมหาสมบัติและอื่น ๆ

2. ภาพย่อมช่วยในการแปลความหมาย หรือสร้างความเข้าใจได้มาก

2.1 ภาพช่วยสร้างให้เข้าใจความหมายของคำ เช่น คำว่า มหัศจรรย์ อาจเป็นภาพที่แสดงให้เห็นสถานที่แปลก ตกแต่งอย่างพิลึกพิลั่น เต็มไปด้วยของแปลก ๆ เด็กที่ปรากฏในภาพแสดงตลกขบขัน แจ่มใส ลิงโลด หรือชื่นชม เป็นต้น

2.2 ภาพย่อมช่วยแสดงให้เห็นกิจกรรมต่าง ๆ ตามคู่มือ หรือแนวปฏิบัติ เช่น ขั้นตอนการพับกระดาษ การต่อเครื่องบิน หรือการประกอบ การใช้เครื่องมือต่าง ๆ ได้เด่นชัด

2.3 ภาพช่วยสร้างมโนภาพ จินตนาการ หรือความเข้าใจในสาระสำคัญของเรื่องราวในหน้าหนังสือขณะที่ดูภาพเด็กก็พอเดาเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

2.4 ภาพช่วยสร้างความหมายของคำศัพท์ คำยาก เป็นที่น่าสนใจอยากติดตามเรื่อง เช่น การแต่งกายของกษัตริย์ ภาพจรวด และอื่น ๆ ทำให้เห็นชิ้นส่วน ตำแหน่งที่เรียกได้ถูกต้องเด่นชัด

3. ภาพช่วยขยายประสบการณ์ของผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง

3.1 ช่วยสร้างมโนภาพในการเรียนประวัติศาสตร์ หรือเรื่องราวเหตุการณ์ในท้องถิ่น แม้ว่าสิ่งนั้นเด็กจะยังไม่เคยพบเห็นมาก่อน ก็สามารถช่วยให้เด็กได้เห็นสิ่งที่คล้ายความเป็นจริง เช่น ภาพยุทธหัตถี ภาพพระแสงดาบคาบค่าย เป็นต้น

3.2 ภาพช่วยนำเสนอประสบการณ์ที่เด็กไม่เคยเห็นมาก่อนได้ เช่น เด็กญี่ปุ่นในสภาพแวดล้อมของอากาศหนาวและอื่น ๆ

3.3 ภาพช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจอยากอ่าน อยากค้นพบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ

3.4 ภาพช่วยสนองความต้องการในด้านอารมณ์ ส่งเสริมให้เกิดภาพพจน์หรือเข้าใจ ซึ่งมีอิทธิพลในการเร้าให้เกิดความสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่านได้มากขึ้น

ลักษณะภาพประกอบที่ดี

ภาพประกอบเป็นสิ่งสำคัญในหนังสือสำหรับเด็ก ภาพที่ดีจะช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องได้ถูกต้อง

ฮอร์น (Horn.1970 : 7) ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพประกอบที่ดีของหนังสือเด็กไว้ดังนี้

1. ภาพประกอบต้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
2. ภาพประกอบช่วยให้เกิดจินตนาการ
3. ภาพประกอบช่วยให้เนื้อหาชัดเจน
4. การจัดภาพประกอบเป็นไปอย่างสวยงาม

เดล (Dale.1951 : 269) ให้ความเห็นในเรื่องลักษณะของภาพประกอบที่ดีไว้ดังนี้

1. ภาพจะต้องตรงกับจุดประสงค์ของเรื่องที่เขียน
2. ภาพจะต้องถ่ายทอดลักษณะตรงกับสภาพความเป็นจริง
3. ภาพจะต้องถูกต้องในเรื่องขนาดและสัดส่วนของภาพ
4. ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
5. กระตุ้นให้เกิดจินตนาการ
6. มีคุณสมบัติด้านศิลปะ และมีเทคนิคการร่างที่ดี
7. ต้องมีเนื้อหาของภาพเป็นเอกภาพ
8. ในภาพจะต้องให้รายละเอียดไว้พอสมควร

รัดพร ชังธาดา (2531 : 44 - 45) ได้เขียนเกี่ยวกับภาพประกอบที่ดีในหนังสือสำหรับเด็ก ควรมีลักษณะดังนี้

1. ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กควรเป็นภาพเขียนมากกว่าเป็นภาพถ่าย เพราะภาพเขียนผู้เขียนภาพสามารถเขียนภาพประกอบเรื่องได้อย่างกว้างขวาง เก็บรายละเอียดและเน้นบางส่วนที่ต้องการได้ดีกว่าภาพถ่าย อีกทั้งภาพเขียนมีความสวยงามน่าสนใจให้จินตนาการและอารมณ์ขันได้ดีกว่าภาพถ่าย

2. ภาพประกอบจะต้องสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
3. ภาพประกอบที่ดีเมื่อเด็กดูแล้วสามารถที่จะเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี
4. ภาพประกอบที่ดีสามารถเล่าเรื่องในตัวของมันเอง
5. ภาพประกอบมีชีวิตชีวา มีความเคลื่อนไหวอยู่ในภาพ
6. ภาพประกอบที่ดีดูแล้วต้องให้ความรู้สึก ก่อให้เกิดจินตนาการที่แปลกใหม่

7. เป็นภาพที่ให้อารมณ์ขัน
8. ควรมีภาพประกอบทุกหน้าในหนังสือสำหรับเด็กเล็ก
9. ขนาดของภาพสำหรับเด็กเล็กควรใช้ภาพขนาด 3/4 ของหน้ากระดาษ ตัวอักษร 1/4 ของหน้ากระดาษ และลดขนาดของภาพให้เล็กลงเมื่อเด็กโตขึ้นตามลำดับ เช่น เด็กระดับ ป. 3 - 4 อาจใช้ภาพขนาด 1/2 ของหน้ากระดาษ และตัวอักษร 1/2 ของหน้ากระดาษ
10. การให้สีภาพ ควรให้สีสดใสสวยงาม เพราะเด็กชอบภาพสีมากกว่าภาพขาวดำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กเล็กชอบภาพที่ใช้สีสดใสประเภทแม่สีโดยไม่คำนึงถึงรายละเอียดและความเป็นจริง เช่น ชอบภาพควายสีแดง สีเขียว เป็นต้น เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะชอบสีที่ใกล้เคียงกับธรรมชาติ และความเป็นจริงมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ

11. เป็นภาพง่าย ๆ ขนาดใหญ่และชัดเจน ไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียดในภาพมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็กเล็ก

12. ภาพจะต้องถูกต้องตรงตามความเป็นจริง โดยเฉพาะสำหรับเด็กเล็ก ภาพไม่ควรจะให้ขาดหาย เช่น ภาพคนไม่ควรใช้ครึ่งตัว เพราะเด็กเล็กไม่สามารถที่จะเข้าใจภาพที่ขาดหายครึ่งตัวได้

จากความคิดเห็นของนักการศึกษาหลายท่านที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า หนังสือสำหรับเด็ก มีรูปภาพเป็นส่วนสำคัญ สัดส่วนของภาพกับเนื้อเรื่องขึ้นอยู่กับวัยของเด็ก เด็กอายุน้อยภาพต้องมีมาก เด็กอายุมากก็มีภาพน้อยลง หนังสือภาพสำหรับเด็กรวมทั้งการดูจะเน้นภาพมากกว่าเนื้อเรื่องที่เขียนเป็นตัวอักษร ภาพประกอบที่ดีจะเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เด็กเข้าใจเนื้อเรื่องได้รวดเร็วไม่เสียเวลาอ่าน มีความสวยงาม ทำให้เด็กเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

งานวิจัยในประเทศ

เรวัต การพจน์ (2524 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก” ผลการวิจัยพบว่า ภาพการ์ตูน ศิลปินมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมที่ระดับมากที่สุดกับเนื้อเรื่องประเภทขบขัน และมีความเหมาะสมที่ระดับมากกับเนื้อเรื่องประเภทร่ายกรองและบทกล่อมเด็ก ภาพลายเส้น ศิลปินมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมที่ระดับมากกับเนื้อเรื่องประเภทนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ชีวประวัติ นิทานสอนคติธรรม และมีความเหมาะสมที่ระดับพอควรกับเนื้อเรื่องประเภทนิทานชาวบ้าน ภาพสีน้ำ ศิลปินมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมที่ระดับมากที่สุดกับเนื้อเรื่องประเภทจินตนิยาย และมีความเหมาะสมที่ระดับมากกับเนื้อเรื่องประเภทเรื่องสมจริง เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ ตลอดจนมีความเหมาะสมที่ระดับพอควรกับเนื้อเรื่องประเภทสารคดีและเรื่องผจญภัย

ปรางทิพย์ ปางพุดพิงษ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาลักษณะหนังสือเสริมประสบการณ์ที่เด็กชอบ” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2 3 และ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชอบภาพประกอบแบบภาพถ่ายมากที่สุดในทุกระดับชั้น (ป.1 - ป.4) ส่วนในแต่ละชั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชอบภาพการ์ตูนมากที่สุด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ชอบภาพถ่ายมากที่สุด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชอบภาพจิตรกรรมมากที่สุด สำหรับในแต่ละเพศนั้น ชอบเหมือนกัน คือ เพศชายและหญิงชอบภาพถ่ายมากที่สุด ในการเลือกรูปแบบภาพประกอบนักเรียนในทุกระดับชั้น (ป.1-ป.4) เลือกโดยถือเอาความเป็นธรรมชาติเป็นเกณฑ์ เพศชายเลือกโดยถือเอาความเป็นธรรมชาติเป็นเกณฑ์ ส่วนเพศหญิงเลือกโดยถือเอาความสวยงามของภาพเป็นเกณฑ์ นักเรียนชอบภาพประกอบแบบภาพจิตรกรรม เพราะมีความเป็นธรรมชาติที่สุด และชอบภาพการ์ตูน เพราะสวยงามที่สุด

งานวิจัยต่างประเทศ

เวอร์นอน (Vernon.1960 : 23) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาของภาพที่เด็กวัยต่าง ๆ ชอบ และสามารถเข้าใจได้ พบว่าเด็กเล็กๆชอบภาพเกี่ยวกับสัตว์มากกว่าภาพเกี่ยวกับคน แต่ภาพคนมีอิทธิพลต่อตัวเด็กมากกว่าภาพสัตว์ และได้เสนอหลักการสำหรับสร้างภาพสำหรับเด็กว่า ภาพสำหรับเด็กควรเป็นภาพง่าย ๆ ชัดเจน ยิ่งเด็กเล็กเท่าใดยิ่งต้องใช้ภาพประกอบง่ายยิ่งขึ้นเท่านั้น อาจเขียนเป็นภาพลายเส้นเน้นเฉพาะส่วนที่เด่นจริงๆ รายละเอียดต่างๆค่อยๆเพิ่มขึ้นตามวัยและพัฒนาการของเด็กที่จะรับรู้ได้

โกรปเปอร์ (Groppe. 1966 : 37 - 69) ได้ให้ความเห็นสรุปผลการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับภาพว่ารูปภาพช่วยให้เด็กระดับประถมศึกษาสร้างความคิดรวบยอดในเนื้อหาที่เป็นนามธรรมได้ง่ายกว่าการสอนด้วยถ้อยคำ รวมทั้งช่วยในการตอบสนองและถ่ายโยงการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์อื่น ๆ ได้ง่ายขึ้นด้วย การที่รูปภาพส่งผลออกมาเช่นนี้เนื่องจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็กนั้น สิ่งเร้าที่เป็นวัตถุรูปธรรม เช่น รูปร่าง รูปทรง ขนาด สี ฯลฯ มีความเข้มในการเร้ามากกว่าสิ่งเร้าที่เป็นนามธรรม เช่น ถ้อยคำ ดังนั้นกระบวนการในการแยกความแตกต่าง (Discriminations) และการสรุปเชื่อมโยง (Generalizations) ไปสู่สถานการณ์อื่น จึงเกิดกับสิ่งเร้าที่เป็นรูปภาพได้ดีกว่าและง่ายกว่าสิ่งเร้าที่เป็นนามธรรมอื่นๆ

คอปเพิน (Coppin. 1972 : 5) ได้วิจัยแบบของภาพที่เด็กชอบแล้วได้ผลสรุปออกมาว่า เด็กเล็ก ๆ ควรใช้ภาพจินตนาการ (Imaginative Pictures) เมื่ออายุมากขึ้นจึงใช้ภาพที่แสดงความจริง (Factual Pictures)

หนังสือบันเทิงคดี

ความหมาย

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ และเจตนา นาควัชร (หนังสือ พจนานุกรม. 2524 : 4 ; อ้างอิงมาจาก บุญเหลือ เทพยสุวรรณ และเจตนา นาควัชร. 2520) ให้ความหมายว่า บันเทิงคดี คือ งานเขียน หรือหนังสือที่ผู้เขียนมีเจตนาจะให้เกิดความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญส่วนความรู้ นั้นเป็นผลพลอยได้ติดตามมา เฉพาะในเรื่องของความเพลิดเพลินนี้ผู้อ่านต่างวัย ต่างวัฒนธรรม ย่อมมีความชอบแตกต่างกันออกไปมาก บันเทิงคดีสำหรับเด็กเล็กอาจเป็นเรื่องง่าย ๆ เกี่ยวกับการผจญภัยของสัตว์ หรือตัวละครที่เป็นเด็กเล็ก ๆ ด้วยกัน

บุญยงค์ เกศเทศ (ประภาพันธุ์ กรโกสียกาจ. 2527 : 185 ; อ้างอิงมาจากบุญยงค์ เกศเทศ. 2525) เขียนไว้ว่า บันเทิงคดี (Fiction) คือ เนื้อเรื่องเป็นเรื่องที่แต่งขึ้น สมมติขึ้น ผู้เขียนใช้จินตนาการของตนเอง เพื่อมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความสุข เพลิดเพลิน บางเรื่องให้ความรู้ด้วย

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 1) ให้ความหมายว่า คือ หนังสือที่ให้ความบันเทิง เป็นหนังสือที่เด็กอ่านแล้วสนุกสนาน บางเล่มก็อาจจะให้ความรู้ไปด้วย โดยแทรกไว้ในเนื้อเรื่อง

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 38) ให้ความหมายว่า คือ หนังสือที่มีเนื้อหาให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิต มีตัวละครทำให้อ่านได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน สำหรับเด็กอาจเป็นพวกนิทาน นิยาย การ์ตูน หรือเรื่องสั้น

ณรงค์ ทองปาน (2526 : 35) ให้ความหมายบันเทิงคดี (Fiction) ว่าหมายถึง เรื่องราวที่ประดิษฐ์ขึ้น หรือแต่งขึ้นเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า หนังสือบันเทิงคดี คือ หนังสือที่มีเนื้อหามุ่งเน้นความบันเทิง ทำให้อ่านได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และอาจมีความรู้สอดแทรกในเนื้อหา นั้นด้วย

ประเภทของหนังสือบันเทิงคดี

ณรงค์ ทองปาน (2526 : 35) ได้แบ่งประเภทหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่มีจำหน่ายอยู่ในท้องตลาดได้ ดังนี้

1. นิทาน
2. เรื่องสั้น
3. นวนิยาย
4. เรื่องแปล
5. การ์ตูน

บุญยงค์ เกศเทศ (ประภาพันธุ์ กรโกสียกาจ. 2527 : 185 ; อ้างอิงมาจาก บุญยงค์ เกศเทศ. 2525) ได้แบ่งหนังสือบันเทิงคดีออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. หัสนิยาย (Humor)
2. ล้อเลียน (Parody)
3. เสียดสี เหน็บแนม ประชดประชัน (Satire)

มโนรามา จาฟา (ประภาพันธุ์ กรโกสียการ. 2527 : 191 ; อ้างอิงมาจาก มโนรามา จาฟา. 2523) แบ่งประเภทของบันเทิงคดีที่เขียนในลักษณะร้อยแก้ว เป็น 2 อย่างคือ

1. การเล่าเรื่อง เล่านิทาน story ต้องเป็นเรื่องที่มีคุณลักษณะดี ให้ความสุขใจ ให้ความเพลิดเพลิน ไม่ใช่เรื่องโหดร้ายทารุณต่อจิตใจเด็ก ถ้าต้องการสอนศีลธรรม มโนธรรม จริยธรรม ข้อใดให้เด็ก ควรสอนเฉพาะหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง โดยเด็กอ่านแล้วรู้ว่าเรื่องนี้ให้คุณค่าอะไร พอใจรับคุณค่านั้น และเกิดความคิดสร้างสรรค์ในทางดีงามต่อไป

2. บทละคร play เป็นเรื่องที่เขียนขึ้นเพื่อใช้แสดงบนเวที ต้องเป็นเรื่องที่มีคุณลักษณะดี ให้ความสุขใจ ให้ความเพลิดเพลิน มีทั้งบทบรรยายและบทเจรจา

บันลือ พลฤกษ์วัน (2524 : 69) แบ่งประเภทของหนังสือที่ให้ความเพลิดเพลินในการอ่าน เพื่อความบันเทิงไว้หลายประเภท ดังนี้

1. เรื่องที่มีเค้าความจริง ได้แก่ เรื่องที่แสดงให้เห็นสภาพแห่งการดำเนินชีวิต ดำรงชีวิต กิจวัตรประจำวัน
2. เรื่องประเภทเพื่อฝัน สร้างความเชื่อ เช่น สัตว์พูดได้ ต้นไม้พูดได้ หนังสือประเภทนี้ ช่วยปลูกฝังคุณธรรมได้ดี
3. เรื่องที่เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี บุญ บาป ที่มุ่งปลูกฝังให้มีความละเอียดต่อการทำชั่ว
4. นิทานชาวบ้าน นิทานประจำถิ่น เป็นเรื่องเล่าสืบทอดกันมา และอาจมีหลักฐานอ้างอิงที่ทำให้เชื่อได้บ้าง
5. เทพนิยาย เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ เกี่ยวกับนางฟ้า เทวดา แม่มด เป็นเรื่องที่แฝงคุณธรรมและแสดงให้เห็นคุณค่าแห่งความเป็นคนดี
6. นิทานที่ใช้เหตุการณ์และตัวละครเปรียบเทียบ
7. นิทานประจำชาติ เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับชีวประวัติ สถานที่สำคัญ
8. นิยายประจำชาติ ที่เล่าสืบทอดกันต่อๆมาในวงกว้าง
9. นิทานที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวผจญภัย โดยมักจะแสดงให้เห็นแบบอย่างในการแก้ปัญหา การตัดสินใจที่ใช้ความสุขุมรอบคอบ

การประกวดหนังสือสำหรับเด็ก

ประวัติความเป็นมา

การประกวดหนังสือสำหรับเด็กของประเทศไทยเริ่มมีมาเมื่อประมาณ 70 ปีนี้เอง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าแต่เดิมนั้นเด็กไทยยังขาดแคลนหนังสือสำหรับเด็ก ทั้งทางด้านปริมาณ และด้านเนื้อหา สมัยก่อนนั้นมีแต่หนังสือนิทานเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนิทานพื้นเมือง นิทานพุทธศาสนา และนิทานที่แปลมาจากต่างประเทศ แต่ก็มีจำนวนน้อย ส่วนเรื่องที่จะมีคนเขียนขึ้นมาเองและเรื่องที่จะให้เด็กเข้าใจในตัวของตัวเอง เข้าใจธรรมชาติ วิทยาศาสตร์ สังคมหรือสิ่งแวดล้อมของตัวเองยังมีน้อย นักเขียน ศิลปินผู้วาดภาพก็ยังขาดแคลน เพราะไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควร ต่อมาองค์การและสถาบันต่างๆทั้งของรัฐบาลและเอกชนได้เริ่มเล็งเห็นความสำคัญของหนังสือสำหรับเด็กที่จะช่วยให้เด็กไทยมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งหวังผลว่าจะได้ประโยชน์ต่อเนื่องเพาะนิสัยให้รับการศึกษา ค้นคว้าอยู่เสมอ จากการค้นคว้าเด็กจะสามารถนำเอาความรู้เหล่านั้นมาพัฒนาปรับปรุงตนเองและประเทศชาติ เลยจัดให้มีการประกวดหนังสือสำหรับเด็กขึ้น

ในสมัยรัชกาลที่ 7 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯให้ราชบัณฑิตยสภา (ต่อมาเป็นราชบัณฑิตยสถาน) จัดประกวดหนังสือแสดงพุทธศาสนาสำหรับสอนเด็กขึ้นในปี พ.ศ. 2471 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้แสดงความสามารถและเขียนหนังสือทางพุทธศาสนาสำหรับเด็กให้มากขึ้น ให้เด็ก ๆ ได้อ่านหนังสือทางพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับวัยสามารถทำความเข้าใจได้ด้วยตัวเอง ปลุกใจให้เด็กเกิดความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ และเพื่อจัดพิมพ์พระราชทานในงานพระราชกุศลวิสาขบูชาประจำปี การประกวดหนังสือประเภทนี้ได้จัดให้มีเป็นประจำทุกปีจนถึงปัจจุบัน (ยกเว้นปี พ.ศ.2501 2518 2519 2520 และพ.ศ.2522 ไม่มีสำนวนใดได้รับรางวัลที่ 1) หนังสือที่ชนะการประกวดเหล่านี้ ภายหลังกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการได้นำมาพิมพ์เป็นหนังสืออ่านประกอบให้เด็กนักเรียนในโรงเรียนใช้อ่าน (นวลจันทร์ รัตนกร. 2522 : 14 - 19)

ต่อมากรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มให้มีการประกวดหนังสือแบบเรียนขึ้นในปี พ.ศ.2495 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีความรู้และทรงคุณวุฒิได้แสดงความสามารถ หนังสือที่ชนะการประกวดได้รับการนำมาพิมพ์เป็นหนังสือแบบสอนอ่านสำหรับเด็กใช้ในโรงเรียน และในปัจจุบันยังใช้อ่านเป็นหนังสือเสริมประสบการณ์สำหรับเด็ก หนังสือที่ชนะการประกวด ได้แก่ กระต่ายหางสั้น ขอมแม่ให้ลูกนก ความรักของแม่ ได้ที่ขี้แพะไล่ นกกระเจาช่วยกัน เป็ดหายเป็นอะไรดี แมวไล่คน แมวโก่งกับเป็ด หมาร้องเพลง อยากมีปีก นกแก้วอดทน นิทานคำกลอน บ้านใหม่ และโรงเรียนใหม่ (จินตนา ไบกาซูย์. 2525 : 12)

นอกจากนี้ยังมีอีกหลายหน่วยงานที่จัดการประกวดหนังสือสำหรับเด็กขึ้น แต่สำหรับในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้นำมาเฉพาะ การจัดการประกวดเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติเท่านั้น กล่าวคือ

งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ เริ่มมีครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2515 จัดโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ตามคำประกาศเชิญชวนขององค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองปีหนังสือสากล โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1. ส่งเสริมการผลิตหนังสือประเภทต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ในการเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชนทุกระดับ

2. ให้ประชาชนรู้จักหนังสือที่ดีและหาซื้อได้โดยสะดวกในราคาถูก

3. ปลุกฝังให้ประชาชนมีนิสัยรักหนังสือและการอ่านมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมที่จัดขึ้นในงานประกอบด้วยกิจกรรมหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ เช่น การออกร้านจำหน่ายหนังสือ นิทรรศการ กิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมสารบันเทิง กิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ เช่น การแถลงข่าว การสัมภาษณ์ การเสนอข่าวผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ รายการพบนักเขียน การถามตอบปัญหา เป็นต้น การจัดกิจกรรมดังกล่าวนี้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

สรุปข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลา และสถานที่จัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 ถึง พ.ศ.2541 มีดังนี้

ครั้งที่ 1 จัดระหว่างวันที่ 1 - 7 เมษายน 2515 ณ สังกัดศาลา โรงละครแห่งชาติ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และหอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ครั้งที่ 2 จัดระหว่างวันที่ 1 - 7 เมษายน 2516 ณ สังกัดศาลา จัดโดยกระทรวงศึกษาธิการ โดยความร่วมมือจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย หน่วยงานราชการและร้านค้าเอกชน

ครั้งที่ 3 จัดระหว่างวันที่ 1 - 7 กุมภาพันธ์ 2517 ณ สังกัดศาลา จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือ ในคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

ครั้งที่ 4 จัดระหว่างวันที่ 1 - 7 กุมภาพันธ์ 2518 ณ โรงละครแห่งชาติและบริเวณสังกัดศาลา จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือ ในคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

ครั้งที่ 5 จัดระหว่างวันที่ 1 - 8 กุมภาพันธ์ 2519 ณ สังกัดศาลา

ครั้งที่ 6 จัดระหว่างวันที่ 27 มีนาคม - 3 เมษายน 2520 ณ เวทีลีลาศลุมพินีสถาน
จัดโดยสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย

ครั้งที่ 7 จัดระหว่างวันที่ 9 - 16 เมษายน 2521 ณ เวทีลีลาศลุมพินีสถาน จัดโดย
กระทรวงศึกษาธิการ (คณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2521) หัวข้อเรื่อง
ที่จัด คือ “ หนังสือพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และกวีร่วมสมัย ”

ครั้งที่ 8 จัดระหว่างวันที่ 1 - 8 เมษายน 2522 ณ เวทีลีลาศลุมพินีสถาน จัดโดย
กระทรวงศึกษาธิการ (คณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2522)

ครั้งที่ 9 จัดระหว่างวันที่ 29 มีนาคม - 6 เมษายน 2523 ณ เวทีลีลาศลุมพินีสถาน
จัดโดยคณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 9 ประจำปี 2523

ครั้งที่ 10 จัดระหว่างวันที่ 28 มีนาคม - 6 เมษายน 2524 ณ เวทีลีลาศลุมพินีสถาน

ครั้งที่ 11 จัดระหว่างวันที่ 10 - 18 เมษายน 2525 ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จัดโดยคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

ครั้งที่ 12 จัดระหว่างวันที่ 1 - 10 เมษายน 2526 ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จัดโดยกระทรวงศึกษาธิการ (คณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 12 ประจำปี
พ.ศ. 2526)

ครั้งที่ 13 จัดระหว่างวันที่ 30 มีนาคม - 8 เมษายน 2527 ณ โรงเรียนหอวัง (ลาดพร้าว)
จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

ครั้งที่ 14 จัดระหว่างวันที่ 30 มีนาคม - 7 เมษายน 2528 ณ บริเวณคุรุสภา และถนน
ลูกหลวง จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

ครั้งที่ 15 จัดระหว่างวันที่ 28 มีนาคม - 6 เมษายน 2529 ณ บริเวณคุรุสภา และถนน
ลูกหลวง จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

ครั้งที่ 16 จัดระหว่างวันที่ 27 มีนาคม - 6 เมษายน 2530 ณ บริเวณคุรุสภา และถนน
ลูกหลวง จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

ครั้งที่ 17 จัดระหว่างวันที่ 25 มีนาคม - 3 เมษายน 2531 ณ บริเวณคุรุสภา และถนน
ลูกหลวง จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

ครั้งที่ 18 จัดระหว่างวันที่ 24 มีนาคม - 2 เมษายน 2532 ณ บริเวณคุรุสภา และถนน
ลูกหลวง จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

ครั้งที่ 19 จัดระหว่างวันที่ 28 มีนาคม - 6 เมษายน 2533 ณ บริเวณคุรุสภา และถนน
ลูกหลวง จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

ครั้งที่ 20 จัดระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน - 5 ธันวาคม 2534 ณ บริเวณคุรุสภา ถนนลูกหลวง และหอสมุดแห่งชาติ จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

ครั้งที่ 21 จัดระหว่างวันที่ 20 - 29 พฤศจิกายน 2535 ณ บริเวณสนามหลวง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โรงละครแห่งชาติ หอภาพยนตร์แห่งชาติ และหอสมุดแห่งชาติ จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ หัวข้องาน “หนังสือเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม”

ครั้งที่ 22 จัดระหว่างวันที่ 29 มีนาคม - 7 เมษายน 2537 ณ บริเวณคุรุสภา ถนนลูกหลวง ถนนราชดำเนิน และหอสมุดแห่งชาติ จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ และคณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ หัวข้องาน “ปัญญาสไต โลกดศสว้ย ด้วยหนังสือ”

ครั้งที่ 23 จัดระหว่างวันที่ 1 - 9 เมษายน ณ บริเวณคุรุสภา ถนนลูกหลวง และหอสมุดแห่งชาติ จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ คณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และองค์การค้ำของคุรุสภา หัวข้องาน “หนังสือและสื่อเทคโนโลยี”

ครั้งที่ 24 จัดระหว่างวันที่ 29 มีนาคม - 7 เมษายน 2539 ณ บริเวณคุรุสภา ถนนลูกหลวง และหอสมุดแห่งชาติ จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ คณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และองค์การค้ำของคุรุสภา หัวข้องาน “งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 24 ปีกาณจนากิเยก หนังสือและสื่อเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ครั้งที่ 25 จัดระหว่างวันที่ 28 มีนาคม - 6 เมษายน 2540 ณ บริเวณคุรุสภา ถนนลูกหลวง และกระทรวงศึกษาธิการ จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย และองค์การค้ำของคุรุสภา หัวข้องาน “หนังสือและสื่อเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้”

ครั้งที่ 26 จัดระหว่างวันที่ 27 มีนาคม - 6 เมษายน 2541 ณ บริเวณคุรุสภา ถนนลูกหลวง และหอสมุดแห่งชาติ จัดโดยกระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย หัวข้องาน “หนังสือสร้างปัญญา ฝ่าวิกฤต”

หมายเหตุ : พ.ศ. 2536 งคจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่างานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติได้จัดมาแล้วรวมทั้งหมด 26 ครั้ง จากผลงานดังกล่าวนี้ได้มีส่วนช่วยส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการผลิตหนังสือสำหรับเด็กที่มีคุณภาพ ทั้งทางด้านเนื้อหา ภาพประกอบ รูปเล่ม ออกมาสู่ตลาดหนังสือมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งตรงกับ ความสนใจและความต้องการของเด็กแทบทุกวัย ทำให้หนังสือสำหรับเด็กมีคุณค่าต่อการอ่านเสริมสร้างสติปัญญาให้แก่เด็ก และเป็นที่ยอมรับกันทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งยังช่วยเสริมสร้างกำลังใจให้นักเขียน ศิลปินผู้วาดภาพ บรรณาธิการ ผู้จัดพิมพ์ และผู้จำหน่าย ที่จะต้องรับผิดชอบ ในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กให้ดียิ่งขึ้นไป

ระเบียบการประกวดหนังสือ

กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 8 - 9) ได้พิจารณาวางระเบียบการประกวดหนังสือไว้ดังต่อไปนี้

1. ผู้มีสิทธิ์ส่งหนังสือเข้าประกวด ได้แก่ สำนักพิมพ์ ผู้ประพันธ์ ผู้จัดทำภาพประกอบ ผู้ออกแบบและจัดทำรูปเล่ม ผู้จัดพิมพ์ บรรณารักษ์ ส่วนราชการ สมาคม และผู้สนใจทั่วไป
2. หนังสือที่รับเข้าประกวด แบ่งเป็น 9 กลุ่ม ดังต่อไปนี้
 - 2.1 หนังสือสารคดีทุกประเภท (ที่มีใช้ตำราหรือหนังสือเรียน หรือหนังสือที่มีวัตถุประสงค์โดยเฉพาะจะให้เป็นตำราหรือหนังสือเรียน)
 - 2.2 หนังสือนวนิยาย
 - 2.3 หนังสือกวีนิพนธ์
 - 2.4 หนังสือรวมเรื่องสั้น
 - 2.5 หนังสือสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่าน (อายุ 3 - 5 ปี)
 - 2.6 หนังสือสำหรับเด็กเล็ก (อายุ 6 - 11 ปี) มี 2 ประเภท
 - 2.6.1 หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กเล็ก
 - 2.6.2 หนังสือสารคดีสำหรับเด็กเล็ก
 - 2.7 หนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (อายุ 12 - 14 ปี) มี 3 ประเภท
 - 2.7.1 หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น
 - 2.7.2 หนังสือสารคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น
 - 2.7.3 หนังสือคำประพันธ์สำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น
 - 2.8 หนังสือการ์ตูน
 - 2.9 หนังสือสวยงาม มี 2 ประเภท
 - 2.9.1 หนังสือสวยงามทั่วไป
 - 2.9.2 หนังสือสวยงามสำหรับเด็ก

หลักเกณฑ์ในการพิจารณา

กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 10) ได้เขียนไว้ดังต่อไปนี้

1. หนังสือสารคดี พิจารณา เนื้อเรื่อง ความถูกต้อง แนวความคิด ความสมเหตุสมผล ท่วงทำนองการประพันธ์ ความเพียรพยายามในการประพันธ์ สารประโยชน์ ภาพประกอบ (ถ้ามี)
2. หนังสือนวนิยาย พิจารณา เนื้อเรื่อง วรรณศิลป์ และสารประโยชน์
3. หนังสือกวีนิพนธ์ พิจารณา สุนทรียภาพ นันทลักษณ์ และแนวคิด

4. หนังสือรวมเรื่องสั้น พิจารณา เนื้อเรื่อง วรรณศิลป์ และสารประโยชน์
5. หนังสือสำหรับเด็ก พิจารณา คุณค่า สารประโยชน์ที่เด็กจะได้รับจากการอ่าน เพื่อการดำรงชีวิตและส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การใช้สำนวนโวหาร ถ้อยคำ วิธีเรียบเรียงความเหมาะสมกับวัยของเด็ก การออกแบบและภาพประกอบ
6. หนังสือการ์ตูน พิจารณา เนื้อเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อเรื่องและภาพ และสารประโยชน์
7. หนังสือสวยงาม พิจารณา คุณค่าความงามทางศิลปะ ประกอบด้วย รูปเล่ม ปก การจัดตัวอักษร การจัดหน้า การจัดภาพและส่วนประกอบอื่น ๆ
8. คณะอนุกรรมการฯจะพิจารณาการพิสูจน์อักษร ลักษณะความประณีตในการจัดพิมพ์ และการเข้าเล่มประกอบด้วย

สื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบ

ความหมาย

ประเสริฐ ศีลรัตน์ (2525 : 32) ได้ให้ความหมายของ สื่อ ว่าเป็นสิ่งที่เปรียบได้ดั่งเครื่องมือหรือตัวกลาง ที่ใช้ในการถ่ายทอดหรือบันทึกภาพ

สุชาติ เถาทอง (2536 : 96) ให้ความหมายว่า สื่อ คือ ตัวแปรอันสำคัญที่ศิลปินจะเป็นผู้พิจารณาเลือกใช้ ถึงแม้จะเป็นวัสดุเดียวกัน แต่การถ่ายทอดทางรูปแบบให้ปรากฏขึ้นมาก็แตกต่างกันไป

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สื่อ (Media) ในงานวิจัยฉบับนี้ คือ วัสดุที่ผู้วาดภาพนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือ ซึ่งประกอบด้วยสื่อหลายประเภท ดังต่อไปนี้

ประเภทของสื่อ

สีน้ำ (Water Color)

อารี สุทธิพันธุ์ (2526 : 36) แสดงถึงประเภทของสีน้ำว่ามีทั้งที่เป็นหลอดมีความเหลวและเป็นก้อนแข็งบรรจุตลับ คุณสมบัติของสีน้ำมีลักษณะโปร่งแสง ลักษณะชุ่มชื้นซึ่งเป็นคุณค่าที่สำคัญ

สุชาติ เถาทอง (2536 : 100) ให้คำจำกัดความ สีน้ำว่า เป็นสีประเภทโปร่งแสง ใช้เขียนบนพื้นกระดาษ เมื่อระบายสีนั้นลงไปจะมองเห็นพื้นผิวของกระดาษ ข้อดีของสีน้ำคือ สะดวกในการเตรียมวัสดุ และเครื่องมือประกอบการเขียน สีน้ำใช้ง่าย แห้งเร็ว และเขียนได้เสร็จสมบูรณ์ในระยะเวลาอันสั้น

อัญชลี โสมติ (ม.ป.ป. : 95) อธิบายว่า สีนํ้ามีทั้งชนิดเป็นหลอดบรรจุกล่อง ชนิดแข็งบรรจุหลอด เมื่อจะใช้ก็นํามาใช้ละลายกับนํ้าผสมลงในจานสี สีนํ้าเป็นสีที่บางใส สีนํ้าสามารถใช้ระบายได้ทั้งกระดาษแห้งและกระดาษที่เปียกนํ้า สีจะดูสดใส ชุ่ม และซึมซับเข้าหากันได้ดี ใช้ผลิตรายการการสอนได้

ราชบัณฑิตยสถาน (2530 : 185) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือ สีซึ่งใช้ผสมกับนํ้าเขียนภาพ มีลักษณะโปร่งใส เกิดจากส่วนผสมของสารสี (Pigment) ซึ่งได้จากพืชหรือแร่ธาตุ เช่น ดินสี ผสมกับสารยึด (Bonding Agent) ที่ละลายนํ้าได้ เช่น ยางไม้ (Gum) หรือกาวจากสัตว์ สีนํ้าส่วนใหญ่ใช้เขียนบนกระดาษหรือวัสดุสีอ่อน ๆ สีนํ้าใช้ได้ทั้งงานจิตรกรรม (Painting) และภาพลายเส้น (Drawing)

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า สีนํ้า หมายถึง สีที่มีลักษณะโปร่งแสงและชุ่ม มีทั้งในรูปแบบของหลอดบรรจุหลอด และก้อนแข็งบรรจุหลอด

สีนํ้ามัน (Oil Color)

สุชาติ เกาทอง (2536 : 100) ได้ให้ความหมาย สีนํ้ามัน ว่าเป็นสีที่ข้นและทึบแสงสีนํ้ามันจะต้องผสมนํ้ามันลินสีด (Linseed Oil) ซึ่งเป็นตัวกลางในการผสมสี นิยมเขียนบนพื้นผิวไม้หรือผ้าใบที่ขึงกับกรอบเรียกว่า แคนวาส (Canvas)

อารี สุทธิพันธุ์ (2528 : 95) ได้อธิบายว่า สีนํ้ามันมีหลายชนิด เวลาเขียนนิยมผสมกับนํ้ามันลินสีด ซึ่งช่วยละลายสีไม่ให้ข้นจนเกินไป เมื่อเขียนเสร็จแล้วจะมีลักษณะไม่มันและด้านจนเกินไป ถ้าต้องการให้สีด้านมักผสมด้วยนํ้ามันสนและจะช่วยให้แห้งเร็ว

สรุปได้ว่า สีนํ้ามัน หมายถึง สีที่มีลักษณะข้นและทึบแสง เวลาใช้ต้องผสมกับนํ้ามันลินสีด

สีอะคริลิก (Acrylic)

สุชาติ เกาทอง (2536 : 100) เขียนถึงสีอะคริลิกว่า มีความยืดหยุ่นอย่างมากในการปรับไปใช้กับงานเขียนภาพ งานตกแต่งการพิมพ์ และชนิดอื่น ๆ เนื้อของสีถูกทำขึ้นด้วยส่วนประกอบทางเคมีและยางไม้ และเนื้อสีจะเกาะกันแน่นเป็นแผ่นมีความเหนียวคล้ายพลาสติก

ประภาส สรณคมน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วรางคณา ศิริปโชติ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บริษัทเกรซ กริตติ้ง กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541. ได้กล่าวถึงสีอะคริลิกว่าเป็นสีที่บรรจุในหลอด ใช้นํ้าเป็นตัวทำละลายมีเนื้อสีค่อนข้างใส หลังจากแห้งแล้วจะกันนํ้าได้สามารถลงสีทับซ้อนกันได้เลยโดยสีล่างไม่ละลายขึ้นมา และสามารถเขียนได้บนพื้นผิวต่าง ๆ เช่น ไม้ พลาสติก ผ้า กระดาษ เป็นต้น

สรุปได้ว่า สีอะคริลิก หมายถึง สีซึ่งถูกทำขึ้นด้วยส่วนประกอบทางเคมีและยางไม้มีคุณสมบัติโปร่งแสงเมื่อผสมน้ำ สามารถกันน้ำได้

สีโปสเตอร์ (Poster Color)

อารี สุทธิพันธุ์ (2526 : 36) ได้เขียนถึงสีโปสเตอร์ไว้ว่า โดยทั่วไปแล้วมีความเข้มข้นมาก และมีลักษณะทึบแสงปานกลาง (Translucent) เวลาจะทำให้อ่อนแก้ต้องผสมกับสีขาว

อัญชลี โสมดี (ม.ป.ป. : 96) อธิบายว่า เป็นสีที่บรรจุขวด มีหลายราคาและมีคุณภาพต่างกัน เป็นสีที่มีลักษณะทึบแสง มีความเข้มข้นและสดใส ระบายได้เรียบคมชัด สะดวกต่อการใช้งาน

สรุปได้ว่า สีโปสเตอร์ หมายถึง สีที่มีลักษณะทึบแสงและมีความเข้มข้นมาก เมื่อต้องการสีอ่อนต้องผสมสีขาว

หมึก (Ink)

บุญทัน เชนฐสุราษฎร์ (ม.ป.ป. : 56) ได้เขียนไว้ว่า หมึก เป็นสีที่ได้จากเขม่าของถ่านหรือสนิมเหล็ก โดยมีน้ำเป็นตัวละลาย เป็นสีที่ใช้ได้ดีเพราะสามารถทำน้ำหนักร่อนแก้ได้ตามความต้องการ หมึกคำในปัจจุบัน ยังแบ่งออกเป็น 2 ชนิดใหญ่ๆ คือ

1. หมึกแท่ง มีลักษณะเป็นก้อนหมึกอัดเป็นแท่งสีเหลี่ยมผืนผ้าเล็กๆ เวลาจะใช้ต้องนำแท่งหมึกนี้ไปฝนกับแท่งหินสำหรับฝนหมึกโดยเฉพาะ จึงจะได้น้ำหมึกตามต้องการ
2. หมึกขวด หรือหมึกสำเร็จรูป เป็นวิทยาการสมัยใหม่ในการทำหมึกและบรรจุขวด สะดวกต่อการนำไปใช้

สีหมึก (Color Ink)

อัญชลี โสมดี (ม.ป.ป. : 96) อธิบายถึงสีหมึกว่า เป็นสีที่บรรจุในขวด มีหลายชนิด บางชนิดเหมาะสำหรับระบายงานตกแต่งออกแบบทางสถาปัตยกรรมภายนอกและภายใน บางชนิดสำหรับระบายภาพการ์ตูน

ประภาส สรณคมน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วรางคณา ศิริปโชติ เป็นผู้สัมภาษณ์ที่บริษัทเกรซ กริตติ้ง กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541 ได้กล่าวว่า เป็นสีที่บรรจุในขวด มีตะกอนของสี ลักษณะโปร่งแสง สามารถกันน้ำได้และเขียนได้บนพื้นผิวที่เป็นกระดาษและผ้า

วิทเทกเกอร์ (Whitaker.1994 : 14) ได้อธิบายถึงสีหมึกว่า เป็นสีที่ประกอบด้วยส่วนผสมที่กันน้ำได้ มีลักษณะสว่างและโปร่งแสง แต่จะมีระดับสีให้เลือกน้อย

สรุปได้ว่า สีหมึก หมายถึง สีที่มีลักษณะเป็นของเหลว มีคุณสมบัติโปร่งแสงคล้ายกับสีน้ำ แต่สามารถกันน้ำได้

สีแสดมปี

อัญชลี โสมดิ (ม.ป.ป. : 96) ได้เขียนถึงสีแสดมปีว่า เป็นสีหมึกที่ทำเป็นแผ่นกระดาษเย็บเล่ม ผลิตมาจากประเทศจีน เวลาต้องการใช้ก็นำพู่กันเปียกน้ำจุ่มสีระบายได้ตามต้องการ

ประภาส สรณคมน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วรางคณา ศิริปโชติ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บริษัทเกรซ กริตติ้ง กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541. ได้อธิบายถึงสีแสดมปีว่าเป็นสีที่เคลือบอยู่บนแผ่นกระดาษ และถูกเย็บเป็นเล่มมาจากประเทศจีน ใช้น้ำเป็นตัวทำละลาย มีสีทั้งหมด 12 สีมีสีสดและใส การประสานตัวของสีง่าย

สรุปได้ว่า สีแสดมปี หมายถึง สีที่เคลือบอยู่บนแผ่นกระดาษเย็บเล่ม ผลิตมาจากประเทศจีน ใช้น้ำเป็นตัวทำละลาย มี 12 สี

ดินสอ (Pencil)

อารี สุทธิพันธุ์ (2528 : 89) เขียนถึงดินสอว่า เป็นวัสดุที่รู้จักกันทั่วไป สำหรับใช้ขีดเขียนบันทึกตามความต้องการ ดินสอมีไส้ทำด้วยกราไฟท์ (Graphite) ซึ่งมีคุณสมบัติอ่อน แห้งต่างกัน ส่วนมากจะเป็นสีดำ

บุญทัน เชนฐสุราษฎร์ (ม.ป.ป. : 56) ได้อธิบายถึงดินสอว่า มีส่วนผสมของถ่านกราไฟท์ (Graphite) และดิน (Clay) ชนิดหนึ่ง ไส้ของดินสอจะมีความอ่อนหรือแข็งขึ้นอยู่กับดินนี้ ตัวอักษรที่แสดงสัญลักษณ์บนแท่งดินสอจะมี H และ B มาจากคำว่า Hard และ Black

สรุปได้ว่า ดินสอ หมายถึง วัสดุที่มีไส้ทำด้วยถ่านกราไฟท์และดินชนิดหนึ่ง สำหรับใช้ขีดเขียน มีน้ำหนักอ่อนแก่ให้เลือกตามต้องการ

ดินสอสี (Color Pencil)

วิทเทกเกอร์ (Whitaker.1994 : 15) ให้ความหมายของดินสอสีว่า เป็นสีที่มีลักษณะเป็นแท่งคล้ายดินสอ มีหลายประเภทตั้งแต่เนื้อแข็ง ปานกลาง อ่อน และชนิดละลายน้ำได้

อัญชลี โสมดิ (ม.ป.ป. : 93) ได้เขียนอธิบายว่า เป็นสีที่มีลักษณะคล้ายดินสอ แต่เป็นสีต่างๆบรรจุกล่องมีให้เลือกมากมายหลายสี เป็นสีที่ใช้งานง่ายและสะดวก บางชนิดสามารถใช้ผสมน้ำแล้วระบายได้คล้ายสีน้ำหรือสีหมึก

สรุปได้ว่า ดินสอสี หมายถึง สีที่มีลักษณะเป็นแท่งคล้ายดินสอ มีทั้งชนิดที่ละลายน้ำและไม่ละลายน้ำ

ปากกา (Pen)

สุชาติ เถาทอง (2536 : 187) เขียนถึงปากกาไว้ว่า เป็นเครื่องเขียนสำเร็จรูปใช้งานได้หลายลักษณะ

บุญทัน เชษฐสุราษฎร์ (ม.ป.ป. : 63) ยังอธิบายอีกว่า ปากกาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวาดเส้นอีกชนิดหนึ่ง ใช้งานได้สะดวกสบายและหาได้ง่าย มีเส้นที่คมชัด เน้นเส้นหนัก เบาได้ตามต้องการ มีหลายประเภทได้แก่ ปากกาหมึกซึม ปากกาลูกลื่น และปากกาเมจิกหรือปากกาเคมี ฯลฯ

สรุปได้ว่า ปากกา หมายถึง เครื่องเขียนสำเร็จรูปที่สามารถใช้ในงานวาดเส้นได้อย่างสะดวกสบาย มีเส้นที่คมชัด เน้นเส้นหนักเบาได้ตามต้องการ มีหลายสี หลายขนาด และหลายชนิด เช่น ปากกาหมึกซึม ปากกาลูกลื่น ปากกาเขียนแบบ เป็นต้น

ปากกาปากสักหลาด (Marker)

พาร์รามอน (Parramon. 1991 : 44) ได้เขียนไว้ว่า เป็นปากกาชนิดหนึ่ง ซึ่งปากกามีลักษณะ 3 แบบ คือ

1. ปากกว้าง เพื่อระบายพื้นที่ขนาดใหญ่
2. ปากปานกลาง สำหรับวาดรายละเอียด
3. ปากเล็ก สำหรับคัดเส้น และวาดลายเส้น

วิทเทกเกอร์ (Whitaker. 1994 : 15) ได้อธิบายเพิ่มว่า เป็นปากกาที่มีมากมายหลายสี ตรงปลายมีหลายขนาดแตกต่างกัน ทำขึ้นมาสำหรับนักออกแบบและผู้ที่ต้องการความรวดเร็วสะดวกสบายในการใช้งาน

สรุปได้ว่า ปากกาปากสักหลาด หมายถึง ปากกาชนิดหนึ่งที่มีปากหลายขนาดและหลายลักษณะ แตกต่างกันตามการใช้งาน ทำขึ้นสำหรับนักออกแบบและผู้ที่ต้องการความรวดเร็ว

สีพาสเทล (Pastel)

รอดดอน (Roddon.1992 : 18) ให้ความหมายของสีพาสเทลว่า เป็นสีที่ทำขึ้นจากผงสีละเอียดผสมเข้ากับกาวจำนวนหนึ่ง มีลักษณะเป็นแท่งกลมหรือสี่เหลี่ยม

อัญชลี โสมติ (ม.ป.ป. : 94) เขียนถึงสีพาสเทลว่า มีลักษณะเป็นแท่งบรรจุในกล่อง เช่นเดียวกับสีเทียน แต่สีพาสเทลเป็นสีที่มีเนื้ออ่อน และมีสีเข้มสดใสกว่าสีเทียนมาก ข้อเสียของพาสเทล คือจะมีลักษณะอ่อน เปราะ และหักง่าย

ราชบัณฑิตยสถาน (2530 : 138) ให้คำภาษาไทยว่า สีแท่ง โดยได้ให้ความหมายว่า คือ ผงสีที่อัดเป็นแท่ง อาจใช้กาวยางไม้ หรือขี้ผึ้งผสมด้วยก็ได้ มีหลายชนิด เช่น สีชอล์ก (Soft Pastel) สีเทียน (Wax Pastel) สีแท่งนี้ใช้เขียนบนกระดาษ และเพื่อรักษาภาพ อาจพ่นน้ำยาเคลือบไว้แต่จะทำให้ความสดของสีลดลงบ้าง

สรุปได้ว่า สีพาสเทล หมายถึง สีที่ทำจากผงสีผสมกับกาวหรือขี้ผึ้ง แล้วอัดเป็นแท่ง มีหลายชนิด

สีเทียน (Wax Crayon)

พาร์รามอน (Parramon.1991 : 48) ให้ความหมายของสีเทียนว่า มีลักษณะคล้ายกับสีพาสเทล แต่ขี้ผึ้งที่ปนอยู่ในเนื้อสีจะช่วยทำให้นุ่มขึ้นและลื่นกว่า

เรเนส (Raynes. 1982 : 7) ได้อธิบายอีกว่า สีเทียนทำขึ้นจากขี้ผึ้งผสมเข้ากับเนื้อสีสามารถใช้กับพื้นผิวใด ๆ ก็ได้

อัญชลี โสมติ (ม.ป.ป. : 93) เขียนถึงว่า เป็นสีที่ผลิตเป็นแท่งมีทั้งขนาดเล็กขนาดใหญ่ ใช้ระบายในเนื้อที่กว้าง ๆ ได้ สีเทียนที่ดีควรมีสีเข้ม ไม่ผสมเทียนมากสามารถเขียนทับกันหรือผสมสีทับกันได้

สรุปได้ว่า สีเทียน หมายถึง สีที่มีลักษณะคล้ายสีพาสเทล ทำจากขี้ผึ้งผสมกับเนื้อสี แต่เมื่อระบายจะมีลักษณะเป็นมันกว่า

กระดาษ (Paper)

จากความแตกต่างของกรรมวิธีในการผลิตกระดาษ ความแตกต่างของเยื่อกระดาษ สารเคมี ตลอดจนเครื่องจักรในการผลิต จะมีผลทำให้ลักษณะของกระดาษมีความแตกต่างกัน และในงานวิจัยนี้กระดาษที่ใช้ในการทำงานประติมากรรมกระดาษ ได้แก่

กระดาษโปสเตอร์สี หมายถึง กระดาษปอนด์ที่ขัดมันเรียบหน้าเดียว ส่วนอีกด้านจะปล่อยให้หยابไว้ มีให้เลือกหลายสีตามความต้องการ

กระดาษพิเศษ หมายถึง กระดาษชนิดพิเศษที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยเฉพาะ มีลาย และสีต่างๆ ให้เลือกได้ตามการใช้งาน เช่น ลายผ้า ลายหนังช้าง ลายขนนก ลายผิวส้ม เป็นต้น ประภาส สรณคมน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วรางคณา ศิริปโชติ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บริษัท เกรซ กรีดติ่ง กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541.

กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบ

ความหมาย

อารี สุทธิพันธุ์ (2528 : 88) ได้ให้ความหมายของกลวิธีว่า เป็นปรากฏการณ์ทางทักษะ และลักษณะเฉพาะตัวของศิลปิน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แสดงออกในผลงานทัศนศิลป์ชิ้นนั้น

สุชาติ เกาทอง (2536 : 96) ก็ให้ความหมายว่า หมายถึง โครงสร้างของวัสดุ ฝีมือการใช้วัสดุ ความคงทน และความเหมาะสมกับเจตนาของการแสดงออก เป็นการรู้จักเลือกใช้วัสดุที่สอดคล้องไปกับแนวคิดในการถ่ายทอดของศิลปินแต่ละคน

สรุปคำว่า กลวิธี (Technique) ในงานวิจัยฉบับนี้หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานซึ่งเกิดจากทักษะ และความคิดในการใช้สื่อของผู้วาดภาพ ประกอบด้วยกลวิธีหลายประเภทดังต่อไปนี้

ประเภทของกลวิธี

การระบายสี

ความหมาย

อารี สุทธิพันธุ์ (2532 : 52) ให้ความหมายว่า การระบายสี (Painting) หมายถึง การถ่ายทอดรูปแบบโดยใช้สี ซึ่งอาจจะอาศัยการวาดเขียนหรือไม่อาศัยก็ได้การระบายสีมีเป้าหมายเพื่อบันทึกภาพ และการระบายสีเพื่อบันทึกความรู้สึก การระบายสีมีชื่อเรียกตามลักษณะของคุณสมบัติสีที่ใช้ เช่น สีน้ำมัน สีน้ำ สีฝุ่น หรือสีผสมกัน

กลวิธีการระบายสี

อารี สุทธิพันธุ์ (2526 : 36-69) ได้เขียนไว้ 3 ประการดังนี้

1. การระบายแบบเปียกบนเปียก หมายถึง การระบายน้ำลงบนกระดาษก่อน แล้วจึงระบายสีตามที่ต้องการลงไป การระบายแบบนี้มีประโยชน์มากเมื่อจะระบายท้องฟ้า หรือผิววัตถุที่มีมัน เพราะจะให้ความรู้สึกกลมกลืนของสีเด่นชัด เทคนิคของการระบายแบบเปียกบนเปียกที่สำคัญมี 2 ประการ คือ

- การไหลซึม (Mingling)
- การไหลหยดย้อย (Dripping)

2. การระบายแบบเปียกบนแห้ง หมายถึง การระบายสีบนกระดาษที่ไม่ต้องลงน้ำก่อน คำว่าเปียก คือ พู่กันกับสี ส่วนแห้ง คือ แผ่นกระดาษ การระบายแบบเปียกบนแห้ง เป็นวิธีระบายทั่วไป ซึ่งมีเทคนิคที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

- การระบายเรียบสีเดียว (Flat Wash)
- การระบายอ่อนแก่เรียบสีเดียว (Grade Wash)
- การระบายเรียบหลายสี (Color Wash)

3. การระบายแบบแห้งบนแห้ง หมายถึงการระบายสีที่ใช้พู่กันจุ่มสีน้อย แล้วระบายอย่างรวดเร็วนบนกระดาษ การระบายแบบนี้ผู้ระบายมักจะบันทึกความรู้สึกของตนลงไปในขณะที่ระบายและมีประโยชน์ในการที่จะเน้นส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือบริเวณที่เห็นว่าควรทำให้เด่นได้ การระบายแบบแห้งบนแห้ง มีเทคนิคสำคัญ ๆ อยู่ 3 ประการ คือ

- การแตะ (Stamping)
- การป่าย (Splashing)
- การผสม (Mixed Technique)

กลวิธีการระบายสีทั้ง 3 ประเภทข้างต้นนี้ เป็นการระบายบนกระดาษวาดเขียน และกระดาษต่างชนิดกันไม่ได้ปรุงแต่งผิวแต่ประการใด สำหรับการระบายบนกระดาษรองรับที่เตรียมไว้เป็นการปรุงแต่งลักษณะผิวกระดาษให้ต่างไปจากเดิม เพื่อผลที่แปลกและน่าสนใจกว่า การระบายบนกระดาษรองรับที่เตรียมไว้ มีเทคนิคที่สำคัญ 3 ประการคือ

- การขีด ขีด ถู กระดาษวาดเขียน
- การพิมพ์สีเดียว การประทับ การเช็ดออก
- การผสมผสานด้วยวัสดุต่างๆ

ทวีเกียรติ ไชยงยศ (2533 : 302-303) เขียนถึงเทคนิคการเขียนภาพ โดยทั่วไปมี 3 วิธีกว้าง ๆ คือ

1. การระบายสีแบบเปียกบนเปียก wet in wet หมายความว่า จะต้องทำพื้นกระดาษให้เปียกน้ำเสียก่อน แล้วจึงระบายสี และการระบายสีทับสีแรกขณะที่สีแรกยังไม่แห้ง

2. การระบายสีแบบเปียกบนแห้ง wet in dry หมายถึง การระบายสีโดยการไม่ต้องระบายน้ำบนกระดาษก่อน วิธีระบายสีแบบเปียกบนแห้ง กระทำโดยการผสมสีในจานสีให้ดีเสียก่อน แล้วระบายบนกระดาษที่แห้งนั้นเลย

3. การระบายสีแบบแห้งบนแห้ง dry brush หมายถึง ปริมาณสีและน้ำบนพู่กันน้อย (พอหมาด ๆ) ระบายบนกระดาษแห้ง สีจะติดบ้างไม่ติดบ้างเป็นเทคนิคที่น่าสนใจ

การวาดลายเส้น

ความหมาย

ชูลูด นิมเสมอ (2530 : 11) ให้ความหมายว่า การวาดเส้น หมายถึง การลากหรือวาดเส้นลงไปบนพื้นผิวของวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้เกิดร่องรอยหรือรูปร่างขึ้น หรือเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึก หรือความคิดออกมาให้ปรากฏแก่สายตา

วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2531 : 118) ให้ความหมายว่า การวาดเส้น หมายถึง การวาดให้ปรากฏเป็นร่องรอย หรือลากเป็นเส้น โดยการวาดนั้นจะเป็นรูปร่างที่เลียนแบบธรรมชาติ หรืออาจเป็นที่ผู้สร้างขึ้นตามความคิดฝันก็ได้

อารี สุทธิพันธุ์ (2532 : 52) ให้ความหมายของการวาดเขียน (Drawing) ว่าเป็นการถ่ายทอดรูปแบบโดยการลากเส้นหรือการใช้เส้น มีการแรเงา หรือไม่แรเงา โดยใช้ดินสอ ดินสอเครยอง และวัสดุอื่นๆ การวาดเขียนมีวิธีการถ่ายทอดหลายวิธี ส่วนมากมักจะมีระนาบรองรับเป็นกระดาษ และเป็นระนาบรองรับอื่นๆมีลักษณะเป็นสองมิติ

ไพเพอ (Piper. 1988 : 159) ให้ความหมายว่า การวาดเขียน เป็นภาพที่แสดงออกด้วยเส้น และน้ำหนักความอ่อนแก่ ด้วยการใช้ ดินสอ ปากกา ถ่านชาโคล ชอล์ก ฯลฯ

กลวิธีการวาดลายเส้น

ประเสริฐ ศีลรัตน (2525 : 17 - 30) เขียนลักษณะในการถ่ายทอดด้วยกรรมวิธีในการวาดเขียนว่า แม้สื่อวัสดุที่ใช้จะเป็นประเภทเดียวกันแต่ลักษณะการใช้ของแต่ละบุคคล ย่อมแตกต่างกันออกไป และทำให้ผลงานที่ปรากฏนั้นแตกต่างกันออกไปด้วย ซึ่งพอจะแยกได้ดังนี้

1. ลักษณะลายเส้นแบบสเก็ช เป็นกลวิธีในการวาดเขียนที่ใช้เวลาน้อย เส้นที่แสดงในภาพร่างบ่งให้เห็นถึงความรวดเร็วอย่างคร่าวๆ รูปแบบที่ปรากฏเป็นเพียงลักษณะส่วนรวม ไม่คำนึงถึงส่วนละเอียด

2. ลักษณะลายเส้นแบบเส้นแสดงน้ำหนักแสงเงา เป็นการถ่ายทอดรูปแบบโดยใช้เส้นแสดงน้ำหนักอ่อนเข้ม หนักเบา ซึ่งสามารถกระตุ้นเร้าความรู้สึกให้ต่างออกไปจากการดูภาพที่ใช้เส้นที่มีน้ำหนักเส้นเสมอราบเรียบเท่ากันหมด

3. การแรเงาในลักษณะแสงเงาอย่างกลมกลืน โดยปกติแล้วในการไล่ระยะน้ำหนักแสงเงาด้วยวิธีการแรเงานั้น สามารถแบ่งระยะน้ำหนักอ่อนเข้มของน้ำหนักเงาได้ 7-9 ระยะน้ำหนักด้วยกัน คือ นับตั้งแต่ระยะน้ำหนักขาวสุดจนถึงดำสุด สามารถค่อยๆ แรเงาเพิ่มน้ำหนักความเข้มของเงาขึ้นเป็นขั้นๆ ทำให้ภาพนั้นเกิดความกลมกลืนในภาพ และยังมีน้ำหนักความเข้มมากระยะเท่าไรยอมทำให้ดูแล้วมีลักษณะใกล้เคียงธรรมชาติมากที่สุด

4. การแรเงาในลักษณะแสงเงาอย่างตัดกัน จากข้อ 3 ในทางกลับกันหากไล่ระยะน้ำหนักเพียงไม่กี่ระยะ ภาพที่ปรากฏก็จะดูรู้สึกแข็ง แสดงถึงการตัดกันของแสงเงาอย่างเด่นชัด คล้ายภาพ ๆ นั้นมีแสงจัด เงาเข้ม

พิทซ์ (Pitz.1957 : 50) ได้อธิบายถึงการลงน้ำหนักโดยการขีดไขว้ (Crosshatch) ไว้ว่าเป็นวิธีการที่ใช้ปากกา หรือดินสอในการลงน้ำหนักภาพตามตำแหน่งที่ต้องการ ด้วยการขีดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ เช่น เส้นไขว้กัน เส้นลากไปในทิศทางเดียวกัน เป็นต้น

ภาพพิมพ์

ความหมาย

ดาเนียลส์ (อัสนีร์ ชูอรุณ. 2519 ; อ้างอิงมาจาก Daniels. 1972 : 13) ให้ความหมายศิลปภาพพิมพ์ ว่าได้แก่ผลงานศิลปะชิ้นหนึ่งที่ถูกทำขึ้นมาโดยวิธีการพิมพ์ กดให้ติดเป็นรูปบนกระดาษ จากแม่พิมพ์ไม้ แม่พิมพ์โลหะ หรือแม่พิมพ์อื่นใด ซึ่งแม่พิมพ์เหล่านั้นศิลปินได้สร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยตัวเอง

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2531 : 81) ให้ความหมาย การพิมพ์ว่า หมายถึง การกดให้ติด คือ การสร้างภาพหรือเครื่องหมายลงบนวัสดุผิวเรียบเพื่อให้ได้ภาพหรือเครื่องหมายเหมือนกันซ้ำ ๆ กันตามจำนวนที่ต้องการ

อารี สุทธิพันธุ์ (2532 : 54) ให้ความหมายการพิมพ์ (Printing) ว่ามีลักษณะคล้ายกับจิตรกรรมและการวาดเขียน ผลงานต่างกันที่จำนวนผลงาน เพราะการพิมพ์สามารถผลิตได้มากกว่า และการพิมพ์ต้องมีแม่พิมพ์ตามจำนวนสีที่ต้องการพิมพ์ ถ้าพิมพ์ 3 สี ก็ต้องมีแม่พิมพ์ 3 แผ่น รูปที่เกิดขึ้นเป็นภาพพิมพ์ได้จากแม่พิมพ์ต่าง ๆ กัน เช่น เกิดจากส่วนบนสุดของแม่พิมพ์ เกิดจากส่วนลึกของแม่พิมพ์ และเกิดจากรอยปรุของแม่พิมพ์ ซึ่งเรียกชื่อต่างกัน เช่น พิมพ์ไม้ พิมพ์ผ้า เป็นต้น

กลวิธีการทำภาพพิมพ์

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2531 : 93-95) ได้แบ่งกรรมวิธีหรือเทคนิคของการทำศิลปะภาพพิมพ์ออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. วิธีพิมพ์ภาพพิมพ์ผิวขน (The Relief Process) เป็นการพิมพ์จากแม่พิมพ์ที่มีเนื้อแข็ง เช่น ไม้ แผ่นยาง โดยการแกะให้พื้นที่ว่างเป็นร่องลงไปบนแม่พิมพ์ และเว้นผิวหน้าเรียบเอาไว้สำหรับให้หมึกเกาะ การพิมพ์วิธีนี้จะต้องกลิ้งหมึกหรือฉาบหมึกหรือสีลงบนผิวแม่พิมพ์ ส่วนที่ไม่ได้แกะออก ใช้กระดาษที่จะพิมพ์คว่ำหน้ากระดาษเข้าหาแม่พิมพ์ แล้วใช้วัตถุกดทับหรือฝนด้านหลังกระดาษ เพื่อให้แรงกดซึ่งปัจจุบันใช้ลูกกลิ้งของแท่นพิมพ์เป็นตัวกด ให้กระดาษกดทับเอาหมึกจากแม่พิมพ์ขึ้นมาติดกระดาษ การพิมพ์ลักษณะนี้จะทำให้ผิวกระดาษมีลายนูนตามส่วนที่เป็นร่องลึกที่แกะไว้บนแม่พิมพ์ ซึ่งจะพบในการพิมพ์แม่พิมพ์ไม้ (Wood block) เป็นต้น

2. วิธีพิมพ์ภาพพิมพ์ผิวเรียบ (The Planographic Process) เป็นวิธีพิมพ์จากแม่พิมพ์ที่มีผิวหน้าเรียบ โดยใช้แผ่นหินหรือแผ่นโลหะเทียม เป็นวิธีการของภาพพิมพ์หิน โดยการใช้การสร้างภาพต้นแบบด้วยวัสดุที่มีไขมันเป็นส่วนผสม เป็นสื่อให้หมึกเกาะติดกับแม่พิมพ์แล้วใช้กรรมวิธีทางเคมีประกอบ คือใช้ที่หมึกพิมพ์จะติดกับแม่พิมพ์ส่วนที่เขียนด้วยไขมันเท่านั้น การพิมพ์จะใช้แผ่นกระดาษซับเอาเฉพาะหมึกที่เป็นภาพขึ้นมาด้วยวิธีกดรีด การพิมพ์ลักษณะนี้เป็นต้นกำเนิดของการพิมพ์ระบบออฟเซตในปัจจุบัน

3. วิธีพิมพ์ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์โลหะ (The Intaglio Process) เป็นการพิมพ์ภาพจากแม่พิมพ์โลหะ ซึ่งมีกรรมวิธีในการทำแม่พิมพ์ต่าง ๆ กันมากมาย เช่น การใช้วัสดุกันบนผิวโลหะแล้วใช้น้ำกรดกัดให้เกิดเป็นร่องลึก (Etching) ลงไปในแม่พิมพ์แล้วฝังหมึกลงไป ใช้กระดาษพิมพ์ ซับเอาหมึกขึ้นมาเป็นภาพ หรือการขูดขีดลงบนผิวทองแดง หรือแผ่นสังกะสี ฝังหมึกเข้าไปตามรอยขูดเสร็จแล้วใช้กระดาษซับหมึกขึ้นมา

4. วิธีพิมพ์ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์ฉลุ (The Stencil Process) ภาพพิมพ์ที่ได้จากการพิมพ์ด้วยวิธีปาดสีผ่านช่องที่เจาะไว้ไปติดบนกระดาษนี้ เป็นกรรมวิธีพิมพ์ที่เก่าแก่วิธีหนึ่ง หากแต่ในปัจจุบันได้พัฒนาแผ่นกรองซึ่งใช้เป็นแม่พิมพ์ให้มีความละเอียดยิ่งขึ้น แทนที่จะใช้ตาข่ายมาเป็นการใช้ผ้าไหม (Silk) มาเป็นเส้นใยสังเคราะห์อื่น ๆ ที่มีคุณภาพเหมาะสม และใช้งานได้ดี การพิมพ์วิธีนี้ต่อมารู้จักกันในชื่อ Silk Screen หรือ Screen Prints

นอกเหนือจากภาพพิมพ์ที่เกิดด้วยวิธีการและเทคนิคการพิมพ์ 4 วิธีดังกล่าวแล้วยังมีกรรมวิธีในการทำภาพพิมพ์อื่น ๆ อีก เช่น

ก. ภาพพิมพ์ชั้นเดียว (Monoprint) เป็นภาพพิมพ์ที่พิมพ์ตามแม่พิมพ์ได้ครั้งเดียว ไม่สามารถพิมพ์ให้เหมือนกันได้มากกว่าหนึ่งชิ้น บางครั้งเรียก Monotype

ข. ภาพพิมพ์ที่ได้จากการถูหรือฝน (Rubbings Prints) ภาพพิมพ์วิธีนี้เป็นวิธีง่าย ๆ เหมาะสำหรับเด็กคือ การใช้กระดาษพิมพ์วางปิดบนแม่พิมพ์ปูน แล้วใช้ดินสอหรือสีฝนด้านหลังกระดาษก็จะได้ภาพพิมพ์ตามต้องการ

การพ่นสี

กลวิธีการพ่นสี

เวสต์ (West. 1996 : 6) เขียนถึงการใช้เครื่องพ่นสี (Air Brush) ว่าเป็นวิธีการพ่นสีที่ให้ความละเอียดที่สุด โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า Air Brush ซึ่งมีวิธีการทำงานโดยใช้แรงลมอัดให้สีพ่นออกมา

ชัยนันท์ ชะอุ่มงาม (2530 : 10) เขียนถึงการใช้เครื่องพ่นสีพ่นลงบนพื้นผิวราบว่า ถ้าต้องการพ่นให้เกิดน้ำหนักสีที่เรียบเสมอกัน ต้องรักษาระดับและแนวการพ่นระหว่างปลายหัวเครื่องพ่นกับกระดาษให้ขนานกันด้วยเช่นกัน

ไฮส์ (Hayes. 1992 : 81 - 83) เขียนถึงการใช้กลวิธีแอร์บรัช ดังนี้

1. การเตรียมการ ความสะอาดของมือมีความสำคัญอย่างยิ่งต่องานแอร์บรัช เนื่องจากมือจะต้องจับกระดาษในช่วงว่างที่กันไว้ หรือต้องจับอุปกรณ์ สีอาจติดในส่วนที่ไม่ต้องการให้สีติดได้ และควรจัดวางอุปกรณ์ในตำแหน่งที่เหมาะสม
2. การใช้แอร์บรัช หัวแอร์บรัชจะต้องทำมุม 45 - 80 องศากับกระดาษ จะทำให้สีที่พ่นออกมาสามารถควบคุมให้เป็นไปตามทิศทางได้ง่าย
3. การควบคุมบังคับด้วยนิ้วชี้ การควบคุมปรับได้สองทาง คือ กดลงปรับลมกดไปด้านหลังควบคุมปริมาณสี หัวแอร์บรัชบางชนิดสามารถปรับและควบคุมปริมาณสีได้
4. ลายเส้น ในกรณีที่ต้องการสร้างลายเส้นเท่ากันอย่างประณีต ควรให้แอร์บรัชอยู่ใกล้กระดาษ และกดปุ่มบังคับถอยหลังเล็กน้อย
5. การสร้างแถบสี ในการใช้สีแอร์บรัชลงพื้นที่เท่า ๆ กัน ถือหัวแอร์บรัชให้ห่างจากกระดาษประมาณสี่นิ้วฟุต แล้วพ่นเป็นจังหวะติดต่อกันเป็นแนวทาง โดยให้พ่นเหลื่อมทับกันเล็กน้อย และควรพ่นออกในจังหวะสุดท้ายของการพ่นแต่ละครั้ง เพื่อป้องกันสีอุดตัน
6. การลงสีลงไปหาเข็ม การพ่นสีควรกดปุ่มบังคับด้วยการออกแรงกดเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ เพื่อให้ได้ปริมาณสีตามความเหมาะสม สีที่ใช้ควรเป็นกลุ่มที่ทึบ โดยการผสมสีพ่นจากสีอ่อนและเพิ่มให้น้ำหนักสีเข้าตามลำดับ
7. การทำโทนสีต่างกัน สีต่างกันสามารถทำได้คล้ายกับการใช้น้ำหนักโทนสี โดยการพ่นตามแนวนอนโดยเริ่มต้นจากสีใดสีหนึ่งที่กำหนดแล้วพ่นให้รอยต่อสีประสานทับกันเล็กน้อยจนครบจำนวนสีที่กำหนดไว้

การปะติด

ความหมาย

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2529 : 139) ให้ความหมายของการปะติด ประเภทคอลลาจ (Collage) ว่าเป็นงานศิลปะซึ่งใช้วิธีปะติดที่รู้จักกันกว้างขวางที่สุด โดยการนำวัสดุต่าง ๆ มาติดกับพื้นรองรับด้วยกาว งานประเภทคอลลาจนี้อาจอยู่ในรูปแบบของการนำวัสดุต่าง ๆ มาติดกับภาพล้วน ๆ หรืองานปะติดผสมกับการระบายสี และวาดเส้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2530 : 40) ให้ความหมายเช่นกัน คือ งานศิลปะแบบหนึ่งที่ใช้วิธีปะแผ่นวัสดุบนพื้นในลักษณะแบนราบ หรือนูนสูงจั้นจากพื้นภาพเพียงเล็กน้อย แผ่นวัสดุที่ใช้ปะปิดลงไปนั้นอาจมีหลายชนิดรวมกันก็ได้ เช่น กระดาษ ผ้า เศษวัสดุ พื้นระนาบที่ใช้แผ่นวัสดุทาปะปิดลงไปนั้น อาจเป็นแผ่นไม้ ผืนผ้าใบ หรือพื้นระนาบอื่น ๆ และอาจเพิ่มเติมด้วยการระบายสี หรือวาดภาพ หรือพิมพ์ทับลงอีกก็ได้

ภาพถ่าย

ความหมาย

ภิญญาพร นิตยะประภา (2534 : 66) ให้ความหมายภาพถ่าย (Photograph) ว่า คือภาพที่เกิดจากการใช้กล้องถ่ายรูปบันทึกภาพ อาจเป็นภาพสี หรือภาพขาวดำก็ได้

วิช トラฐ (2532 : 52) เขียนถึงภาพถ่ายว่า หมายถึง ภาพที่ได้จากการถ่ายรูปด้วยกล้อง ภาพถ่ายที่จะนำมาลงพิมพ์ประกอบตัวเรียงพิมพ์ควรจะมีการจัดองค์ประกอบที่ดี การให้แสงเงา ตลอดจนการจัดกรอบภาพที่ดี ทำให้ได้ภาพถ่ายที่มีคุณลักษณะอธิบายเรื่องราว และช่วยตกแต่งสิ่งพิมพ์ให้สวยงามยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็ก ซึ่งได้มาจากหนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวด และได้รับรางวัลอยู่ในกลุ่มหนังสือสำหรับเด็กเล็ก (อายุ 6 - 11 ปี) ประเภทหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กเล็ก โดยถือเฉพาะหนังสือที่ชนะจากการประกวดหนังสือ เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2541 จำนวน 85 เล่ม

ผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อหนังสือ ตลอดจนผู้เขียนเรื่อง ผู้จัดทำภาพประกอบ และผู้จัดพิมพ์ที่ได้รับรางวัลโดยเรียงตามปี ดังต่อไปนี้

พ.ศ. 2515 ตุ๊กแกผู้อำภัพ

อ้วนกับอืดผจญภัย

พ.ศ. 2516 ลูกไก่แสนสวย

พ.ศ. 2517 เอื่องছেสสีทอง

ผู้ประพันธ์ เติศฉาย เขมวิชานูรัตน์

ผู้จัดทำภาพประกอบ ฟิลิป จัง

ผู้จัดพิมพ์ สุริยบรรณ

ผู้ประพันธ์ เบญจา แสงมลิ

ผู้จัดทำภาพประกอบ ไม่ปรากฏชื่อ

ผู้จัดพิมพ์ อักษรเจริญทัศน์

ผู้ประพันธ์ สุภา สิริสิงห

ผู้จัดทำภาพประกอบ ฟิลิป จัง

ผู้จัดพิมพ์ บรรณกิจเทรดดิ้ง

ผู้ประพันธ์ วิชา พรหมจันทร์

ผู้จัดทำภาพประกอบ วิชา พรหมจันทร์

ผู้จัดพิมพ์ องค์การค้าของคุรุสภา

นายชนมดัม	ผู้ประพันธ์ ละเมียด ลิมอักษร ผู้จัดทำภาพประกอบ พินิจ มนรัตน์ ผู้จัดพิมพ์ องค์การค้าของคุรุสภา
พ.ศ. 2518 เสือเผ่นกับลูกวัว	ผู้ประพันธ์ จวีวรรณ อาชนิยุต ผู้จัดทำภาพประกอบ สุรศักดิ์ คุชฌูดิทร ผู้จัดพิมพ์ องค์การค้าของคุรุสภา
ทำไมหนอนายคู่บ่วง	ผู้ประพันธ์ ตึก ตึก ผู้จัดทำภาพประกอบ ฟิลิป จัง ผู้จัดพิมพ์ สุริยบรรณ
พ.ศ. 2519 หนูบ้านหนูนา	ผู้ประพันธ์ จวีวรรณ จึงเจริญ ผู้จัดทำภาพประกอบ ศักดิเดชน์ พัทธกษชาติ ผู้จัดพิมพ์ สุริยบรรณ
สัตว์มีประโยชน์	ผู้ประพันธ์ ประสิทธิ์ ฉายแก้วโปร่ง ผู้จัดทำภาพประกอบ สุพันธ์ กรสวัสดิ์ ผู้จัดพิมพ์ องค์การค้าของคุรุสภา
เรื่องสั้นชนบท	ผู้ประพันธ์ นิมิตร ภูมิถาวร ผู้จัดทำภาพประกอบ ไม่ปรากฏชื่อ ผู้จัดพิมพ์ บรรณกิจ
พ.ศ. 2520 หนูหน้อยกับมะม่วง	ผู้ประพันธ์ คุชฎี บริพัตร ณ อยู่ธยา ผู้จัดทำภาพประกอบ ไม่ปรากฏชื่อ ผู้จัดพิมพ์ บรรณกิจ
พญาควางทอง	ผู้ประพันธ์ ม.ร.ว.สายสิงห์ ศิริบุตร ผู้จัดทำภาพประกอบ อรุณ วัชรสวัสดิ์ ผู้จัดพิมพ์ ไม่ปรากฏชื่อ
อาณาจักรริมบึง	ผู้ประพันธ์ บุรพา ผู้จัดทำภาพประกอบ ไพโรจน์ ดาวประดับวงษ์ ผู้จัดพิมพ์ อักษรสยาม
เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก	ผู้ประพันธ์ ทิพย์วาทิ สนิทวงศ์ ณ อยู่ธยา ผู้จัดทำภาพประกอบ ปิ่น ผู้จัดพิมพ์ บุรพาสาส์น

สามครูณ	ผู้ประพันธ์ กาญจนา นาคนันท์ ผู้จัดทำภาพประกอบ เกษมศักดิ์ ทรานุปรัตน์ ผู้จัดพิมพ์ แพรวพิทยา
พ.ศ. 2521 ไช้ขอชา	ผู้ประพันธ์ กรรณิการ์ สัจกุล ผู้จัดทำภาพประกอบ วีระ สัจกุล ผู้จัดพิมพ์ บรรณกิจ
ฉันทน์คือนไม้	ผู้ประพันธ์ ไผ่ตรี ลิ้มพิชาติ ผู้จัดทำภาพประกอบ เรวัต มณี ผู้จัดพิมพ์ หนอน
เด็กชายกมลเที่ยวบ้านทุ่ง	ผู้ประพันธ์ วาณิช จรุงกิจอนันต์ ผู้จัดทำภาพประกอบ อรุณ วัชรสวรรค์ ผู้จัดพิมพ์ ดวงกมล
ร้อยกรองของเด็ก	ผู้ประพันธ์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้จัดทำภาพประกอบ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้จัดพิมพ์ ดวงกมล
พ.ศ. 2522 กล้วย	ผู้ประพันธ์ วนิดา จิตต์หมั่น ผู้จัดทำภาพประกอบ สุพันธ์ กรสวัสดิ์ ผู้จัดพิมพ์ องค์การค้าของคุรุสภา
แะน้อยหาเพื่อน	ผู้ประพันธ์ กิตติวดี บุญเชื้อ ผู้จัดทำภาพประกอบ เฉลิม อัคระพู ผู้จัดพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช
ฉันทน์เป็นต้นไม้ใหญ่	ผู้ประพันธ์ มิ่ง ศิริวัฒนเมธานนท์ ผู้จัดทำภาพประกอบ วรพงศ์ วรรชชาติอุดมพงษ์ ผู้จัดพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช
เขี้ยวสิงโต	ผู้ประพันธ์ วาณิช จรุงกิจอนันต์ ผู้จัดทำภาพประกอบ อรุณ วัชรสวรรค์ ผู้จัดพิมพ์ ดวงกมล

พ.ศ. 2523	เพื่อนแท้	ผู้ประพันธ์ อำนาง เย็นสบาย ผู้จัดทำภาพประกอบ วิน ผู้จัดพิมพ์ พี.พี.
	แก่นพบพญานก	ผู้ประพันธ์ ลัดดา เหมทานันท์ ผู้จัดทำภาพประกอบประสพโชค นวพันธุ์พิพัฒน์ ผู้จัดพิมพ์ ชมรมเด็ก
	ตะเพียนเข้ากรุง	ผู้ประพันธ์ ไพโรจน์ อีสโรวงศ์ ผู้จัดทำภาพประกอบ บุญส่ง ประสิทธิ์วิภาค ผู้จัดพิมพ์ บรรณกิจ
	แม่หนูผู้กล้าหาญ	ผู้ประพันธ์ วาณิช จรุงกิจอนันต์ ผู้จัดทำภาพประกอบ อรุณ วัชรสวัสดิ์ ผู้จัดพิมพ์ ดวงกมล
พ.ศ. 2524	จ้าวป่า	ผู้ประพันธ์ อำนาง เย็นสบาย ผู้จัดทำภาพประกอบ วิน ผู้จัดพิมพ์ พี.พี.
	ตัวมดขี่มเสขินุโลก	ผู้ประพันธ์ มัลลิกา ตันทนันทน์ ผู้จัดทำภาพประกอบ ประสพโชค นวพันธุ์พิพัฒน์ ผู้จัดพิมพ์ สุริยบรรณ
	ปิ่น ปิ่นรถไฟมาแล้ว	ผู้ประพันธ์ ปรีศนา สกุลทอง ผู้จัดทำภาพประกอบ อรุณ วัชรสวัสดิ์ ผู้จัดพิมพ์ ดันหมาก
	แม่มดเจ้าปัญญา	ผู้ประพันธ์ วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ ผู้จัดทำภาพประกอบ บุญบง ไควินท์ ผู้จัดพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช
พ.ศ. 2525	หมีใหญ่ผจญภัย	ผู้ประพันธ์ พูนศรี คัมภีรปกรณ ผู้จัดทำภาพประกอบ อึ้ง ผู้จัดพิมพ์ บรรณกิจ
	ดวงอาทิตย์	ผู้ประพันธ์ ประชุมพร สุวรรณตรา ผู้จัดทำภาพประกอบ สุมิตรา ผู้จัดพิมพ์ บรรณกิจ

นกกางแอ่น	ผู้ประพันธ์ อำนาง เย็นสบาย ผู้จัดทำภาพประกอบ วิน ผู้จัดพิมพ์ อุดมศึกษา
ฤทธิ์ราหู	ผู้ประพันธ์ ม.ล.จ้อย นันทวิชรินทร์ ผู้จัดทำภาพประกอบ ต้อง ผู้จัดพิมพ์ บรรณกิจ
พ.ศ. 2526 ดันไม้มีเพื่อน	ผู้ประพันธ์ สุเทพ จิตรรัตน์ ผู้จัดทำภาพประกอบ วีระ มณีรัตนะพร ผู้จัดพิมพ์ ศึกษาพร
กระต่ายจอมโว	ผู้ประพันธ์ ประชุมพร สุวรรณตรา ผู้จัดทำภาพประกอบ สมบัติ คิ้วอก ผู้จัดพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช
นายพยัญชนะ	ผู้ประพันธ์ ยศนันท์ ผู้จัดทำภาพประกอบ มนตรี แพทย์เพียร ผู้จัดพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช
พ.ศ. 2527 ก ข จับขาน	ผู้ประพันธ์ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และวีระศักดิ์ จุจันทร์ ผู้จัดทำภาพประกอบ ประคองกุล พงษ์ไพบูลย์ ผู้จัดพิมพ์ สำนักพิมพ์ ก ไร่
ข้าวเหนียว	ผู้ประพันธ์ อิทธิพล วาตะวัฒนะ ผู้จัดทำภาพประกอบ อิทธิพล วาตะวัฒนะ ผู้จัดพิมพ์ วัฒนาพานิช
พลายมิ่งเมือง	ผู้ประพันธ์ ชยศักดิ์ อุดลยพิสุทธิมาศ ผู้จัดทำภาพประกอบ สันญา ริมวังตระกูล ผู้จัดพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช
พระอาทิตย์ฟักร้อน	ผู้ประพันธ์ อรุณรัตน์ วิวรรณะเดช ผู้จัดทำภาพประกอบ เมืองไทย บุญมาโร ผู้จัดพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช
พ.ศ. 2528 เจ้าเบิ้ม	ผู้ประพันธ์ ม.ล.จ้อย นันทวิชรินทร์ ผู้จัดทำภาพประกอบ สุมิตรา ทรงสัจย์

กบ	ผู้จัดพิมพ์ บรรณกิจ ผู้ประพันธ์ ศิระ ศราวุธ ผู้จัดทำภาพประกอบ ปรีชา บานแย้ม
กอริลลา	ผู้จัดพิมพ์ กิจศึกษา เทรคดิง ผู้ประพันธ์ กิ่งบุญ ธีรชาติ ผู้จัดทำภาพประกอบ ปู
กิ่งก่าไปเยี่ยมเพื่อน	ผู้จัดพิมพ์ บรรณกิจ ผู้ประพันธ์ พงทิพย์ เพชรโปลี ผู้จัดทำภาพประกอบ บุญสม จันทร์คงฉาย
ผีเสื้อกับทุ่งหญ้า	ผู้จัดพิมพ์ วัฒนาพานิช ผู้ประพันธ์ วินัย รอดจ่าย ผู้จัดทำภาพประกอบ เกริก ยืนพันธ์
วันสงกรานต์	ผู้จัดพิมพ์ พี-เอ ผู้ประพันธ์ อารีย์ อัสวปการกุล ผู้จัดทำภาพประกอบ สุธรรม กังวาลไกร
พ.ศ. 2529 ผีน้อยในสวน	ผู้จัดพิมพ์ วัฒนาพานิช ผู้ประพันธ์ สิริพันธ์ ช่างโชติ ผู้จัดทำภาพประกอบ สุมิตรา ทรงสตัย
ยาของคุณย่า	ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ ผู้ประพันธ์ พ.ญ.นพมาศ ชูรวเวช และวินัย รอดจ่าย ผู้จัดทำภาพประกอบ พิระ นาคจีน
ลูกหงส์กตัญญู	ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ ผู้ประพันธ์ พรจันทร์ จันทวิมล ผู้จัดทำภาพประกอบ จารุพงษ์ จันทรเพชร
พ.ศ. 2530 กระดาษเจาะรู	ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ ผู้ประพันธ์ บุญถึง แน่นหนา ผู้จัดทำภาพประกอบ ไพฑูรย์ บุญภานนท์ ผู้จัดพิมพ์ วัฒนาพานิช

ผีเสื้อกับผึ้งน้อย	ผู้ประพันธ์ อำนาง เย็นสบาย ผู้จัดทำภาพประกอบ โหล ลี ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ
ร่มยายชา	ผู้ประพันธ์ ม.ล.จ้อย นันทวิชรินทร์ ผู้จัดทำภาพประกอบ พีระ นาคจัน ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ
สำนึกของปลาทอง	ผู้ประพันธ์ วิรุณ ตั้งเจริญ ผู้จัดทำภาพประกอบ จารุพงษ์ จันทรเพชร ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ
พ.ศ. 2531 เกาะใน	ผู้ประพันธ์ นิคม รวยยว ผู้จัดทำภาพประกอบ ธรรมศักดิ์ สิริพงษ์ศุทธิ์ ผู้จัดพิมพ์ เม็ดทราย
กระรอกเก่ง กระต่ายดี	ผู้ประพันธ์ อำนาง เย็นสบาย ผู้จัดทำภาพประกอบ พิสิทธิ์ ทับทอง ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ
รองเท้าแดง	ผู้ประพันธ์ นพดล จันทรเพ็ญ ผู้จัดทำภาพประกอบ พิสิทธิ์ ทับทอง ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ
รูปปั้นของกุนดา	ผู้ประพันธ์ คารณี โสธรบุญ ผู้จัดทำภาพประกอบ ธีระพันธ์ ลอไพบูลย์ ผู้จัดพิมพ์ สุวีริยาสาส์น
พ.ศ. 2532 ไม่อยากเป็นควาย	ผู้ประพันธ์ สายสุรี จุติกุล ผู้จัดทำภาพประกอบ แสงอรุณ รัตกสิกร ผู้จัดพิมพ์ สุวีริยาสาส์น
ขนฟูกับหูตั้ง	ผู้ประพันธ์ วิริยะ สิริสิงห ผู้จัดทำภาพประกอบ ธีระพันธ์ ลอไพบูลย์ ผู้จัดพิมพ์ สุวีริยาสาส์น
เจ้ากบปากกว้าง	ผู้ประพันธ์ มานพ ถนอมศรี ผู้จัดทำภาพประกอบ ศักดิ์ชัย เกียรตินาสินทร์ ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ

เมล็ดข้าวสีทอง	ผู้ประพันธ์ สิริพันธ์ ช่างโชติ ผู้จัดทำภาพประกอบ สันธยา มุลาสินน์ ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ
พ.ศ. 2533 ไม่มีการจัดการประกวด	เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการ
พ.ศ. 2534 แมวน้อยตกปลา	ผู้ประพันธ์ มาลา คำจันทร์ ผู้จัดทำภาพประกอบ วราพงษ์ พงศ์เจตน์พงศ์ ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ
เด็กน้อยกับต้นไม้	ผู้ประพันธ์ ส.พุ่มสุวรรณ ผู้จัดทำภาพประกอบ วีระพันธ์ ใจสุบรรณ ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ
บ้านของสินวล	ผู้ประพันธ์ สันจิรา สินธุเสน ผู้จัดทำภาพประกอบ ไพโร อนุรักษ์ ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ
แม่โคกับเสื้อโคร่ง	ผู้ประพันธ์ สุวรรณา เกรียงไกรเพชร ผู้จัดทำภาพประกอบ เกรียง สไคล์ ผู้จัดพิมพ์ ปลาตะเพียน
พ.ศ. 2535 นิทานพื้นบ้านไทย ยายกับตา	ผู้ประพันธ์ ศิริมาลา สุวรรณโกสิน ผู้จัดทำภาพประกอบ ปรีเปรม เปลี่ยนบำรุง ผู้จัดพิมพ์ องค์การค้าของคุรุสภา
นกเจ้าฟ้ากับเด็กชายผสมจุก	ผู้ประพันธ์ น้ำพรม พินิจวรรณศิลป์ ผู้จัดทำภาพประกอบ บ้านเด็ก ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ
ฟ้ากว้างเท่าปากบ่อ	ผู้ประพันธ์ มาลา คำจันทร์ ผู้จัดทำภาพประกอบ วราพงษ์ พงศ์เจตน์พงศ์ ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ
ลูกเต่าบกกับลูกเต่าน้ำ	ผู้ประพันธ์ น้ำพรม พินิจวรรณศิลป์ ผู้จัดทำภาพประกอบ วราพงษ์ พงศ์เจตน์พงศ์ ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ
พ.ศ. 2536 ดอกไม้ของขวัญ	ผู้ประพันธ์ เกริก ยืนพันธ์ ผู้จัดทำภาพประกอบ เกริก ยืนพันธ์

	ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ
นกแสงตะวัน	ผู้ประพันธ์ พิระพล ฐานะพานิช ผู้จัดทำภาพประกอบ เทพฤทธิ์ คำดี ผู้จัดพิมพ์ ปลายตะเพียน
นกฮูกหลงตน	ผู้ประพันธ์ พินิจ พรพรม ผู้จัดทำภาพประกอบ อัสวิน อรุณแสง ผู้จัดพิมพ์ ต้นอ้อ
ประภาครื่องเพลง	ผู้ประพันธ์ เสริมสกุล โทณะวณิก ผู้จัดทำภาพประกอบ เสริมสกุล โทณะวณิก ผู้จัดพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช
พ.ศ. 2537 ดอกบัวไม่ยอมบาน	ผู้ประพันธ์ สิริินทร์ ช่างโชติ ผู้จัดทำภาพประกอบ สุมิตรา เจณณวาสิน ผู้จัดพิมพ์ ไบรท์มายด์
ดอกทานตะวันกับถุงทอง	ผู้ประพันธ์ สิริินทร์ ช่างโชติ ผู้จัดทำภาพประกอบ สุมิตรา เจณณวาสิน ผู้จัดพิมพ์ ไบรท์มายด์
นกกระยางขาว	ผู้ประพันธ์ ศิริทิพย์ วรรณิกา ผู้จัดทำภาพประกอบ วิเชียร ปวรางกูร ผู้จัดพิมพ์ ไบรท์มายด์
สัตว์ในกะลา	ผู้ประพันธ์ เสริมสกุล โทณะวณิก ผู้จัดทำภาพประกอบ เสริมสกุล โทณะวณิก ผู้จัดพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช
พ.ศ. 2538 อำเภอก๊กทีก	ผู้ประพันธ์ ดำรงค์ศักดิ์ บุญคู่ ผู้จัดทำภาพประกอบ เฉลิมพล พงษ์เจตต์พงศ์ ผู้จัดพิมพ์ สุวีริยาสาส์น
กางกกับแมลงสาบ	ผู้ประพันธ์ เพ็ญพักตร์ ลิ้มสัมพันธ์ ผู้จัดทำภาพประกอบ กลุ่มเบญจรงค์ ผู้จัดพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช
จากตำนานนาถถึง	ผู้ประพันธ์ ปิยะพร

ผาแดง-นางไอ่	ผู้จัดทำภาพประกอบ ถาวร ศิละคุณาภรณ์
พ.ศ. 2539 ต้นไม้ใกล้ตัว	ผู้จัดพิมพ์ ปลาตะเพียน
	ผู้ประพันธ์ ปรีดา ปัญญาจันทร์
	ผู้จัดทำภาพประกอบ ปรีดา ปัญญาจันทร์
	ผู้จัดพิมพ์ แพร่เพื่อนเด็ก
พ.ศ. 2540 ไขว้เศษ	ผู้ประพันธ์ สายฝัน
	ผู้จัดทำภาพประกอบ เบญจมาศ คำบุญมี
	ผู้จัดพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช
พ.ศ. 2541 เศษผ้าคุณยาย	ผู้ประพันธ์ ครรชิต มนูญผล
	ผู้จัดทำภาพประกอบ สุเทพ กิตติสุนทร
	ผู้จัดพิมพ์ แม็ค

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบการศึกษาวิเคราะห์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ซึ่งวิเคราะห์ 3 เรื่อง ได้แก่

1. เรื่อง รูปแบบ ประกอบด้วย
 - 1.1 รูปแบบภาพเหมือนจริง
 - 1.2 รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง
 - 1.3 รูปแบบภาพเชิงตรรก
2. เรื่อง สื่อ ประกอบด้วย
 - 2.1 สื่อสีน้ำ
 - 2.2 สื่อสีน้ำมัน
 - 2.3 สื่อสีอะคริลิก
 - 2.4 สื่อสีโปสเตอร์
 - 2.5 สื่อหมึก
 - 2.6 สื่อสีหมึก
 - 2.7 สื่อสีสแตมป์
 - 2.8 สื่อดินสอ
 - 2.9 สื่อดินสอสี
 - 2.10 สื่อปากกา

- 2.11 สื่อปากกาปากสักหลอด
- 2.12 สื่อสีพาสเทล
- 2.13 สื่อสีเทียน
- 2.14 สื่อกระดาษ
- 2.15 สื่อผ้า
- 2.16 สื่ออักษรลอก
- 3. เรื่อง กลวิธี ประกอบด้วย
 - 3.1 กลวิธีการระบายสี
 - 3.2 กลวิธีการวาดลายเส้น
 - 3.3 กลวิธีการพิมพ์
 - 3.4 กลวิธีการพ่นสี
 - 3.5 กลวิธีการปะติด
 - 3.6 กลวิธีภาพถ่าย
 - 3.7 กลวิธีอื่น ๆ

ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเกณฑ์การศึกษาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบ เพื่อสรุปรูปแบบของภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดี สำหรับเด็ก
2. ศึกษาภาพประกอบในหนังสือประเภทบันเทิงคดี สำหรับเด็ก ที่ชนะการประกวด ในเรื่องของสื่อ และกลวิธี ที่ผู้วาดภาพใช้ในการสร้างสรรผลงานภาพประกอบ เพื่อสรุปเป็นเกณฑ์การศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องของสื่อ และกลวิธี
3. สร้างเครื่องมือในการศึกษาวิเคราะห์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดี สำหรับเด็ก ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ปี พ.ศ 2515 - พ.ศ. 2541 คือ วิเคราะห์ในด้าน รูปแบบ สื่อ และกลวิธี
4. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่จะใช้ในการวิเคราะห์ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กเพื่อหาความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน ได้แก่
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อำนาจ เย็นสบาย อาจารย์ภาควิชาทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกริก ยืนพันธ์ อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กัลยาณี กาญจนกุล อาจารย์ภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

5. ผู้วิจัยนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจอีกครั้ง

6. นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจครั้งที่สองแล้วมาหาความเที่ยงตรง โดยใช้สัดส่วน 2 : 3 จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบตัวเลือก 3 ค่า ดังนี้

เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ	1 คะแนน
ไม่แน่ใจ	มีค่าเท่ากับ	0 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ	0 คะแนน

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบ และรวบรวมผลงานภาพประกอบในหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2541 เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ ในด้าน รูปแบบ สื่อ และ กลวิธี

2. สัมภาษณ์ผู้วาดภาพประกอบของหนังสือแต่ละเรื่องและผู้วิจัยไม่สามารถวิเคราะห์ได้ว่าผู้วาดภาพประกอบในเรื่องนั้น ๆ ใช้สื่อและกลวิธีใดบ้างในการสร้างสรรค์ภาพประกอบ เพื่อผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาสรุปในเรื่องของสื่อ และกลวิธี ซึ่งรายชื่อผู้วาดภาพประกอบที่ให้สัมภาษณ์ มีดังต่อไปนี้

1. คุณพินิจ	มนรัตน์	เรื่อง	นายขนมต้ม
2. คุณสุรศักดิ์	คุณฐิตินทร	เรื่อง	เสือเผ่นกับลูกวัว
3. คุณสุพันธ์	กรสวัสดิ์	เรื่อง	สัตว์มีประโยชน์และกลัว
4. คุณอรุณ	วัชรสวัสดิ์	เรื่อง	พญากวางทอง เด็กชายกมลเที่ยว บ้านทุ่ง เขียวสิงโต และแม่หนู ผู้กล้าหาญ
5. คุณวรพงศ์	วรชาติอุดมพงศ์	เรื่อง	ฉันเป็นต้นไม้ใหญ่
6. คุณอัศวิน	อรุณแสง	เรื่อง	เพื่อนแท้ จ้าวป่า นกนางแอ่น และนกฮูกหลงตน
7. คุณประสพโชค	นวพันธุ์พิพัฒน์	เรื่อง	แก่นพบพญานก และตัวมดเฒ่า เผชิญโลก
8. คุณบุษบง	โควินท์	เรื่อง	แม่มดเจ้าปัญหา

9. คุณสุมิตรา	ทรงสตัย(เจนณวาสิน)	เรื่อง	ดวงอาทิตย์ เจ้าเบิ้ม ผึ่งน้อยในสวน ดอกบัวไม่ยอมบาน และดอกทานตะวันกับถุงทอง
10. คุณพิสิทธิ์	ทับทอง	เรื่อง	กระรอกเก่งกระต่ายดี และ รองเท้าแดง
11. คุณสมบัติ	คิ้วฮก	เรื่อง	กระต่ายจอมโว
12. คุณเกริก	ยूनพันธ์	เรื่อง	ผีเสื้อกับทุ่งหญ้า และดอกไม้ ของขวัญ
13. คุณวราพงษ์	พงศ์เจตน์พงศ์	เรื่อง	เมฆน้อยตกปลา ฟักกว้างเท่าปากบ่อ และลูกเต๋ากับลูกเต้าน้ำ
14. คุณเกรียง	สไตล์	เรื่อง	แม่โคกับเสือโคร่ง
15. คุณปริเปรม	เปลี่ยนบำรุง	เรื่อง	นิทานพื้นบ้านไทย ยายกับตา
16. คุณโอม(แห่งบ้านเด็ก)		เรื่อง	นกเจ้าฟ้ากับเด็กชายผมจุก
17. คุณเสริมสกุล	โทณะวนิก	เรื่อง	ประภาครื่องเพลง และสัตว์ใน กะลา
18. คุณเฉลิมพล	พงษ์เจตต์พงศ์	เรื่อง	อำเภอก๊กก๊ก
19. คุณพล พัทธากุล(แห่งกลุ่มเบญจรงค์)		เรื่อง	กางกกับแมลงสาบ
20. คุณถาวร	ศิระคุณาภรณ์	เรื่อง	จากตำนานนาถถึงผาแดง-นางไอ่
21. คุณปริดา	ปัญญาจันทร์	เรื่อง	ต้นไม้ใกล้ตัว
22. คุณเบญจมาศ	คำบุญมี	เรื่อง	ไขว้เศษ
23. คุณสุเทพ	กิตติสุนทร	เรื่อง	เศษผ้าคุณยาย

3. สร้างเครื่องมือ
4. นำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
5. นำเครื่องมือกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
6. ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรง
ของเครื่องมือ
7. รวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบ
และปรับปรุงแก้ไขอย่างเหมาะสม แล้วจึงสรุปผลในรูปแบบการหาค่าร้อยละ และอภิปรายเชิง
พรรณนา พร้อมภาพถ่าย
8. นำเสนอรายงานผลการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยเริ่มด้วยรวบรวมหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ที่ชนะการประกวดในช่วงเวลาที่กำหนดทั้งหมด แล้วศึกษาภาพประกอบในแต่ละเล่มโดยรวม
2. นำผลงานแต่ละเล่มมาเทียบแบบการศึกษาวิเคราะห์ที่สร้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ รูปแบบ สื่อ และกลวิธี แล้วจัดเข้าหมวดหมู่ให้ตรงตามเกณฑ์
3. วิเคราะห์ผลงานตามแบบการศึกษาวิเคราะห์
4. นำผลการศึกษการจัดระบบหมวดหมู่ผลงานภาพประกอบมาคำนวณหาค่าร้อยละ แล้วจึงนำเสนอในรูปตาราง เพื่ออภิปรายผลเชิงพรรณนาต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หาค่าร้อยละ

$$X = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

เมื่อ $\sum X$ แทน จำนวนเล่มที่มีภาพประกอบตามประเด็นที่ศึกษา
 N แทน จำนวนเล่มทั้งหมดในแต่ละเรื่องตามประเด็นที่ศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวด ตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541 โดยดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูล 3 ด้าน ดังนี้

1. รูปแบบ
2. สื่อ
3. กลวิธี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวเคราะห์ด้านรูปแบบ

ตาราง 1 ผลการศึกษาวเคราะห์รูปแบบภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็กอายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541

ปีที่ชนะการประกวด	รายชื่อหนังสือ	รูปแบบ		
		ภาพเหมือนจริง	ภาพเลียนแบบของจริง	ภาพเชิงตรรก
2515	ตุ๊กแกผู้อำภัพ		✓	
	อ้วนกับอืดผจญภัย		✓	
2516	ลูกไก่แสนสวย		✓	
2517	เอื่องแซะสีทอง		✓	
	นายขนมต้ม		✓	
2518	เสือเผ่นกับลูกวัว		✓	
	ทำไมหนอนายดูบป่อง		✓	
2519	หนูบ้านหนูนา		✓	
	สัตว์มีประโยชน์		✓	
	เรื่องสั้นชนบท		✓	

ตาราง 1 (ต่อ)

ปีที่ชนะ การประกวด	รายชื่อหนังสือ	รูปแบบ		
		ภาพเหมือนจริง	ภาพเลียนแบบของจริง	ภาพเชิงตรรก
2520	หนูหนุ่ยกับมะม่วง พญาทวงทอง อาณาจักรริมบึง เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก สามครุณ	✓	✓ ✓ ✓ ✓	
2521	ไข่มุกขอชา จันคือต้นไม้ เด็กชายกมลเที่ยวบ้านทุ่ง รอยกรองของเด็ก		✓ ✓ ✓ ✓	
2522	กล้วย แก่น้อยหาเพื่อน จันเป็นต้นไม้ใหญ่ เขียวสิงโต	✓	✓ ✓ ✓	
2523	เพื่อนแท้ แก่นพบพญานก ตะเพียนเข้ากรุง แม่หนูผู้กล้าหาญ		✓ ✓ ✓ ✓	
2524	จ้าวป่า ตัวมดเคี้ยวเผด็จโลก ปิ่น ปิ่นรถไฟมาแล้ว แม่มดเจ้าปัญญา	✓	✓ ✓ ✓	
2525	หมีใหญ่ผจญภัย ดวงอาทิตย์ นกนางแอ่น ฤทธิ์ราหู		✓ ✓ ✓ ✓	
2526	ต้นไม้มีเพื่อน กระต่ายจอมโว นายพยัญชนะ		✓ ✓ ✓	

ตาราง 1 (ต่อ)

ปีที่ชนะ การประกวด	รายชื่อหนังสือ	รูปแบบ		
		ภาพเหมือนจริง	ภาพเลียนแบบของจริง	ภาพเชิงตรรก
2527	ก ข ขับขาน ข้าวเหนียว พลายมิ่งเมือง พระอาทิตย์พกร้อน		✓ ✓ ✓ ✓	
2528	เจ้าเบิ้ม กบ กอริลลา กิ้งก่าไปเยี่ยมเพื่อน ผีเสื้อกับทุ่งหญ้า วันสงกรานต์	✓ ✓	✓ ✓ ✓ ✓	
2529	ผีน้อยในสวน ยาของคุณย่า ลูกหงษ์กตัญญู	✓	✓ ✓	
2530	กระดาดเจาะรู ผีเสื้อกับผีน้อย ร่มยายจำ สำนึกของปลาทอง	✓	✓ ✓ ✓	
2531	เกาะใน กระรอกเก่ง กระต่ายดี รองเท้าแดง รูปปั้นของคุณตา	✓	✓ ✓ ✓	
2532	ไม่อยากเป็นควาย ชนพู่กับหูตึง เจ้ากบปากกว้าง เมล็ดข้าวสีทอง	✓	✓ ✓ ✓	
2534	แมวน้อยตกปลา เด็กน้อยกับต้นไม้ บ้านของสินวล แม่โคกับเสือโคร่ง	✓	✓ ✓ ✓	

ตาราง 1 (ต่อ)

ปีที่ชนะ การประกวด	รายชื่อหนังสือ	รูปแบบ		
		ภาพเหมือนจริง	ภาพเลียนแบบของจริง	ภาพเชิงตรรก
2535	นิทานพื้นบ้านไทยยายกับตา นกเจ้าฟ้ากับเด็กชายผมจุก ฟ้ากว้างเท่าปากบ่อ ลูกเต๋ากับลูกเต๋าน้ำ	✓	✓ ✓ ✓	
2536	ดอกไม้ของขวัญ นกแสงตะวัน นกสุกหลังตน ประกวดร้องเพลง		✓ ✓ ✓ ✓	
2537	ดอกบัวไม่ยอมบาน ดอกทานตะวันกับถุงทอง นกกระยางขาว สัตว์ในกะลา		✓ ✓ ✓ ✓	
2538	อำเภออีกที กางคกกับแมลงสาบ จากตำนานนาถถึงผาแดง - นางไอ่		✓ ✓ ✓	
2539	ต้นไม้ไถ่ตัว		✓	
2540	ไขว้เศษ		✓	
2541	เศษผ้าคุณยาย		✓	
รวม	จำนวน 85 ร้อยละ 100	11 12.94	74 87.06	0 0

จากตาราง 1 แสดงว่า รูปแบบภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ผู้วาดภาพประกอบนิยมนำเสนอภาพประกอบในรูปแบบภาพเลียนแบบของจริงมากที่สุด จะเห็นได้ว่าเป็นที่นิยมตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน (พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541) คิดเป็นร้อยละ 87.06 รองลงมาคือรูปแบบภาพเหมือนจริง ร้อยละ 12.94 ส่วนรูปแบบภาพเชิงตรรกไม่มีปรากฏในภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก

สรุปได้ว่า รูปแบบภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ผู้วาดภาพประกอบนิยมนำเสนอภาพประกอบในรูปแบบภาพเลียนแบบของจริงมากที่สุด จะเห็นได้ว่าเป็นที่นิยมตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน (พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541) คิดเป็นร้อยละ 87.06 รองลงมาคือรูปแบบภาพเหมือนจริง ร้อยละ 12.94 ส่วนรูปแบบภาพเชิงตรรกไม่มีปรากฏในภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก

การศึกษาวិเคราะห์ด้านสื่อ

ตาราง 2 ผลการศึกษาวิเคราะห์การให้สื่อใช้สื่อในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็กอายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่คณะกรรมการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541

๒๕๑๕-๒๕๑๖	รายชื่อหนังสือ	สื่อ														ประเภทการใช้สื่อ	
		รูป	ภาพ	เสียง	วีดิทัศน์	คอมพิวเตอร์	อินเทอร์เน็ต	มือถือ	แท็บเล็ต	โทรทัศน์	วิทยุ	แผ่นเสียง	แผ่นซีดี	แผ่นดีวีดี	แผ่นบลูเรย์	ใช้ 1 สื่อ	ใช้มากกว่า 1 สื่อ
2515	ตุ๊กแกผู้อำพ อำนาจกับอึดผจญภัย	/														/	
2516	ลูกไก่แสนสวย	/														/	
2517	เรื่องแะสะสีทอง นายขนมต้ม		/	/					/							/	/
2518	เสือเฒ่ากับลูกวัว ทำไมหนอนายดูบโปง		/						/							/	/

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการ 2 (ต่อ)		รายละเอียดหนังสือ	สื่อ															ประเภทการใช้สื่อ						
			ผู้นำ	ผู้นำบน	สื่อตัวเล็ก	โปสเตอร์	หมึกดำ	สีหมึก	สีผสมป	ดินสอดำ	ดินสอสี	ปากกา	ปากกาปากสีกหลอด	สีพาสเทล	สีเทียน	กระดาษ	อักษรลอก	จำนวนสื่อที่ใช้ในแต่ละเรื่อง	ใช้ 1 สื่อ	ใช้มากกว่า 1 สื่อ				
ประเภทการประกวด	2538	อำเภออีกทีก	/				/					/						1	/					
		กางกกับแมลงสาบ						/											2		/			
		จากตำนานนาถถึงผาแดง - นางไอ่						/											3		/			
2539	ต้นไมใกล้ตัว						/				/							2		/				
2540	ใจพิเศษ	/							/									2		/				
2541	เศษผ้าคุณยาย				/		/				/							5		/				
รวม	จำนวน		12.65	0.58	5.17	14.94	4.02	12.07	3.45	2.3	12.07	21.84	2.87	2.87	5	3	1.72	0.58	1	2	174	27	58	85
	ร้อยละ		22	1	9	26	7	21	6	4	21	38	5	5	5	3	1.72	0.58	1	2	100	31.76	68.24	100

จากตาราง 2 แสดงว่า การใช้สื่อในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้ปากกามากที่สุด จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ พ.ศ.2517 เป็นต้นมา ปากกาได้รับความนิยมมาตลอดจนถึงปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 21.84 รองลงมาคือสีโปสเตอร์ ร้อยละ 14.94 สีน้ำ ร้อยละ 12.65 สีหมึกและดินสอสี ร้อยละ 12.07 ตามลำดับ ส่วนสื่อที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ สีน้ำมันและผ้า คิดเป็นร้อยละ 0.58

นอกจากนี้จากตารางยังแสดงถึงการแบ่งประเภทของการใช้สื่อในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก เป็น 2 ประเภท คือ การใช้ 1 สื่อใน 1 เรื่อง และการใช้มากกว่า 1 สื่อใน 1 เรื่อง พบว่า ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้มากกว่า 1 สื่อใน 1 เรื่อง จำนวน 58 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 68.24 ส่วนการใช้ 1 สื่อใน 1 เรื่อง มีจำนวน 27 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.76

สรุปได้ว่า การใช้สื่อในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้ปากกามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.84 รองลงมาคือสีโปสเตอร์ ร้อยละ 14.94 สีน้ำ ร้อยละ 12.65 สีหมึกและดินสอสี ร้อยละ 12.07 ตามลำดับ ส่วนสื่อที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ สีน้ำมันและผ้า คิดเป็นร้อยละ 0.58 ส่วนประเภทของการใช้สื่อในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก พบว่า ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้มากกว่า 1 สื่อใน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 68.24 ส่วนการใช้ 1 สื่อใน 1 เรื่อง ร้อยละ 31.76

การศึกษาวิเคราะห์ด้านกลวิธี

ตาราง 3 ผลการศึกษาวิเคราะห์การใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็กอายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ขึ้นทะเบียนการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541

ปีขึ้นทะเบียนการประกวด	รายชื่อหนังสือ	กลวิธี							ประเภทการใช้กลวิธี		
		การบรรยาย	การวาดลายเส้น	การพิมพ์	การหนังสือ	การประดิษฐ์	ภาพถ่าย	อื่นๆ	จำนวนกลวิธีที่ใช้ในแต่ละเรื่อง	ใช้ 1 กลวิธี	ใช้มากกว่า 1 กลวิธี
2515	ตุ๊กแกผู้อำภัพ	/				/			1	/	
	อ้วนกับอืดผจญภัย	/							1	/	
2516	ลูกไก่แสนสวย	/							1	/	
2517	เอ็งแะสี่ทอง	/							1	/	
	นายขนมต้ม	/			/				2		
2518	เสือเผ่นกับลูกวัว	/							1	/	
	ทำไมหนอนายคู่บอ	/							1	/	
2519	หนูบ้านหนูนา	/				/			2		
	สัตว์มีประโยชน์	/							1	/	
	เรื่องสั้นชนบท		/						1	/	
2520	หนูหนูกับมะม่วง	/							1	/	
	พญากวางทอง	/							1	/	
	อาณาจักรริมบึง	/							1	/	
	เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก		/						1	/	
	สามครุณ		/						1	-/	

ตาราง 3 (ต่อ)

ปีขึ้นทะเบียนการประกวด	รายชื่อหนังสือ	กลวิธี							ประเภทการใช้กลวิธี		
		การระบายสี	การวาดลายเส้น	การพิมพ์	การพับสี	การประดิษฐ์	ภาพถ่าย	อื่น ๆ	จำนวนกลวิธีที่ใช้ในแต่ละเรื่อง	ใช้ 1 กลวิธี	ใช้มากกว่า 1 กลวิธี
2521	ไข่มุกขาว	/							1	/	
	ฉันทน์คั่นไม้	/							1	/	
	เด็กชายกมลเหี่ยวบ้านทุ่ง		/					/	2		
	ร้อยกรองของเด็ก	/							1	/	
2522	กล้วย	/							1	/	
	แกะนื้อหาเพื่อน	/							1	/	
	ฉันทน์คั่นไม้ใหญ่	/							1	/	
	เขี้ยวสิงโต				/				1	/	
2523	เพื่อนแท้	/							1	/	
	แก่นพพพญานก	/							1	/	
	ตะเพียนเข้ากรุง	/							1	/	
	แม่หนูผู้กล้าหาญ		/		/				2		
2524	จ้าวป่า	/							1	/	
	ควมเคี่ยมเผชิญโลก	/							1	/	
	ปิ่น ปิ่นรถไฟมาแล้ว		/						1	/	
	แม่บดเจ้าปัญญา	/							1	/	
2525	หมีใหญ่ผจญภัย		/					/	2		
	ดวงอาทิตย์	/							1	/	
	นกนางแอ่น	/							1	/	
	ฤทธิ์ราหู		/						1	/	

ตาราง 3 (ต่อ)

ปีที่จะทำการประกวด	รายชื่อหนังสือ	กลวิธี							ประเภทการใช้กลวิธี		
		การบาสี	การวาดลายเส้น	การพิมพ์	การพับสี	การปะติด	ภาพถ่าย	อื่น ๆ	จำนวนกลวิธีที่ใช้ในแต่ละเรื่อง	ใช้ 1 กลวิธี	ใช้มากกว่า 1 กลวิธี
2526	ต้นไม้มีเพื่อน	/							1	/	
	กระต่ายจอมโว	/			/				2		/
	นายพยัญชนะ	/			/				2		/
2527	ก ข ขับขาน	/							1	/	
	ข้าวเหนียว	/							1	/	
	พลายมิ่งเมือง	/							1	/	
	พระอาทิตย์พักผ่อน	/							1	/	
2528	เจ้าเป็น	/							1	/	
	กบ	/			/				2		/
	กอริลลา		/						1	/	
	กิ่งก่าไปเยี่ยมเพื่อน	/			/				2		/
	ผีเสื้อกับทุ่งหญ้า	/							1	/	
	วันสงกรานต์	/			/				2		/
2529	ผีน้อยในสวน	/							1	/	
	ยาของคุณย่า	/			/			/	3		/
	ลูกหงษ์กตัญญู	/			/			/	3		/
2530	กระดามเจาะรู	/							1	/	
	ผีเสื้อกับผีน้อย	/							1	/	
	ร่มขายข้า	/						/	2		/
	ตำนานของปลาทอง	/			/			/	3		/

ตาราง 3 (ต่อ)

ปีที่ชนะการประกวด	รายชื่อหนังสือ	กลวิธี							ประเภทการใช้กลวิธี		
		การระบายสี	การวาดลายเส้น	การพิมพ์	การพับ	การประดิษฐ์	ภาพถ่าย	อื่น ๆ	จำนวนกลวิธีที่ใช้ในแต่ละเรื่อง	ใช้ 1 กลวิธี	ใช้มากกว่า 1 กลวิธี
2531	เกาะใน	/						/	2		/
	กระรอกเก่ง กระต่ายดี	/			/				2		/
	รองเท้าแดง	/							1	/	
	รูปปั้นของขุนดา	/		/					2		/
2532	ไม่อยากเป็นควาย	/				/			2		/
	ชนพู่กับหุตั้ง	/							1	/	
	เจ้ากบปากกว้าง					/			1	/	
	เมล็ดข้าวสีทอง	/							1	/	
2534	แมวน้อยตกปลา	/			/				2		/
	เด็กน้อยกับต้นไม้	/							1	/	
	บ้านของสินวล	/							1	/	
	แม่โคกับเสื้อโคร่ง	/							1	/	
2535	นิทานพื้นบ้านไทยยากับดา	/							1	/	
	นกเจ้าฟ้ากับเด็กชายผมจุก	/							1	/	
	ฟ้ากว้างเท่าปากบ่อ				/			/	2		/
	ลูกเต๋ากับลูกทุ่งเต๋าน้ำ	/		/	/			/	4		/
2536	ดอกไม้ของขวัญ	/							1	/	
	นกแสงตะวัน	/							1	/	
	นกฮูกหลงตน	/							1	/	
	ประภาครื่องเพลง	/			/				2		/

ตาราง 3 (ต่อ)

ปีที่จะทำการประกวด	รายชื่อหนังสือ	กลวิธี							ประเภทการใช้กลวิธี			
		การระบายสี	การวาดลายเส้น	การพิมพ์	การพับ	การประดิษฐ์	ภาพถ่าย	อื่น ๆ	จำนวนกลวิธีที่ใช้ในแต่ละเรื่อง	ใช้ 1 กลวิธี	ใช้มากกว่า 1 กลวิธี	
2537	ดอกบัวไม่ยอมบาน	/							1	/		
	ดอกทานตะวันกับทุ่งทอง	/							1	/		
	นกกระยางขาว	/							1	/		
	สัตว์ในกะลา				/				1	/		
2538	อำเภออีกที	/							1	/		
	กางกกับแมลงสาบ	/							1	/		
	จากตำนานนาคถึงผาแดง - นางไอ่	/							1	/		
2539	ต้นไม้โกสั้ว	/							1	/		
2540	ไขว้เศษ	/							1	/		
2541	เศษผ้าคุณยาย	/			/	/			3			
รวม	จำนวน	72	9	2	18	4	0	8	114	62	23	85
	ร้อยละ	63.16	7.89	1.76	15.79	3.51	0	7.89	100	72.94	27.06	100

จากตาราง 3 แสดงว่า การใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ผู้วาดภาพประกอบนิยมการระบายสีมากที่สุด จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541 เป็นที่นิยมมาตลอด คิดเป็นร้อยละ 63.16 รองลงมาคือการพนสี พบมากในช่วง พ.ศ.2528 - 2537 ร้อยละ 15.79 ถัดมาเป็นการวาดลายเส้น และกลวิธีอื่น ๆ ร้อยละ 7.89 การปะติด ร้อยละ 3.51 การพิมพ์น้อยที่สุด ร้อยละ 1.76 ส่วนภาพถ่ายไม่มีปรากฏในภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก

นอกจากนี้ จากตารางยังแสดงถึงการแบ่งประเภทของการใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก เป็น 2 ประเภท คือ การใช้ 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง และการใช้มากกว่า 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง พบว่า ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้ 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง จำนวน 62 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 72.94 ส่วนการใช้มากกว่า 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง มีจำนวน 23 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 27.06

สรุปได้ว่า การใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ผู้วาดภาพประกอบนิยมการระบายสีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.16 รองลงมาคือการพนสี ร้อยละ 15.79 ถัดมาเป็นการวาดลายเส้น และกลวิธีอื่น ๆ ร้อยละ 7.89 การปะติด ร้อยละ 3.51 การพิมพ์น้อยที่สุด ร้อยละ 1.76 ส่วนภาพถ่ายไม่มีปรากฏในภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก พบว่า ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้ 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 72.94 ส่วนการใช้มากกว่า 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง ร้อยละ 27.06

ตาราง 4 (ต่อ)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ตาราง 4 (ต่อ)

81

ตาราง 4 (ต่อ)

ปีงบประมาณ		รายชื่อหนังสือ		รูปแบบ			สื่อ												กลวิธี																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
				ภาพเคลื่อนไหว	ภาพเสียงแบบ	ของจริง	ภาพเชิงตรรก	ผู้นำ	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน	ส่วน

จากตาราง 4 แสดงว่า รูปแบบภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541 ผู้วาดภาพประกอบนิยมนำเสนอภาพประกอบในรูปแบบภาพเลียนแบบของจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.06 รองลงมาคือรูปแบบภาพเหมือนจริง ร้อยละ 12.94 ส่วนรูปแบบภาพเชิงตรรกไม่มีปรากฏในภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก

การใช้สื่อในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541 ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้ปากกามากที่สุด ร้อยละ 21.84 รองลงมาคือสีโปสเตอร์ ร้อยละ 14.94 สีน้ำ ร้อยละ 12.65 สีหมึกและดินสอสี ร้อยละ 12.07 ตามลำดับ ส่วนสื่อที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ สีน้ำมันและผ้า คิดเป็นร้อยละ 0.58

และการใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541 ผู้วาดภาพประกอบนิยมการระบายสีมากที่สุด ร้อยละ 63.16 รองลงมาคือการพ่นสี ร้อยละ 15.79 การวาดลายเส้น และกลวิธีอื่น ๆ ร้อยละ 7.89 ตามลำดับ และกลวิธีที่ปรากฏน้อยที่สุดคือการพิมพ์ ร้อยละ 1.76 ส่วนภาพถ่ายไม่มีปรากฏในภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก

สรุปได้ว่า รูปแบบภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541 ผู้วาดภาพประกอบนิยมนำเสนอภาพประกอบในรูปแบบภาพเลียนแบบของจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.06 รองลงมาคือรูปแบบภาพเหมือนจริง ร้อยละ 12.94 ส่วนรูปแบบภาพเชิงตรรกไม่มีปรากฏในภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก

การใช้สื่อในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541 ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้ปากกามากที่สุด ร้อยละ 21.84 รองลงมาคือสีโปสเตอร์ ร้อยละ 14.94 สีน้ำ ร้อยละ 12.65 สีหมึกและดินสอสี ร้อยละ 12.07 ตามลำดับ ส่วนสื่อที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ สีน้ำมันและผ้า คิดเป็นร้อยละ 0.58

และการใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541 ผู้วาดภาพประกอบนิยมการระบายสีมากที่สุด ร้อยละ 63.16 รองลงมาคือการพ่นสี ร้อยละ 15.79 การวาดลายเส้น และกลวิธีอื่น ๆ ร้อยละ 7.89 ตามลำดับ และกลวิธีที่ปรากฏน้อยที่สุดคือการพิมพ์ ร้อยละ 1.76 ส่วนภาพถ่ายไม่มีปรากฏในภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาวิเคราะห์ รูปแบบ สื่อ และกลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6-11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2541

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวด และได้รับรางวัลอยู่ในกลุ่มหนังสือสำหรับเด็กเล็ก (อายุ 6-11 ปี) ประเภทหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กเล็ก โดยถือเฉพาะหนังสือที่ชนะจากการประกวดหนังสือ เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2541 จำนวน 85 เล่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบศึกษาวิเคราะห์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดี ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยวิเคราะห์ 3 เรื่องคือ

1. เครื่องมือการศึกษาวิเคราะห์ ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก เรื่องรูปแบบ
2. เครื่องมือการศึกษาวิเคราะห์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก เรื่องสื่อ
3. เครื่องมือการศึกษาวิเคราะห์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก เรื่องกลวิธี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมหนังสือที่เป็นประชากรทั้งหมด โดยติดต่อห้องสมุดที่มีหนังสือสำหรับเด็ก ได้แก่ หอสมุดกรมวิชาการ ห้องฟ้าจำลอง หอสมุดแห่งชาติ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จนได้หนังสือครบ จำนวน 85 เล่ม เพื่อนำมาวิเคราะห์ พร้อมประกอบภาพถ่าย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6-11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541 จำนวน 85 เล่ม
2. ศึกษาวิเคราะห์สื่อ ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6-11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541 จำนวน 85 เล่ม
3. ศึกษาวิเคราะห์กลวิธี ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6-11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541 จำนวน 85 เล่ม
4. หาค่าความถี่ของแต่ละตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งได้แก่รูปแบบ สื่อ และกลวิธี ตามลำดับ
5. คำนวณหาค่าร้อยละ ของแต่ละตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ รูปแบบ สื่อ และกลวิธี ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. รูปแบบภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ผู้วาดภาพประกอบนิยมนำเสนอภาพประกอบในรูปแบบภาพเลียนแบบของจริงมากที่สุด จะเห็นได้ว่า เป็นที่นิยมตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน (พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541) คิดเป็นร้อยละ 87.06 รองลงมาคือรูปแบบภาพเหมือนจริง ร้อยละ 12.94 ส่วนรูปแบบภาพเชิงตรรกไม่มีปรากฏในภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก
2. การใช้สื่อในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้ปากกามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.84 รองลงมาคือสีโปสเตอร์ ร้อยละ 14.94 สีน้ำ ร้อยละ 12.65 สีหมึกและดินสอสี ร้อยละ 12.07 ตามลำดับ ส่วนสื่อที่ปรากฏน้อยที่สุด

คือ สีนํ้ามันและผ้า คิดเป็นร้อยละ 0.58 ส่วนประเภทของการใช้สื่อในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก พบว่า ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้มากกว่า 1 สื่อใน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 68.24 ส่วนการใช้ 1 สื่อใน 1 เรื่อง ร้อยละ 31.76

3. การใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ผู้วาดภาพประกอบนิยมการระบายสีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.16 รองลงมาคือการพับสี ร้อยละ 15.79 ถัดมาเป็นการวาดลายเส้น และกลวิธีอื่น ๆ ร้อยละ 7.89 การปะติด ร้อยละ 3.51 การพิมพ์น้อยที่สุด ร้อยละ 1.76 ส่วนภาพถ่ายไม่มีปรากฏในภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ส่วนประเภทของการใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก พบว่า ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้ 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 72.94 ส่วนการใช้มากกว่า 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง ร้อยละ 27.06

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์ รูปแบบ สื่อ กลวิธี ในการสร้างสรรค์ ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6-11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2541 ผลปรากฏว่า

1. รูปแบบ

ผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่า รูปแบบภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6-11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2541 นั้นปรากฏ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบภาพเลียนแบบของจริงมากที่สุด ร้อยละ 87.06 รองลงมาคือ รูปแบบภาพเหมือนจริง ร้อยละ 12.94 จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ผู้วาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กส่วนใหญ่ นิยมนำเสนอภาพประกอบในรูปแบบภาพเลียนแบบของจริง เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ผู้วาดภาพประกอบสามารถสร้างสรรค์ภาพได้อย่างอิสระ ใช้จินตนาการตกแต่งให้เกิดความสวยงามได้เต็มที่ ทั้งยังมีลักษณะง่าย ๆ บางภาพก็บิดเบี้ยว โย้เย่ แต่ก็สามารถแสดงถึงอารมณ์ ความรู้สึกของตัวละครต่าง ๆ ในเรื่องได้อย่างดี เป็นสื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจ สนุกสนาน เกิดอารมณ์ร่วมไปกับภาพประกอบนั้น ๆ จึงเป็นสิ่งเร้าให้เด็กหันมาสนใจที่จะอยากรู้ อยากติดตามในเนื้อเรื่องเพิ่มมากขึ้น ซึ่ง รูปแบบภาพเลียนแบบของจริงนี้สอดคล้องกับคุณสมบัติของภาพประกอบที่ดีของรัถพร ชังธาดา (2531 : 44 - 45) ว่าภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กควรเป็นภาพเขียน (หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นด้วยหมึกและสีต่าง ๆ เป็นรูปร่างตามที่ใจออกแบบ) เพราะภาพเขียนผู้เขียนภาพสามารถเขียนได้อย่างกว้างขวาง เก็บรายละเอียดและเน้นบางส่วนที่ต้องการได้ดี อีกทั้งภาพเขียนมีความสวยงาม

มีชีวิตชีวา น่าสนใจ มีความเคลื่อนไหวในภาพ ก่อให้เกิดจินตนาการที่แปลกใหม่และอารมณ์ขันได้ดี แต่ยังมีในส่วนที่น่าสนใจระหว่างข้อมูลในงานวิจัยฉบับนี้กับงานวิจัยของปรานทิพย์ ปางพุดพิงษ์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาลักษณะหนังสือเสริมประสบการณ์ที่เด็กชอบ” ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2 3 และ 4 จัดอยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 6 - 10 ปี พบว่า นักเรียนชอบภาพประกอบแบบภาพถ่ายมากที่สุดในทุกระดับชั้น ในการเลือกรูปแบบภาพประกอบนักเรียนในทุกระดับชั้น (ป.1 - ป.4) เลือกโดยถือเอาความเป็นธรรมชาติเป็นเกณฑ์ ซึ่งจากงานวิจัยดังกล่าวอาจสะท้อนได้บางแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับผู้วาดภาพประกอบในการที่จะนำเสนอรูปแบบภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กนั้น มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างไรก่อนที่จะสร้างสรรค์ผลงานออกมาสู่ผู้บริโภคคือเด็ก ๆ และมีข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของเด็ก ๆ เหล่านี้หรือไม่ อย่างไร

2. สื่อ

ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า สื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2541 ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้ ปากกามากที่สุด ร้อยละ 21.84 รองลงมาสีโปสเตอร์ ร้อยละ 14.94 และสีน้ำ ร้อยละ 12.65 สีหมึกและดินสอสี ร้อยละ 12.07 ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า ปากกาได้รับความนิยมมาตลอดตั้งแต่ พ.ศ.2517 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน เนื่องจากปากกาเป็นเครื่องเขียนสำเร็จรูปที่สามารถใช้งานได้ทันที มีความสะดวกรวดเร็ว มีหลายชนิดให้เลือกใช้งานได้ตามความต้องการ ส่วนใหญ่ผู้วาดภาพประกอบจะนิยมใช้ปากกาในการตัดเส้นภาพและการวาดลายเส้น การตัดเส้นภาพผู้วาดภาพประกอบจำเป็นต้องใช้ปากการ่วมกับสื่อประเภทอื่น เช่น สีโปสเตอร์ สีน้ำ สีหมึก เป็นต้น เพื่อความสมบูรณ์ของภาพ ส่วนสีโปสเตอร์ได้รับความนิยมจากผู้วาดภาพประกอบในช่วงเวลา 10 ปีแรก คือ พ.ศ.2515 ถึง พ.ศ.2525 หลังจากนั้นผู้วาดภาพประกอบก็นิยมใช้บ้างเล็กน้อย เนื่องจากในอดีตยังไม่มีสื่อให้ผู้วาดภาพประกอบได้เลือกใช้กันมากมายเท่าในปัจจุบัน สีโปสเตอร์เป็นสีที่หาซื้อได้ง่าย มีราคาถูก ทั้งยังสะดวกต่อการใช้งานวาดภาพ โดยนำไปผสมน้ำแล้วระบายด้วยพู่กันก็ทำให้ได้ภาพที่มีสีสันสวย นอกจากนั้นยังสามารถนำสีแต่ละสีมาผสมกันเพื่อให้เป็นสีใหม่ได้มากมาย ไล่น้ำหนักอ่อนแก่ให้เกิดมิติในภาพ และแสดงอารมณ์ของภาพให้ดูมีชีวิตชีวาได้อย่างดี สีโปสเตอร์เป็นสีที่สามารถระบายได้ 2 ลักษณะ คือ แบบใสคล้ายสีน้ำ และแบบทึบ มีลักษณะเรียบเนียน ให้ความรู้สึกสวayıไปอีกแบบหนึ่ง ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำที่ใช้ผสม เพื่อให้สีที่ระบายออกมาแล้วมีลักษณะแบบใด ข้อดีของสีโปสเตอร์ คือ เมื่อระบายแล้วให้ความรู้สึกกระด้าง ไม่โปร่งแสงเท่าสีน้ำที่ให้ความโปร่งแสง รู้สึกอ่อนหวาน นุ่มนวลกว่า

การแบ่งประเภทของการใช้สื่อในการสร้างสรรค์ภาพประกอบจากผลการศึกษาวิเคราะห์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การใช้ 1 สื่อใน 1 เรื่อง และการใช้มากกว่า 1 สื่อใน 1 เรื่อง พบว่า ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้มากกว่า 1 สื่อใน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 68.24 และการใช้ 1 สื่อใน 1 เรื่อง ร้อยละ 31.76 จะเห็นได้ว่าผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้สื่อหลายสื่อ เพื่อให้เกิดความหลากหลาย แปลกใหม่ และน่าสนใจ ผู้วาดภาพประกอบจะไม่จำกัดตัวเองในการใช้สื่อเพียงชนิดเดียว บางครั้งอารมณ์ของภาพก็เกี่ยวข้องกับสื่อที่ใช้ เนื่องจากสื่อแต่ละชนิดมีคุณสมบัติต่างกัน บางชนิดอาจเหมาะกับภาพลักษณะนี้ แต่บางชนิดอาจไม่เหมาะสม จึงต้องนำสื่อแต่ละชนิดมาใช้ด้วยกัน นอกจากนี้การใช้สื่อมากกว่า 1 สื่อ เป็นการช่วยเสริมให้ภาพสวยงาม สมบูรณ์ และมีเสน่ห์มากขึ้น

3. กลวิธี

ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือ ประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6-11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2541 นั้น ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้กลวิธีการระบายสีมากที่สุดร้อยละ 63.16 รองลงมาเป็นการพ่นสี ร้อยละ 15.79 และการวาดลายเส้นร้อยละ 7.96 ตามลำดับ เนื่องจากการระบายสีเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ทั้งยังสามารถดัดแปลง ตกแต่งจินตนาการให้เกิดภาพที่สวยงาม มีเสน่ห์ น่าสนใจได้มากมาย จึงเป็นกลวิธีที่นิยมใช้กันแพร่หลายมากที่สุดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนการพ่นสีเป็นเทคนิคที่น่าสนใจ สามารถสร้างพื้นผิวที่สวยงามแปลกใหม่ ดึงดูดความสนใจของเด็ก ๆ จากข้อมูลที่วิเคราะห์ พบว่า นิยมใช้กันมากตั้งแต่ พ.ศ.2526 จนถึงปัจจุบัน

การแบ่งประเภทของการใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบ จากผลการศึกษาวิเคราะห์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การใช้ 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง และการใช้มากกว่า 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง พบว่า ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้ 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 72.94 และการใช้มากกว่า 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง ร้อยละ 27.06 จากการสอบถามผู้วาดภาพประกอบหลายท่านได้ให้เหตุผลที่นิยมใช้ 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง ดังนี้

1. เป็นความตั้งใจของผู้วาดภาพประกอบที่จะใช้เพียงกลวิธีเดียวในการสร้างสรรค์ผลงาน
2. มีความสะดวก และรวดเร็วกว่าที่จะใช้หลายกลวิธี
3. ประหยัดค่าใช้จ่าย
4. เป็นความถนัด และความสามารถเฉพาะบุคคล ซึ่งผู้วาดภาพประกอบบางท่านอาจจะถนัดหรือสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้เพียงกลวิธีเดียว

จากข้อมูลรายชื่อผู้วาดภาพประกอบจากหนังสือที่ได้รับรางวัลที่ผลิตผลงานและสามารถชนะการประกวดมากกว่า 1 ครั้ง ผู้วิจัยสรุปข้อมูลที่น่าจะเป็นประโยชน์เพิ่มเติมจากการอภิปรายผลในเรื่องรูปแบบ สื่อ และกลวิธี มีดังต่อไปนี้

จำนวนผู้วาดภาพประกอบจากหนังสือที่ได้รับรางวัลทั้งหมด	จำนวน 82 คน
จำนวนผู้วาดภาพประกอบจากหนังสือที่ได้รับรางวัล 1 รางวัล	จำนวน 69 คน
จำนวนผู้วาดภาพประกอบจากหนังสือที่ได้รับรางวัล 2 รางวัล	จำนวน 7 คน
จำนวนผู้วาดภาพประกอบจากหนังสือที่ได้รับรางวัล 3 รางวัล	จำนวน 3 คน
จำนวนผู้วาดภาพประกอบจากหนังสือที่ได้รับรางวัล 4 รางวัล	จำนวน 1 คน
จำนวนผู้วาดภาพประกอบจากหนังสือที่ได้รับรางวัล 5 รางวัล	จำนวน 2 คน

ในที่นี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงผู้วาดภาพประกอบที่ได้รับรางวัลตั้งแต่ 2 รางวัลขึ้นไป มีข้อมูลดังต่อไปนี้

รายชื่อ ผลงาน และปีที่ชนะการประกวด ของผู้วาดภาพประกอบที่ได้รับรางวัล 2 รางวัล ได้แก่

1. สุพันธ์ กรสวัสดิ์

2519 เรื่อง สัตว์มีประโยชน์ : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อสีโปสเตอร์
กลวิธีการระบายสี

2522 เรื่อง กล้วย : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อสีโปสเตอร์
กลวิธีการระบายสี

2. ประสพโชค นวพันธุ์พัฒน์

2523 เรื่อง แก่นพพญานก : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อสีโปสเตอร์
ปากกา กลวิธีการระบายสี และตัดเส้นด้วย
ปากกา

2524 เรื่อง ตัวมดเต็มเผชญโลก : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อ สีหมึก
ปากกา กลวิธีการระบายสี และตัดเส้นด้วย
ปากกา

3. เกริก ยืนพันธ์

2528 เรื่อง ผีเสื้อกับทุ่งหญ้า : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อ สีอะคริลิก
สีหมึก ดินสอคำ กลวิธีการระบายสี และ
เขียนเส้นด้วยดินสอคำ

- 2536 เรื่อง ดอกไม้ของขวัญ : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สี สีมึก
ดินสอคำ กลวิธีการระบายสี และตัดเส้นด้วย
ดินสอคำ

4. พระ นาคจีน

- 2529 เรื่อง ยาของคุณย่า : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สี สีน้ำ
ดินสอสี ปากกา และอักษรลอก กลวิธีการ
ระบายสี การพ่นสี อื่น ๆ คือ การขีด
อักษรลอก และตัดเส้นด้วยปากกา
- 2530 เรื่อง ร่มยายจ๋า : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สี สีน้ำ
ปากกา และอักษรลอก กลวิธีการระบายสี อื่น ๆ
คือ การขีดอักษรลอก และตัดเส้นด้วยปากกา

5. พิสิทธิ์ หับทอง

- 2531 เรื่อง กระรอกเก่ง กระต่ายดี : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สี สีมึก
ดินสอสี กลวิธีการระบายสี การพ่นสี
และตัดเส้น แรเงาด้วยดินสอสี
- เรื่อง ร่องเท้าแดง : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สี สีอะคริลิก
สีหมึก กลวิธีการระบายสี

6. ชีระพันธ์ โลไพบูลย์

- 2531 เรื่อง รูปปั้นของคุณตา : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สี สีน้ำ
หมึกดำ กลวิธีการระบายสี และการพิมพ์
ด้วยหมึกดำ
- 2532 เรื่อง ขนฟูกับหูตึง : รูปแบบภาพเหมือนจริง สีสีเทียน กลวิธี
การระบายสี

7. เสริมสกุล โทณะวนิก

- 2536 เรื่อง ประภาคารร้องเพลง : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สี
สีโปสเตอร์ สีแสดมเป้ ดินสอสี ปากกา
ปากสีกหลาด กลวิธีการระบายสี การพ่นสี
และตัดเส้นด้วยดินสอสี
- 2537 เรื่อง สัตว์ในกะลา : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สี
สีโปสเตอร์ใช้แต่งภาพ สีหมึก ดินสอสี
กลวิธี การพ่นสี และตัดเส้นด้วยดินสอสี

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า ผู้วาดภาพประกอบที่ได้รับ 2 รางวัล นิยมนำเสนอรูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อที่ใช้มีหลายประเภทที่นิยมกันมาก ได้แก่ สีหมึก สีโปสเตอร์ สีน้ำ และน้อยที่สุดคือสีเทียน การระบายสีเป็นกลวิธีที่นิยมมากที่สุด รองลงมาคือการพ่นสี และน้อยที่สุดคือการพิมพ์รายชื่อผลงาน และปีที่ชนะการประกวดของผู้วาดภาพประกอบที่ได้รับรางวัล 3 รางวัล ได้แก่

1. ฟิลิป จัง

- 2515 เรื่อง ตึกแก่ผู้อภัย : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อ สีน้ำ
กลวิธีการระบายสี
- 2516 เรื่อง ลูกไก่แสนสวย : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อ สีน้ำ
กลวิธีการระบายสี
- 2518 เรื่อง ทำไมหนอนายตุ้มป่อง: รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อ ปากกา
ปากกาปากสีกหลาด กลวิธีการระบายสี
และตัดเส้นด้วยปากกา

2. จารุพงษ์ จันทรเพชร

- 2528 เรื่อง กอริลลา : รูปแบบภาพเหมือนจริง สื่อ ปากกา กลวิธี
การวาดลายเส้น และอื่น ๆ คือ การสั่งสี
ที่ต้องการจากตัวอย่างสี โดยผ่านระบบการพิมพ์
- 2529 เรื่อง ลูกหงษ์กตัญญู : รูปแบบภาพเหมือนจริง สื่อสีน้ำ สีโปสเตอร์
กลวิธีการระบายสี การพ่นสี และอื่น ๆ คือ
การสลับสี และฉีกน้ำขณะสียังไม่แห้ง
- 2530 เรื่อง ลำานักของปลาทอง : รูปแบบภาพเหมือนจริง สื่อสีอะคริลิก สี
โปสเตอร์ กลวิธีการระบายสี การพ่นสี และ
อื่น ๆ คือ การสลับสี

3. วราพงษ์ พงศ์เจตน์พงศ์

- 2534 เรื่อง แมวน้อยตกปลา : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อสีอะคริลิก
ดินสอสี ปากกา กลวิธีการระบายสี การพ่นสี
แรงด้วยดินสอสี และแต่งลวดลายด้วยปากกา
- 2535 เรื่อง ฟากกว้างเท่าปากบ่อ : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อสีอะคริลิก
กลวิธีการระบายสี และอื่น ๆ คือ การสลับสี

เรื่อง ลูกเต๋ากับลูกเต๋าน้ำ : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อสีอะคริลิก
 กลวิธีการระบายสี การพิมพ์โดยใช้ถุงเท้า และ
 อื่น ๆ คือ การสลัดสี

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า ผู้วาดภาพประกอบที่ได้รับ 3 รางวัล นิยมนำเสนอทั้งรูปแบบ
 ภาพเลียนแบบของจริง และรูปแบบภาพเหมือนจริง สื่อที่ใช้มีหลายประเภทตามความถนัดของ
 แต่ละบุคคล ได้แก่ สีอะคริลิก สีน้ำ สีโปสเตอร์ ปากกา และปากกาปากสีกหลากหลาย กลวิธีที่นิยมมาก
 คือ การระบายสี และการพิมพ์ ที่แตกต่างออกไป คือ การพิมพ์ โดยใช้ถุงเท้าพิมพ์ลงบนภาพเพื่อให้
 เกิดลักษณะของพื้นผิวที่แปลกและให้ความรู้สึกแตกต่างออกไป การสลัดสีเป็นกลวิธีหนึ่งที่ถูกนำ
 มาใช้เพื่อให้เกิดพื้นผิว และลดรายละเอียดที่สวดยามเช่นกัน

รายชื่อผลงาน และปีที่ชนะการประกวดของผู้วาดภาพประกอบที่ได้รับรางวัล 4 รางวัล
 ได้แก่

อัศวิน อรุณแสง (วิน)

2523	เรื่อง เพื่อนแท้	: รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อ สีโปสเตอร์
หมึกดำ สีแสดมปี กลวิธีการระบายสี และ
ตัดเส้นด้วยหมึกดำ
2524	เรื่อง จ้าวป่า	: รูปแบบภาพเหมือนจริง สื่อสีน้ำ สีโปสเตอร์
กลวิธีการระบายสี
2525	เรื่อง นกนางแอ่น	: รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อ สีแสดมปี
หมึกดำ กลวิธีการระบายสี และตัดเส้นด้วย
หมึกดำ
2536	เรื่อง นกฮูกหลงตน	: รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อ สีโปสเตอร์
สีฟาสเทล กลวิธีการระบายสี

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า ผู้วาดภาพประกอบที่ได้รับ 4 รางวัล นิยมนำเสนอรูปแบบภาพ
 เลียนแบบของจริง สื่อที่ใช้มีหลายประเภท ได้แก่ สีโปสเตอร์ สีน้ำ สีแสดมปี สีฟาสเทล และใช้
 หมึกดำตัดเส้น การระบายสีเป็นกลวิธีเดียวที่ผู้วาดภาพประกอบใช้

รายชื่อผลงาน และปีที่ชนะการประกวดของผู้วาดภาพประกอบที่ได้รับรางวัล 5 รางวัล
 ได้แก่

1. อรุณ วัชรสวัสดิ์

2520	เรื่อง พญากวางทอง	: รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สื่อสีน้ำ
สีโปสเตอร์ กลวิธีการระบายสี |
|------|-------------------|---|

- 2521 เรื่อง เด็กชายกมลเทียว : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สือปากกา
บ้านทุ่ง กลวิธีการ วาดลายเส้น และอื่น ๆ คือ การสั่งสี
ที่ต้องการจากตัวอย่างสี โดยผ่านระบบการพิมพ์
- 2522 เรื่อง เขี้ยวสิงโต : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สือสีหมึก
กลวิธีการพ่นสี
- 2523 เรื่อง แม่หนูผู้กล้าหาญ : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สือปากกา
สีหมึก กลวิธีการวาดลายเส้นและการพ่นสี
- 2524 เรื่อง ปูน ปูนรดไฟมาแล้ว : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สือปากกา
กลวิธีการวาดลายเส้น
2. สุมิตรา ทรงสัคย์ (เจนณวาสิน)
- 2525 เรื่อง ดวงอาทิตย์ : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สือสีโปสเตอร์
ดินสอสี ปากกา กลวิธีการระบายสี และ
ตัดเส้นด้วยปากกา
- 2528 เรื่อง เจ้าเบิ้ม : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สือสีโปสเตอร์
ดินสอสี กลวิธีการระบายสี
- 2529 เรื่อง ผีงน้อยในสวน : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สือสีโปสเตอร์
ดินสอสี กลวิธีการระบายสี
- 2537 เรื่อง ดอกบัวไม่ยอมบาน : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สือสีน้ำ
ดินสอสี กลวิธีการระบายสี
- เรื่อง ดอกทานตะวัน : รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สือสีน้ำ
กับถุงทอง ดินสอสี กลวิธีการระบายสี

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า ผู้วาดภาพประกอบที่ได้รับ 5 รางวัล นำเสนอรูปแบบภาพเลียนแบบของจริงเพียงอย่างเดียว สือที่ใช้มีหลายประเภทตามความถนัดของแต่ละบุคคล ส่วนใหญ่นิยมใช้สีโปสเตอร์ กลวิธีการระบายสี มีบางเรื่องใช้สีปากกา กลวิธีการวาดลายเส้น และใช้กลวิธีที่น่าสนใจเป็นพิเศษ คือ การสั่งสีที่ต้องการจากตัวอย่างสี โดยผ่านระบบการพิมพ์

สรุปได้ว่า ผู้วาดภาพประกอบที่ได้รับรางวัล 2 รางวัลขึ้นไปนั้นส่วนใหญ่นำเสนอรูปแบบภาพประกอบเป็นรูปแบบภาพเลียนแบบของจริง สือที่นิยมใช้มากที่สุด คือ สีโปสเตอร์ รองลงมา คือ สีน้ำ สีหมึก สีอะคริลิก ตามลำดับ ส่วนปากกา เป็นสื่อที่นิยมมากเช่นกัน ส่วนใหญ่จะใช้ปากกาสำหรับตัดเส้น กลวิธีที่นิยมมากที่สุดคือการระบายสี รองลงมาคือการพ่นสี เรื่องเกือบทั้งหมด

ผู้วาดภาพประกอบนิยมนวาดภาพสัตว์เป็นตัวละครในการดำเนินเรื่อง เนื่องจากเป็นหนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี ภาพที่สื่อออกมามีลักษณะเข้าใจง่าย สีสันสดใสสะดุดตา สามารถเข้าใจเด็กได้ดี

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้วาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก ในการปรับปรุงภาพประกอบ ให้มีความหลากหลายมากขึ้น
2. เป็นแนวทางสำหรับคณะกรรมการจัดการประกวดหนังสือสำหรับเด็ก เพื่อปรับปรุงเกณฑ์การตัดสินการประกวดหนังสือด้านภาพประกอบ ให้เล็งเห็นความสำคัญของภาพประกอบ มากยิ่งขึ้น
3. ผู้ผลิตหนังสือสำหรับเด็กไม่ว่าจะเป็นผู้จัดพิมพ์ หรือผู้วาดภาพประกอบ ควรตระหนักถึงความต้องการและคุณค่าที่เหมาะสมกับเด็กให้มากยิ่งขึ้น ในการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก เพื่อเด็กอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กในวิถีของลัทธิทางศิลปะ ตัวอย่างเช่น ลัทธินาอ็ฟ ลัทธิเรียลลิสต์ ลัทธิคิวบิสต์ ลัทธิอิมเพรสชันนิสต์ เป็นต้น ว่าเกี่ยวข้องและสอดคล้องกันอย่างไร
2. ควรมีการศึกษา เกี่ยวกับความชอบของเด็กต่อภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวด ว่าภาพประกอบที่ผลิตขึ้นมานั้น สอดคล้องกับความชอบหรือความต้องการของเด็กหรือไม่ อย่างไร หรือเป็นไปตามความต้องการของผู้วาดภาพหรือความต้องการของผู้จัดพิมพ์ที่นำเรื่องการตลาดเข้ามาเกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. งานแถลงข่าว ผลการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2539 ของ
คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. หน้า 8 - 10. 2539.
- กฤษณา สินไชย . บรรณานุกรมแบบหัดอ่าน ก.ข. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2517.
- กล่อมจิตต์ พลายเวช. รายงานผลการวิจัยทุนวิจัยคณะอักษรศาสตร์ เรื่องหนังสือสำหรับเด็ก
ในช่วงปีพ.ศ. 2525 - 2529 . กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2532.
- _____. หนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2526.
- กำธร สติรกุล . หนังสือและการพิมพ์ . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2515.
- คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ, กระทรวงศึกษาธิการ. รายชื่อหนังสือดีเด่น ประจำปี
พุทธศักราช 2539. กรุงเทพฯ : ดันฮอแกรมมี, 2539.
- จินตนา ไบกาซูยี. “ความเป็นมาของ “การประกวดหนังสือ” ในประเทศไทย ปัญหา อุปสรรค
และผลที่ได้,” โลกหนังสือ. 5 12 ; สิงหาคม 2525.
- เจิมพันธ์ กอวัฒนสกุล. ภาพประกอบในหนังสือไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516. อัดสำเนา.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. บทสรุปปฎิการทำหนังสือสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
ศิลปาบรรณาการ, 2527.
- ชลูด นิ่มเสมอ. “การวาดเส้น,”ใน นิทรรศการศิลปกรรมของศิลปินกลุ่มลานนา ครั้งที่ 8.
หน้า 11. กรุงเทพฯ : ช้างเผือก, 2530.
- ชัยนันท์ ชะอู่งาม. เทคนิคการใช้เครื่องพ่นสีขนาดเล็ก. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.,2530.
- ณรงค์ ทองปาน. การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู, 2526.
- ทวีเกียรติ ไชยงยศ. “การเขียนภาพทัศนด้วยสีน้ำ,” ใน 3 มิติ ทัศนะทางศิลปะและ
ศิลปศึกษา. หน้า 297-311. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2533.
- ธวัช ตราชู. การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์งานออกแบบกราฟิกในตำราศิลปะ ระหว่าง
อาจารย์และนักศึกษา ภาควิชาศิลปะ สหวิทยาอีสานใต้. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- นวลจันทร์ รัตนกร, ชุตินา สัจจนันท์ และมารศรี ศิวรักษ์. ราววัฒนธรรมในประเทศไทย.
กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2522.

- นิตา ชูโต, กล่อมจิตต์ พลายเวช และกานต์มณี สักดิ์เจริญ. การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสืออ่านสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการอุดมการณ์ของชาติ, 2524.
- บันลือ พุกกะวัน. วรรณกรรมกับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- บุญทัน เชษฐสุราษฎร์. ตำราการวาดเส้น. มหาสารคาม : ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ม.ป.ป.
- ประภาพันธุ์ กรโกสียกาจ. เด็กกับวรรณกรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2527.
- ประภาส สรณคมน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วราภรณ์ ศิริปโชติ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บริษัท เกรซ กริดติ้ง จำกัด กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541.
- ประยูร จรรย์วณิช. “การเขียนภาพประกอบ,” ใน รายงานการสัมมนาเรื่อง หนังสืออ่านสำหรับเด็กกลุ่มอายุ 11 - 16 ปี กระทรวงศึกษาธิการ. หน้า 161 - 172. 2510.
- ประเสริฐ สีลรัตน. การวาดเขียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525.
- ปรานทิพย์ ปางพุดพงษ์. การศึกษาลักษณะหนังสือเสริมประสบการณ์ที่เด็กชอบ. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อุดมศึกษา.
- ภิญญาพร นิตยะประภา. การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2534.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ “ปะติด,” ใน สารานุกรมศึกษาศาสตร์. 3 ; มกราคม-มีนาคม, 2529.
- มานิต มานิตเจริญ. พจนานุกรมไทย. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2507.
- ยูร กมลเสรีรัตน์. “นักเขียนมือรางวัล ผู้เติมจินตนาการให้โลกของเด็ก : อานาจ เย็นสบาย,” กุลสตรี. 27 (649) : 70-74 ; มกราคม 2541.
- รัตพร ช่างดา. หนังสือสำหรับเด็ก. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2531.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์ศิลปะ อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2530.
- เรวัต การพจน์. ภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อุดมศึกษา.
- วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ. สารความรู้ในศิลปะ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2531.
- วิริยะ สิริสิงห์. การเขียนเรื่องสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2524.
- วิญญนาท กัตถุญทวิทิพย์. “ความเป็นมาของภาพประกอบโดยสังเขป,” กรุงเทพฯ : 2539.
- วุฒิ แตรสังข์. ศึกษา แบบ สี และขนาดของภาพประกอบแบบเรียนที่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาดอนปลายชอบ. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2514. อุดมศึกษา.

- สำนัก ปัทมะทิน . ศัพทานุกรมสื่อสารมวลชน . กรุงเทพฯ : แผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2520.
- สมทรง ลิมาลย์. การศึกษาความชอบของเด็กที่มีต่อรูปแบบของเนื้อที่ภาพสำหรับหนังสือเด็ก. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. โครงการห้องสมุดประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. หน้า 38. 2526.
- สุชาติ เถาทอง. วาดเส้น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2536.
- _____. หลักการทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ : อักษรกราฟฟิก, 2536.
- สุเทพ บรรลือสินธุ์. “การเขียนภาพและการจัดรูปเล่มหนังสือสำหรับเด็ก,” ใน การประชุมปฏิบัติการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. หน้า 1 - 2. 2523.
- หทัย ดันหยง. การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก, 2525.
- องค์การค้ำของคุรุสภา. ในโอกาสครบรอบ 30 ปีของการจัดตั้งองค์การค้ำของคุรุสภา 1 เมษายน 2523. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคุรุสภา, 2523.
- อัญชลี โสมดี. เอกสารประกอบการสอน สล. 409 ศิลปะสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป.
- อัมพร มีสุข. ประกาศคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ เรื่องระเบียบการประกวดหนังสือดีเด่น พ.ศ. 2537 ลงวันที่ 2 พฤษภาคม 2537.
- อัสนีย์ ชูอรุณ. ทฤษฎีศิลปะภาพพิมพ์ไม้. กรุงเทพฯ : ชูติมาการพิมพ์, 2517.
- _____. ทฤษฎีศิลปะภาพพิมพ์ไม้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชูติมาการพิมพ์, 2519.
- อารี สุทธิพันธุ์. การระบายสีน้ำ. กรุงเทพฯ : กระดาษสา, 2526.
- _____. ทัศนศิลป์และความงาม. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ, 2532.
- _____. ศิลปนิยม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : กระดาษสา, 2528.
- The Columbia Encyclopedia. 5 th ed. Columbia : Columbia University Press, 1993.
- Coppen, Helen. A Survey of British Research in Audio Visual Aids. 1945 - 1971. London : Watford Printers, Ltd., 1972.
- Dale, Edgar. “Still Picture,” Audio-Visual Method in Teaching. New York : Holt Rinehart and Winston, 1951.

- The Encyclopedia Americana. Danbury, Connecticut : Grolier Incorporated , 1992.
- Gropper, George L. “ Learning From Visuals : Some Behavioral Consideration,” in
AV Communication Review. 1 : 37 - 69 ; Spring, 1966.
- Haupt, Hellmut Lemann. The Life of the book. New York : Abelard-Schuman, 1975.
- Hayes, Colin. The Complete Guide to Painting and Drawing Techniques and Materials.
London : Phaidon Press Limited, 1992.
- Horne, Marion Van. Give Children Wings : A Manual on How to write for children.
New York : Committee on World Literacy and Christian Literature, 1970.
- Parramon, Jose M. How to draw. Broadway, New York : Watson-Guptill, 1991.
- Piper, David. Dictionary of Art and Artists. New York : Collins Publishers, 1988.
- Pitz, Henry C. Ink drawing techniques. Broadway, New York : Watson-Guptill, 1957.
- Raynes, John. Step-by-step guide to drawing. London, Great Britain : Hamlyn, 1982.
- Roddon, Guy. Pastel Painting Techniques. Cincinnati, Ohio : North Light Books, 1992.
- Ross, Robert. Illustration today. Scranton, Pennsylvania : International textbook Co.,
1963.
- Spaulding, Seth. “Research on Pictorial Illustration,” in Audio Visual Communication
Review. 3 : 33 - 34 ; Winter, 1955.
- Vernon, Magdalen D. “The Value of Pictorial Illustration,” in British Journal of
Educational Psychology. 23 : 8 ; November, 1960.
- West, Peter. Airbrushing : tools, techniques, materials. Tustin, California : Walter
Forter, 1996.
- Whitaker, Steve. The encyclopedia of cartooning techniques. Philadelphia,
Pennsylvania : Running Press, 1994.

ภาคผนวก

เครื่องมือการศึกษาวิเคราะห์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก

เรื่องรูปแบบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือในแต่ละข้อเพียงช่องเดียว
ตามความเห็นที่เป็นจริงของท่าน

รูปแบบ	เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย
รูปแบบ (Form) หมายถึง ลักษณะของภาพประกอบ ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยแบ่งรูปแบบของภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กเป็น 3 รูปแบบ คือ			
1. รูปแบบภาพเหมือนจริง (Realistic Form) คือ ภาพที่มีรูปร่าง สัดส่วน และรายละเอียดเหมือนจริง มีสีเป็นธรรมชาติ ได้แก่ ภาพถ่ายเหมือนจริง ภาพเขียนเหมือนจริง ภาพโครงสร้างเหมือนจริง เป็นต้น			
2. รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง (Analogical Form) คือ ภาพที่มีรูปร่างอันมีที่มาจากความเป็นจริง หรือมีรูปร่างที่ผิดแปลกไปจากความเป็นจริง ได้แก่ ภาพการ์ตูน ภาพไทย เป็นต้น			
3. รูปแบบภาพเชิงตรรก (Logical Form) คือ ภาพที่ใช้สัญลักษณ์แทนของจริง ได้แก่ ภาพแผนภูมิ แผนที่ หรือกราฟ			

เครื่องมือการศึกษาวิเคราะห์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก
เรื่องสื่อ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือในแต่ละข้อเพียงช่องเดียว
ตามความเห็นที่เป็นจริงของท่าน

สื่อ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
สื่อ (Media) หมายถึง วัสดุที่ผู้วาดภาพใช้ในการ สร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือ			
1. สื่อสีน้ำ (Water Color) หมายถึง สีที่มีลักษณะ โปร่งแสงและชุ่ม มีทั้งในรูปของเหลวบรรจุหลอด และก้อนแข็งบรรจุตุ้ม			
2. สื่อสีน้ำมัน (Oil Color) หมายถึง สีที่มีลักษณะข้นและ ทึบแสง เวลาใช้ต้องผสมกับน้ำมันลินสีด			
3. สื่อสีอะคริลิก (Acrylic) หมายถึง สีซึ่งถูกทำขึ้นด้วย ส่วนประกอบทางเคมีและยางไม้ มีคุณสมบัติโปร่งแสง เมื่อผสมน้ำ สามารถกันน้ำได้			
4. สื่อสีโปสเตอร์ (Poster Color) หมายถึง สีที่มีลักษณะ ทึบแสงและมีความเข้มข้นมาก เมื่อต้องการสีอ่อนต้อง ผสมสีขาว			
5. สื่อหมึก (Ink) หมายถึง สีที่ได้จากเขม่าของถ่านหรือ สนิมเหล็ก มีน้ำเป็นตัวทำละลาย			
6. สื่อสีหมึก (Color Ink) หมายถึง สีที่มีลักษณะเป็นของ เหลว มีคุณสมบัติโปร่งแสงคล้ายกับสีน้ำแต่สามารถกัน น้ำได้			
7. สื่อสีสแตมป์ หมายถึง สีที่เคลือบอยู่บนแผ่นกระดาษ เย็บเล่ม ผลิตมาจากประเทศจีน ใช้น้ำเป็นตัวทำละลาย มี 12 สี			

สื่อ	เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย
8. สื่อดินสอ (Pencil) หมายถึง วัสดุที่มีไส้ทำด้วยถ่านกราไฟท์และดินชนิดหนึ่ง สำหรับใช้ขีดเขียน มีน้ำหนักอ่อนแก่ให้เลือกตามต้องการ			
9. สื่อดินสอสี (Color Pencil) หมายถึง สีที่มีลักษณะเป็นแท่งคล้ายดินสอ มีทั้งชนิดที่ละลายน้ำและไม่ละลายน้ำ			
10. สื่อปากกา (Pen) หมายถึง เครื่องเขียนสำเร็จรูปที่สามารถใช้ในงานวาดเส้นได้อย่างสะดวกสบาย มีเส้นที่คมชัด เน้นเส้นหนักเบาได้ตามต้องการ มีหลายสี หลายขนาด และหลายชนิด เช่น ปากกาหมึกซึม ปากกาลูกกลิ้ง ปากกาเขียนแบบ เป็นต้น			
11. สื่อปากกาปากสักหลอด (Marker) หมายถึง ปากกาชนิดหนึ่งที่มีปากหลายขนาด และหลายลักษณะแตกต่างกัน ตามการใช้งาน ทำขึ้นมาสำหรับนักออกแบบและผู้ที่ต้องการความรวดเร็ว			
12. สื่อสีพาสเทล (Pastel) หมายถึง สีที่ทำจากผงสีผสมกับกาวหรือขี้ผึ้ง แล้วอัดเป็นแท่งมีหลายชนิด			
13. สื่อสีเทียน (Wax Crayon) หมายถึง สีที่มีลักษณะคล้ายสีพาสเทล ทำจากขี้ผึ้งผสมกับเนื้อสี			
14. สื่อกระดาษ (Paper) หมายถึง กระดาษชนิดพิเศษที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยเฉพาะมีลายและสีต่างๆ ให้เลือกได้ตามการใช้งาน เช่น ลายผ้า ลายหนังช้าง ลายขนนก ลายผิวส้ม เป็นต้น			
15. สื่อผ้า (Fabric)			
16. สื่ออักษรลอก (Dry Transfer Symbols)			

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

เครื่องมือการศึกษาวิเคราะห์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก
เรื่องกลวิธี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือในแต่ละข้อเพียงช่องเดียว
 ตามความเห็นที่เป็นจริงของท่าน

กลวิธี	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
กลวิธี (Technique) หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเกิดจากทักษะ และความคิดในการใช้สื่อของผู้วาดภาพ ประกอบด้วยกลวิธีหลายประเภท ดังต่อไปนี้			
1. กลวิธีการระบายสี			
2. กลวิธีการวาดลายเส้น			
3. กลวิธีการพิมพ์			
4. กลวิธีการพ่นสี			
5. กลวิธีการปะติด			
6. กลวิธีภาพถ่าย			
7. กลวิธีอื่นๆ			

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 1

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

ตุ๊กแกผู้อำภพ

พ.ศ.2515

ภาพเลียนแบบของจริง

สีน้ำ

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ตัว มั่น ไหญ่โต จริง รีบ วิ่งหนี กัน เกิ

ภาพประกอบชุดที่ 2

ชื่อเรื่อง

อ้วนกับอืดผจญภัย

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2515

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีโปสเตอร์

กลวิธี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 3

ชื่อเรื่อง

ลูกไก่แสนสวย

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2516

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีน้ำ

กลวิธี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 4

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

เอื้องแซะสีทอง

พ.ศ.2517

ภาพเลียนแบบของจริง

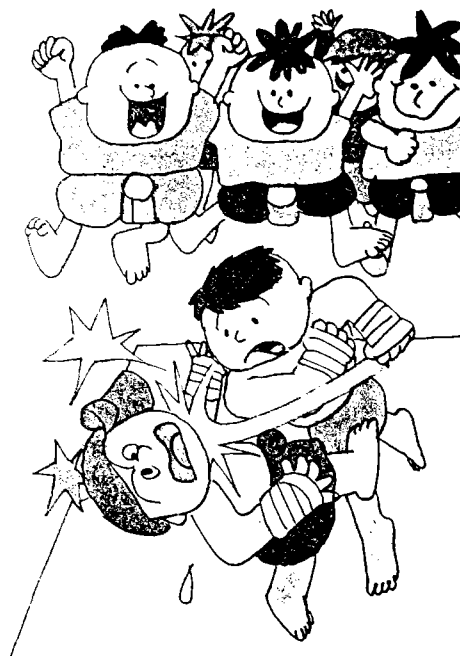
สีโปสเตอร์

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 5

ชื่อเรื่อง

นายขนมต้ม

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2517

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีโปสเตอร์ และปากกา

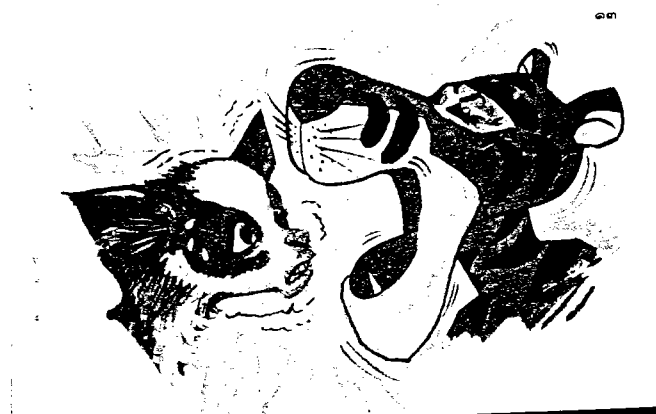
กลวิธี

การระบายสี การพ่นสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 6

ชื่อเรื่อง

เสือเผ่นกับลูกวัว

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2518

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีโปสเตอร์ และหมึกดำ

กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้นด้วยหมึกดำ

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 7

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

ทำไมหนอนายต๋อป๋อง

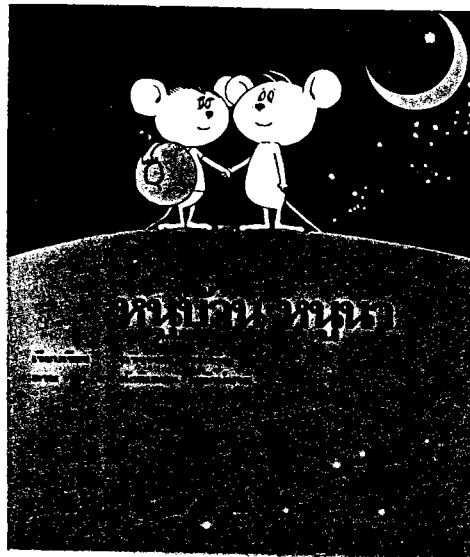
พ.ศ.2518

ภาพเลียนแบบของจริง

ปากกาปากสักหลอด และปากกา

การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 8

ชื่อเรื่อง

ปีที่ขึ้นทะเบียนการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

หนูนาน หนูนาน

พ.ศ.2519

ภาพเลียนแบบของจริง

สีโปสเตอร์ ปากกา ปากกาปากสั๊กหลอด สีเทียน และกระดาษ

การระบายสี และการปะติด

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 9

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

สัตว์มีประโยชน์

พ.ศ.2519

ภาพเลียนแบบของจริง

สีโปสเตอร์

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 10

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

เรื่องสั้นชนบท

พ.ศ.2519

ภาพเขียนแบบของจริง

ปากกา

การวาดลายเส้น

หน้าปก

หนูหน้อยกับมะม่วง

พลเอกหญิง บริพัตร ณ อยุธยา เขียนโดย

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 11

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

หนูหน้อยกับมะม่วง

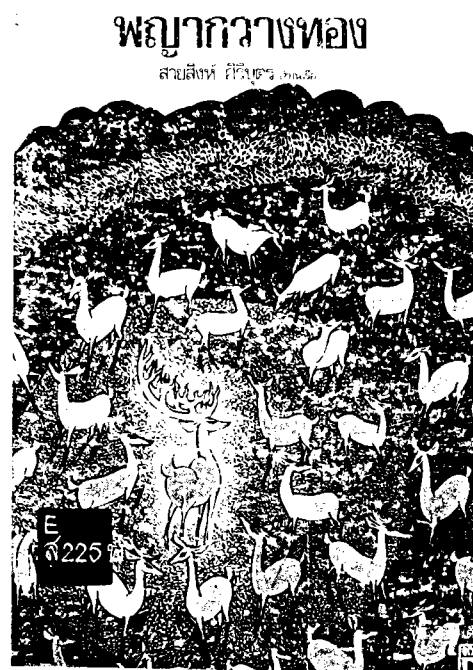
พ.ศ.2520

ภาพเลียนแบบของจริง

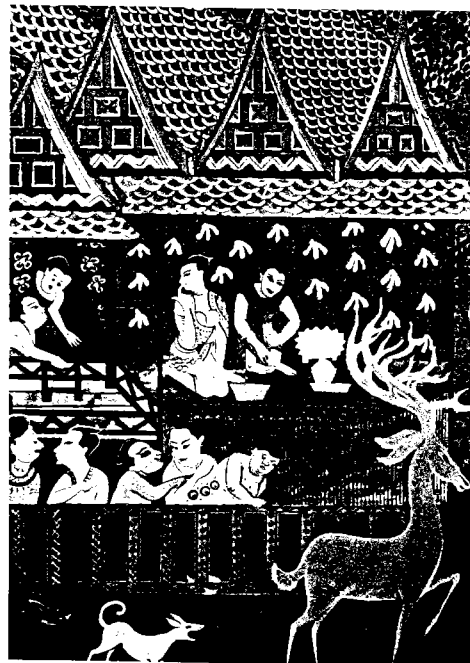
สีน้ำ

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 12

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

พญากวางทอง

พ.ศ.2520

ภาพเลียนแบบของจริง

สีน้ำ และสีโปสเตอร์

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 13

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

อาณาจักรริมบึง

พ.ศ.2520

ภาพเหมือนจริง

สีน้ำ และปากกา

การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 14

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก

พ.ศ.2520

ภาพเลียนแบบของจริง

ปากกา

การวาดลายเส้น

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 15

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

สามครุณ

พ.ศ.2520

ภาพเลียนแบบของจริง

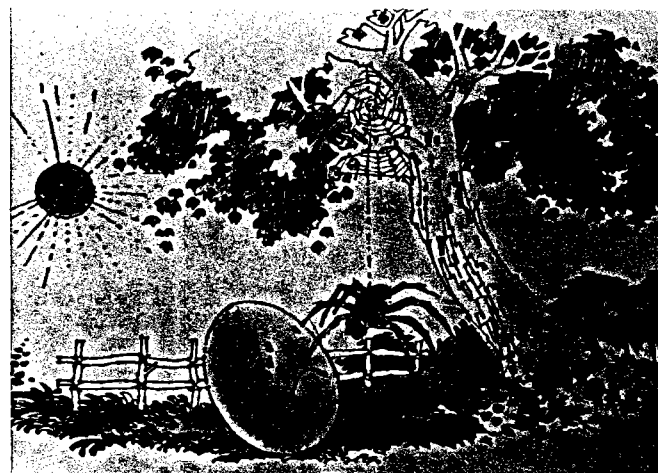
ปากกา

การวาดลายเส้น

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 16

ชื่อเรื่อง

ไข่ขอขา

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2521

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

ดินสอสี ปากกาปากสั๊กหลอด และปากกา

กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 17

ชื่อเรื่อง

ฉันคือต้นไม้

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2521

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีโปสเตอร์ และปากกา

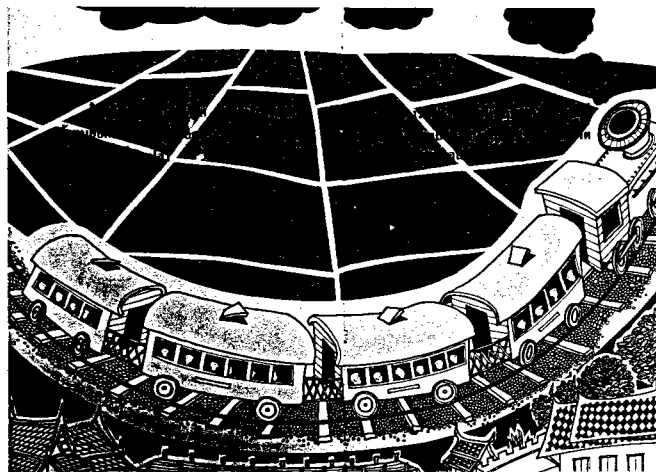
กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 18

ชื่อเรื่อง

เด็กชายกมลเที่ยวบ้านทุ่ง

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2521

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

ปากกา

กลวิธี

การวาดลายเส้น และกลวิธีอื่น ๆ คือการสั่งสีที่ต้องการจากตัวอย่างสี โดยผ่านระบบการพิมพ์

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 19

ชื่อเรื่อง

ร้อยกรองของเด็ก

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2521

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

ดินสอสี และสีเทียน

กลวิธี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 20

ชื่อเรื่อง

กล้วย

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2522

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีโปสเตอร์

กลวิธี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 21

ชื่อเรื่อง

แกะนั้นหาเพื่อน

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2522

รูปแบบ

ภาพเหมือนจริง

สื่อ

สีน้ำ

กลวิธี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 22

ชื่อเรื่อง

ฉันเป็นต้นไม้ใหญ่

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2522

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

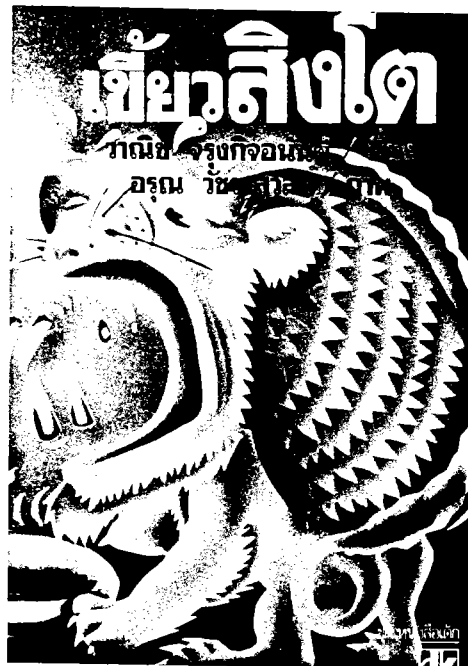
สื่อ

สีน้ำ สีโปสเตอร์ สีแสดมปี และดินสอสี

กลวิธี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 23

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

เจ้าสิงโต

พ.ศ.2522

ภาพเลียนแบบของจริง

สีหมึก

การพ่นสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 24

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

เพื่อนแท้

พ.ศ.2523

ภาพเลียนแบบของจริง

สีโปสเตอร์ สีสแตมป์ และหมึกดำ

การระบายสี และตัดเส้นด้วยหมึกดำ

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 25

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

แก่นพบพญานก

พ.ศ.2523

ภาพเลียนแบบของจริง

สีโปสเตอร์ และปากกา

การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 26

ชื่อเรื่อง

ตะเพียนเข้ากรุง

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2523

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

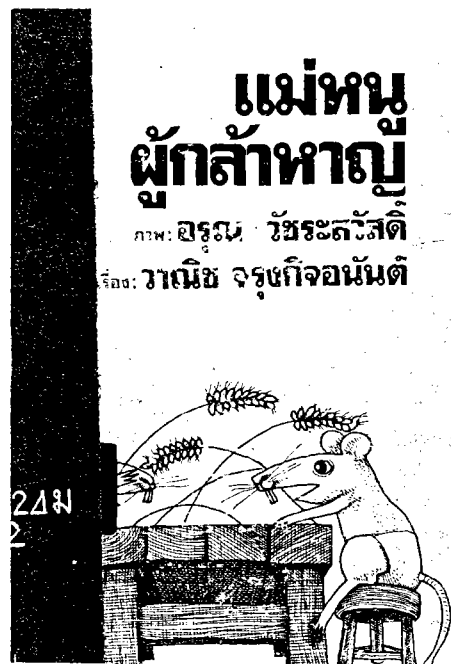
สื่อ

สีโปสเตอร์ หมึกดำ และปากกา

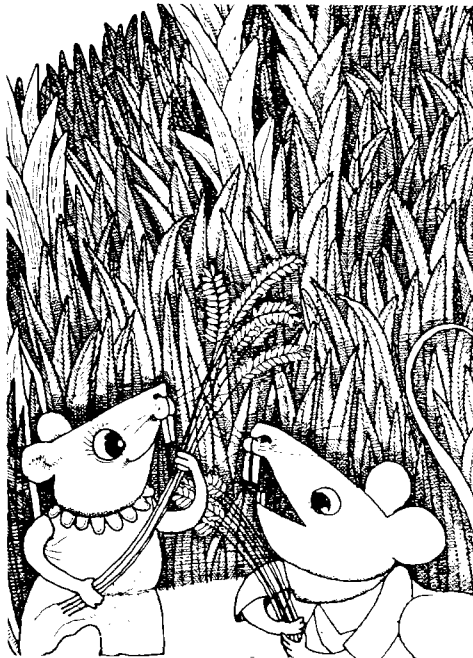
กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 27

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

แม่หนูผู้กล้าหาญ

พ.ศ.2523

ภาพเลียนแบบของจริง

สีหมึก และปากกา

การวาดลายเส้นและการพ่นสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 28

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

រូបបែប

၆၀

กสิวิธ

จ้าวป่า

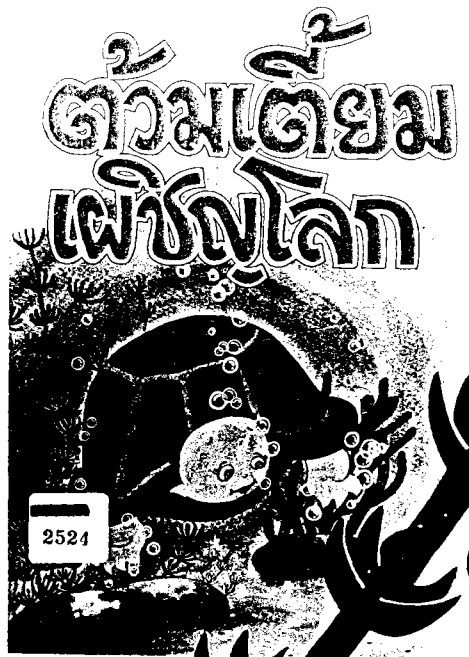
พ.ศ.2524

ภาพเหมือนจริง

สีน้ำตาล และสีโปสเตอร์

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 29

ชื่อเรื่อง

ตัวมเตียมเพ็ญโลก

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2524

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีหมึก และปากกา

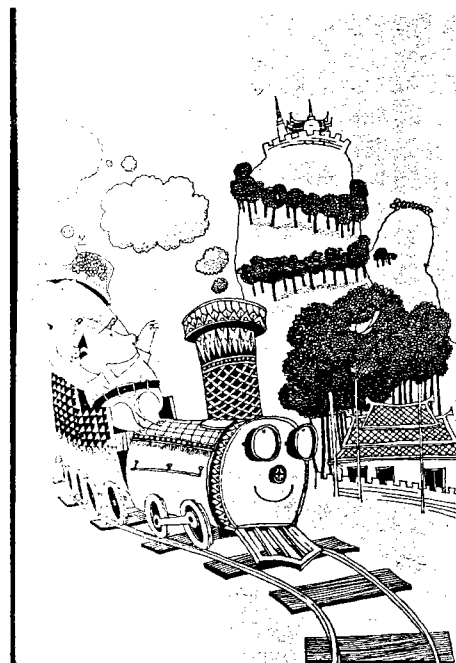
กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 30

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

ปุ่น ปุ่นรถไฟมาแล้ว

พ.ศ.2524

ภาพเลียนแบบของจริง

ปากกา

การวาดลายเส้น

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 31

ชื่อเรื่อง

แม่มดเจ้าปัญหา

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2524

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีโปสเตอร์ และปากกา

กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 32

ชื่อเรื่อง

หมีใหญ่ผจญภัย

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ. 2525

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

ปากกา

กลวิธี

การวาดลายเส้นและกลวิธีอื่น ๆ คือ การสั่งสีที่ต้องการจากตัวอย่างสี
โดยผ่านระบบการพิมพ์

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 33

ชื่อเรื่อง

ดวงอาทิตย์

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2525

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีโปสเตอร์ ดินสอสี และปากกา

กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

การ์ตูนนิทานสอนใจ ฉบับพิเศษ

ภายในเล่ม

ยามสายของวันต่อมา เพื่อนกับแม่ต่างก็ช่วยกันคาบกิ่งไม้และใบ
ไม้แห้งมาสร้างรังในที่ ๆ ปลอดภัยไว้ให้

ภาพประกอบชุดที่ 34

ชื่อเรื่อง

นกนางแอ่น

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2525

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีเสตมป์ และหมึกดำ

กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้นด้วยหมึกดำ

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 35

ชื่อเรื่อง

ฤทธิ์ราหู

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2525

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

หมึกดำ

กลวิธี

การวาดลายเส้น

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 36

ชื่อเรื่อง

ต้นไม้มีเพื่อน

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2526

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีน้ำ ดินสอสี และปากกา

กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 37

ชื่อเรื่อง

กระต่ายจอมไว

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2526

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีหมึก ดินสอสี และปากกา

กลวิธี

การระบายสี การพ่นสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 38

ชื่อเรื่อง

นายพยัญชนะ

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2526

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีหมึก และปากกา

กลวิธี

การระบายสี การพ่นสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 39

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

กบ ขั้วขาน

พ.ศ.2527

ภาพเลียนแบบของจริง

ดินสอสี และปากกา

การระบายสีและตัดเส้น แรกแฉด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 40

ชื่อเรื่อง

ข้าวเหนียว

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2527

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีน้ำ และปากกา

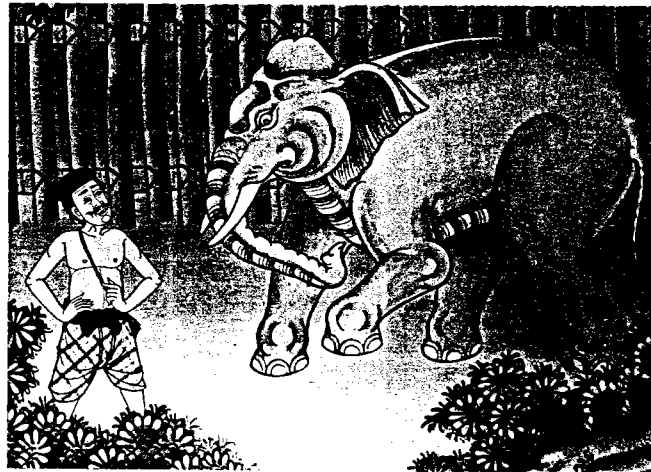
กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 41

ชื่อเรื่อง

พลายมิ่งเมือง

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2527

รูปแบบ

ภาพเขียนแบบของจริง

สื่อ

สีโปสเตอร์

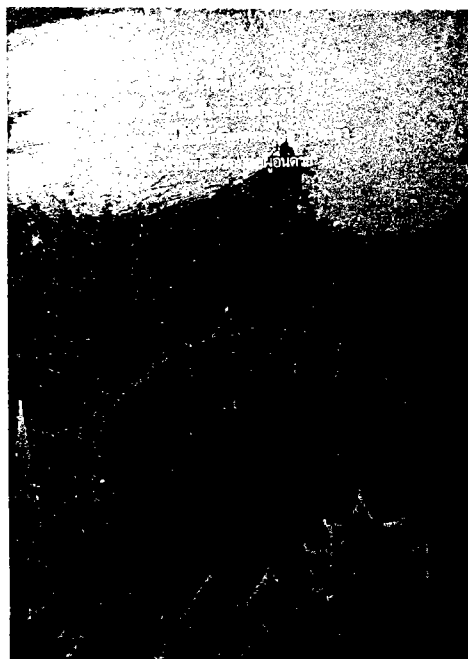
กลวิธี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 42

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

พระอาทิตย์ฟักร้อน

พ.ศ.2527

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อะคริลิก

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 43

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

เจ้าเบิ้ม

พ.ศ.2528

ภาพเลียนแบบของจริง

สีโปสเตอร์ และดินสอสี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 44

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

กบ

พ.ศ.2528

ภาพเหมือนจริง

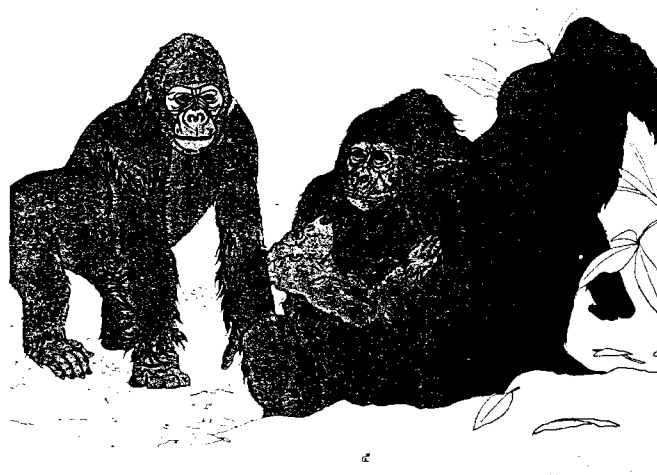
สีหมึก

การระบายสี และการพันสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 45

ชื่อเรื่อง

กอริลลา

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2528

รูปแบบ

ภาพเหมือนจริง

สื่อ

ปากกา

กลวิธี

การวาดลายเส้น และกลวิธีอื่น ๆ คือ การสั่งสีที่ต้องการจากตัวอย่างสี โดยผ่านระบบการพิมพ์

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 46

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

กิ่งก้าไปเยี่ยมเพื่อน

พ.ศ.2528

ภาพเขียนแบบของจริง

สีหมึก และปากกา

การระบายสี การพ่นสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 47

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

ผีเสื้อกับทุ่งหญ้า

พ.ศ.2528

ภาพเลียนแบบของจริง

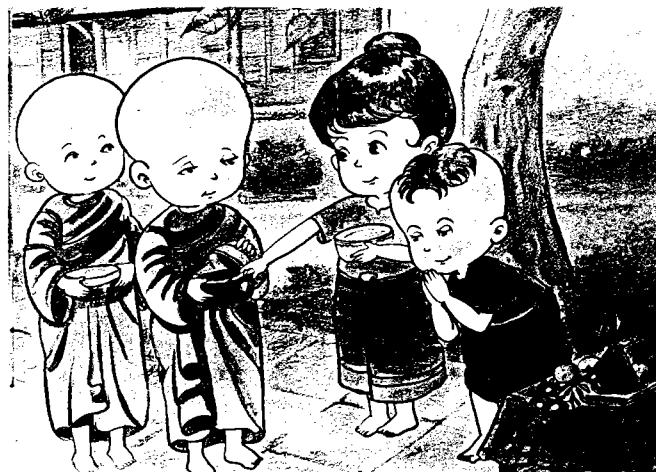
สีอะคริลิก สีหมึก และดินสอดำ

การระบายสี และเขียนเส้นด้วยดินสอดำ

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 48

ชื่อเรื่อง

วันสงกรานต์

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2528

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีหมึก ดินสอสี และปากกา

กลวิธี

การระบายสี การพ่นสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 49

ชื่อเรื่อง

ผึ้งน้อยในสวน

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2529

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีโปสเตอร์ และดินสอสี

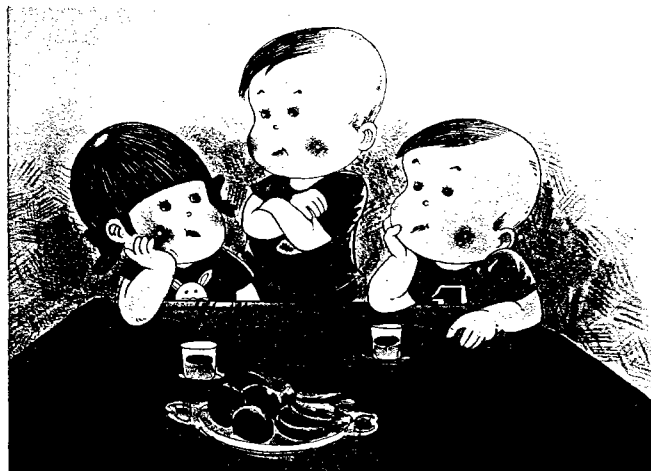
กลวิธี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 50

ชื่อเรื่อง

ยาของคุณย่า

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2529

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

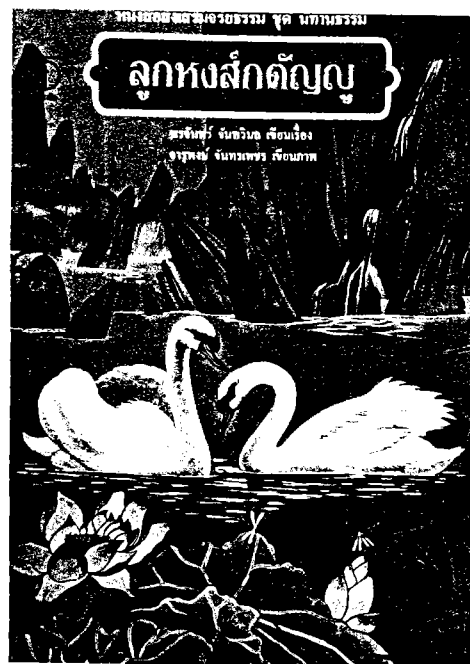
สื่อ

สีน้ำ ดินสอสี ปากกา และอักษรลอก

กลวิธี

การระบายสี การพ่นสี กลวิธีอื่น ๆ คือ การขีดอักษรลอก และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 51

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

ลูกหงส์กตัญญู

พ.ศ.2529

ภาพเหมือนจริง

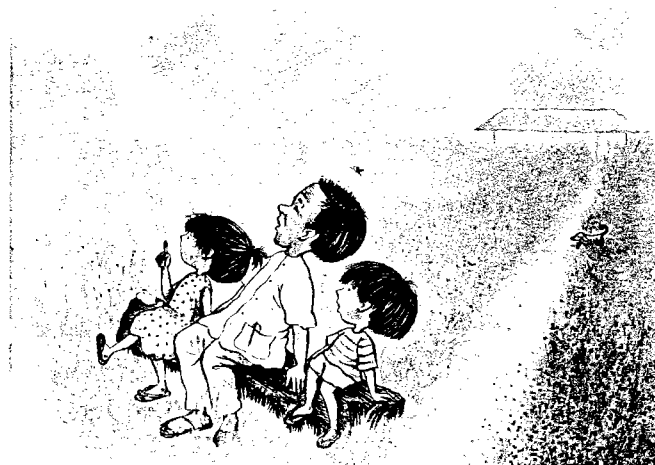
สีน้ำ และสีโปสเตอร์

การระบายสี การพ่นสี และกลวิธีอื่น ๆ คือ การสลัดสี และการฉีกน้ำ
ขณะสียังไม่แห้ง

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 52

ชื่อเรื่อง

กระต่ายเจาะรู

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2530

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

ดินสอสี

กลวิธี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 53

ชื่อเรื่อง

ผีเสื้อกับผีเสื้อน้อย

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2530

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีน้ำ และสีโปสเตอร์

กลวิธี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 54

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

ร่วมขยาย

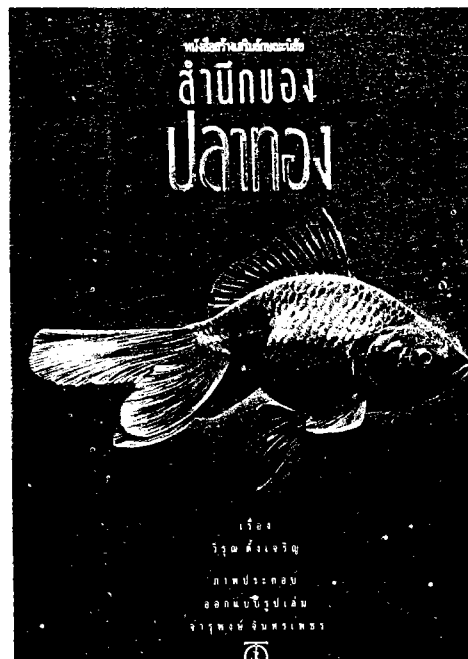
พ.ศ.2530

ภาพเลียนแบบของจริง

สีน้ำ ปากกา และอักษรลอก

การระบายสี กลวิธีอื่น ๆ คือ การขีดอักษรลอก และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 55

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

ลำนึกของปลาทอง

พ.ศ.2530

ภาพเหมือนจริง

สีอะคริลิก และสีโปสเตอร์

การระบายสี การพ่นสี และกลวิธีอื่น ๆ คือ การสลับสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 56

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

เกาะไฟ

พ.ศ.2531

ภาพเหมือนจริง

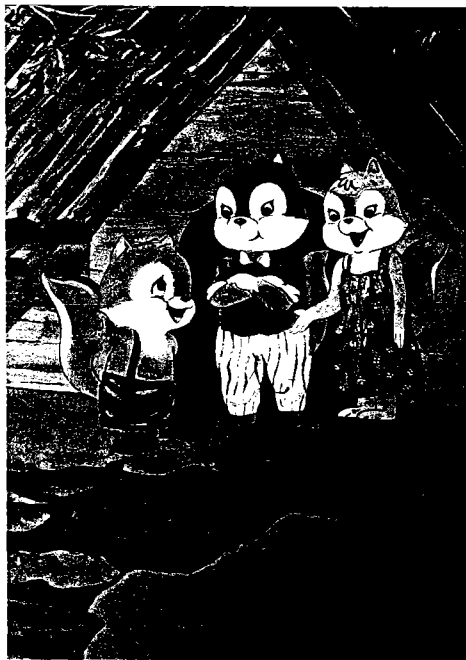
สีน้ำ และดินสอดำ

การระบายสี กลวิธีอื่น ๆ คือ การฉีกกระดาษสียังไม่แห้ง และตัดเส้นด้วย ดินสอดำ

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 57

ชื่อเรื่อง

กระรอกเก่ง กระต่ายดี

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2531

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีหมึก และดินสอสี

กลวิธี

การระบายสี การพ่นสี และตัดเส้น แรเงาด้วยดินสอสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 58

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

รอนเกล้าแดง

พ.ศ.2531

ภาพเลียนแบบของจริง

สีอะคริลิก และสีหมึก

การระบายสี

หน้าปก

รูปปั้นของคุณตา

ประณี ไสยบุญ เป็นคนใจดี
มีเพื่อนดี คนเก่งๆ เป็นคนดี

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 59

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

รูปปั้นของคุณตา

พ.ศ.2531

ภาพเลียนแบบของจริง

สีน้ำ และหมึกดำ

การระบายสี และการพิมพ์ด้วยหมึกดำ

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 60

ชื่อเรื่อง

ไม่อยากเป็นควาย

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2532

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีน้ำ ปากกา และกระดาษ

กลวิธี

การระบายสี การปะติด และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 61

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

ขนฟูกับหนูตัวจิ๋ว

พ.ศ.2532

ภาพเหมือนจริง

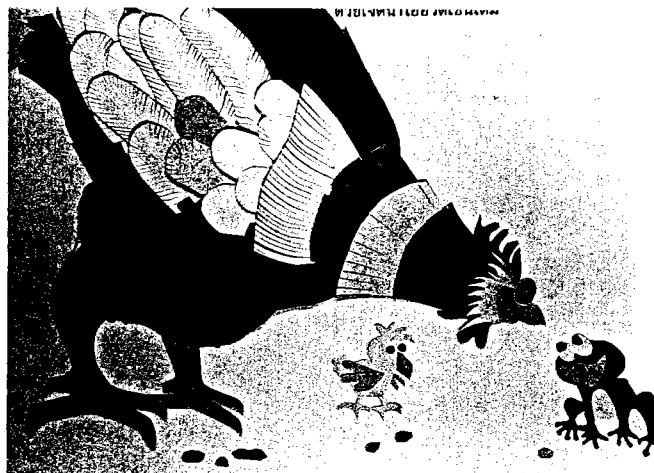
สีเขียน

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 62

ชื่อเรื่อง

เจ้ากบปากกว้าง

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2532

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

กระดาษ

กลวิธี

การปะติด

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 63

ชื่อเรื่อง

เมล็ดข้าวสีทอง

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2532

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีหมึก ปากกา และสีพาสเทล

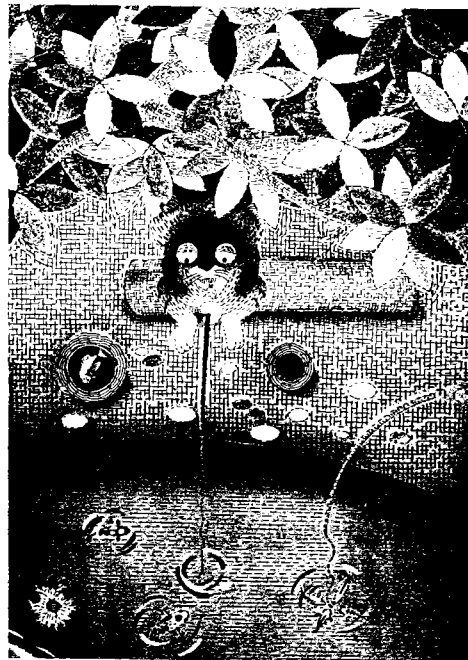
กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 64

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

แมวน้อยตกปลา

พ.ศ.2534

ภาพเลียนแบบของจริง

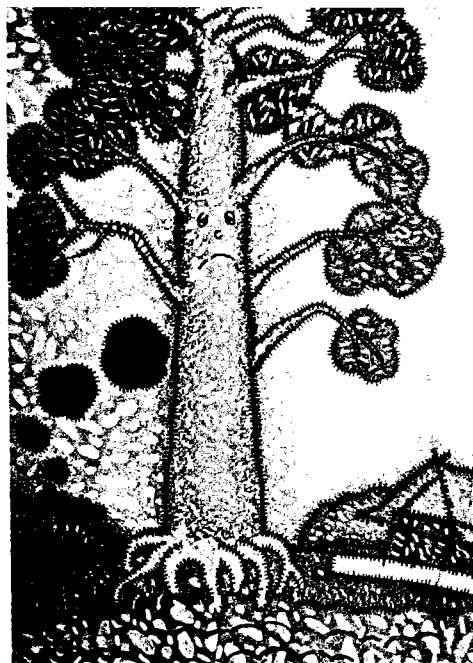
สีอะคริลิก ดินสอสี และปากกา

การระบายสี การพ่นสี แรเงาด้วยดินสอสี และแต่งลวดลายด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 65

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

เด็กน้อยกับต้นไม้

พ.ศ.2534

ภาพเลียนแบบของจริง

สีโปสเตอร์ ดินสอสี และปากกา

การระบายสี โดยการแต้มจุด และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 66

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

บ้านของสีหวล

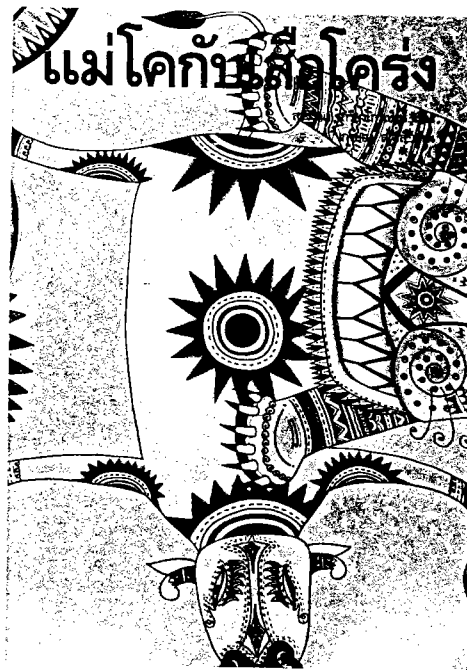
พ.ศ.2534

ภาพเหมือนจริง

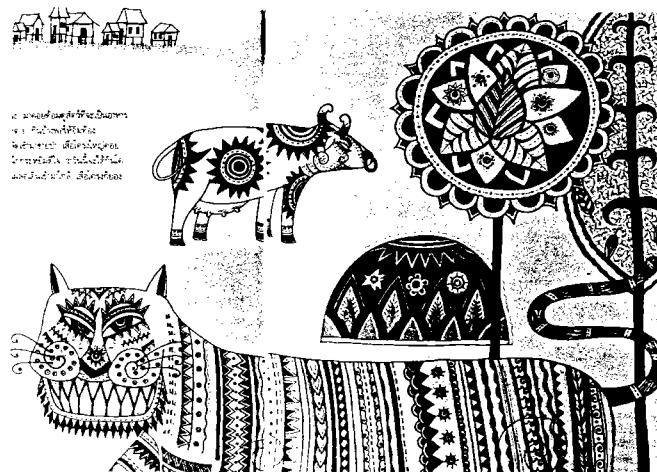
สีน้ำมัน

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 67

ชื่อเรื่อง

แม่โคกับเสือโคร่ง

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2534

รูปแบบ

ภาพเขียนแบบของจริง

สื่อ

สีหมึก สีพาสเทล และปากกา

กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้น แต่งลวดลายด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 68

ชื่อเรื่อง นิทานพื้นบ้านไทย ข่ายกับตา

ปีที่ชนะการประกวด พ.ศ.2535

รูปแบบ ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ สีน้ำ และปากกา

กลวิธี การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 69

ชื่อเรื่อง

นกเจ้าฟ้ากับเด็กชายผมจุก

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2535

รูปแบบ

ภาพเหมือนจริง

สื่อ

สีอะคริลิก หมึกดำ สีผสมแป้ง และปากกาปากสักหลาย

กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้นด้วยหมึกดำ

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 70

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

ฟ้ากว้างเท่าปากบ่อ

พ.ศ.2535

ภาพเลียนแบบของจริง

สีอะคริลิก

การพ่นสี และกลวิธีอื่น ๆ คือ การสั้ดสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 71

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

ลูกเต่าบกกับลูกเต่าน้ำ

พ.ศ.2535

ภาพเลียนแบบของจริง

สีอะคริลิก

การระบายสี การพิมพ์โดยใช้ถุงเท้า การพับสี และกลวิธีอื่น ๆ คือ การสตั๊ดสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 72

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

ดอกไม้ของขวัญ

พ.ศ.2536

ภาพเลียนแบบของจริง

สีหมึก และดินสอดำ

การระบายสี และตัดเส้นด้วยดินสอดำ

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 73

ชื่อเรื่อง

นกแสงตะวัน

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2536

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีหมึก สีพาสเทล และปากกา

กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้น แต่งลวดลายด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 74

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

นกฮูกหลังตน

พ.ศ.2536

ภาพเลียนแบบของจริง

สีโปสเตอร์ และสีพาสเทล

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 75

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

ประกวดร้องเพลง

พ.ศ.2536

ภาพเลียนแบบของจริง

สีโปสเตอร์ สีแสดมปี ดินสอสี และปากกาปากสักหลาด

การระบายสี การพ่นสี และตัดเส้นด้วยดินสอสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 76

ชื่อเรื่อง

ดอกบัวไม่ยอมบาน

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2537

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีน้ำ และดินสอสี

กลวิธี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 77

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

ดอกทานตะวันกับนกทอง

พ.ศ.2537

ภาพเลียนแบบของจริง

สีน้ำ และดินสอสี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 78

ชื่อเรื่อง

นกกระยางขาว

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2537

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

ดินสอสี และสีพาสเทล

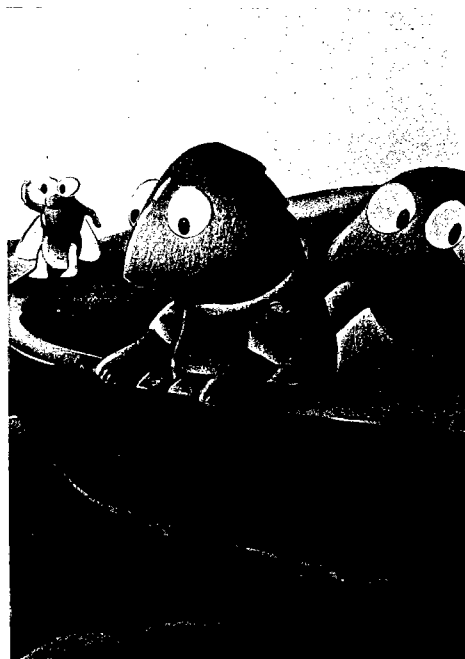
กลวิธี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 79

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

สัตว์ในกะลา

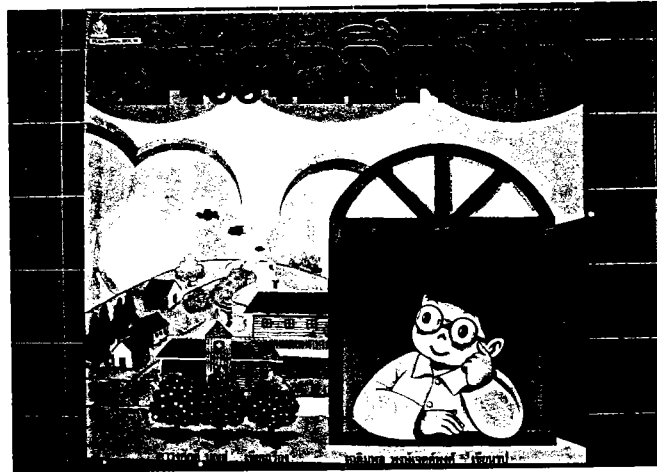
พ.ศ.2537

ภาพเลียนแบบของจริง

สีโปสเตอร์ใช้ตกแต่งภาพ สีหมึก และดินสอสี

การพ่นสี และตัดเส้นด้วยดินสอสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 80

ชื่อเรื่อง

อำเภออีกที

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2538

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีหมึก

กลวิธี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 81

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

คางคกกับแมลงสาบ

พ.ศ.2538

ภาพเลียนแบบของจริง

สีหมึก และปากกา

การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 82

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

จากตำนานนาคถึงผาแดง - นางไอ่

พ.ศ.2538

ภาพเลียนแบบของจริง

สีน้ำ สีหมึก และดินสอสี

การระบายสี

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 83

ชื่อเรื่อง

ต้นไม้ใกล้ตัว

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2539

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีหมึก และปากกา

กลวิธี

การระบายสี และตัดเส้นด้วยปากกา

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 84

ชื่อเรื่อง

ปีที่ชนะการประกวด

รูปแบบ

สื่อ

กลวิธี

ไอ้วิเศษ

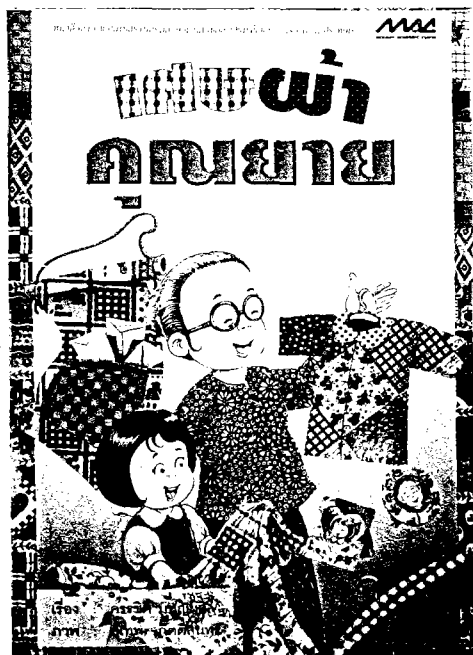
พ.ศ.2540

ภาพเลียนแบบของจริง

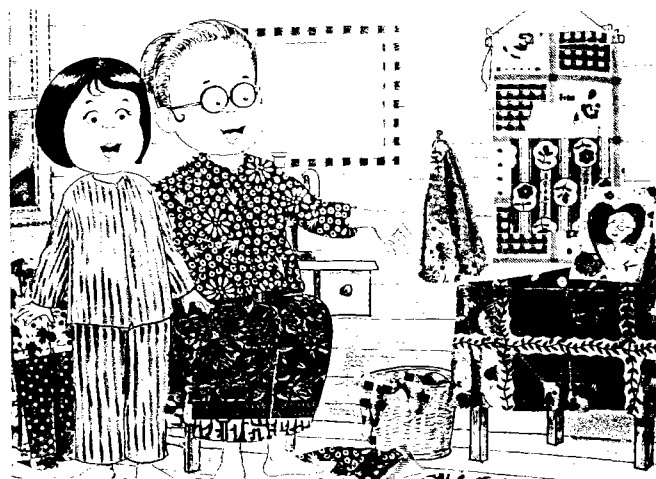
สีน้ำ และดินสอดำ

การระบายสี และเขียนเส้นด้วยดินสอดำ

หน้าปก

ภายในเล่ม

ภาพประกอบชุดที่ 85

ชื่อเรื่อง

เสื้อผ้าคุณยาย

ปีที่ชนะการประกวด

พ.ศ.2541

รูปแบบ

ภาพเลียนแบบของจริง

สื่อ

สีอะคริลิก สีหมึก สีสแตมป์ ปากกา และผ้า

กลวิธี

การระบายสี การพ่นสี การปะติด และตัดเส้นด้วยปากกา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววรางคณา ศิริปโชติ
เกิดวันที่	20 เดือนมีนาคม พุทธศักราช 2514
ที่อยู่ปัจจุบัน	313/14 ซอยจรัสสนิทวงศ์ 31 ถนนจรัสสนิทวงศ์ บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700
ประวัติการศึกษา	ประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อุดมศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (ศศ.บ.) ออกแบบทัศนศิลป์

การศึกษาวิเคราะห์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก
อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541

บทคัดย่อ
ของ
วรางคณา ศิริปโชติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา
มีนาคม 2542

การศึกษาครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ สื่อ และกลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ชนะการประกวดตั้งแต่ปี พ.ศ.2515 - พ.ศ.2541 จำนวน 85 เล่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เครื่องมือการศึกษาวิเคราะห์เรื่องรูปแบบ สื่อ และกลวิธี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ผลการศึกษา พบว่า

1. รูปแบบภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ผู้วาดภาพประกอบนิยมนำเสนอภาพประกอบในรูปแบบภาพเลียนแบบของจริง ร้อยละ 87.06 รองลงมาคือรูปแบบภาพเหมือนจริง ร้อยละ 12.94 ส่วนรูปแบบภาพเชิงตรรกไม่มีปรากฏในภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก

2. การใช้สื่อในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้ปากกามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.84 รองลงมาคือสีโปสเตอร์ ร้อยละ 14.94 สีน้ำ ร้อยละ 12.65 สีหมึกและดินสอสี ร้อยละ 12.07 ตามลำดับ ส่วนสื่อที่ปรากฏน้อยที่สุดคือ สีน้ำมันและผ้า คิดเป็นร้อยละ 0.58 ส่วนประเภทของการใช้สื่อในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก พบว่า ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้มากกว่า 1 สื่อใน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 68.24 ส่วนการใช้ 1 สื่อใน 1 เรื่อง ร้อยละ 31.76

3. การใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ผู้วาดภาพประกอบนิยมการระบายสีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.16 รองลงมาคือการพ่นสี ร้อยละ 15.79 ถัดมาเป็นการวาดลายเส้น และกลวิธีอื่น ๆ ร้อยละ 7.89 การปะติด ร้อยละ 3.51 การพิมพ์น้อยที่สุด ร้อยละ 1.76 ส่วนภาพถ่ายไม่มีปรากฏในภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ส่วนประเภทของการใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก พบว่า ผู้วาดภาพประกอบนิยมใช้ 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 72.94 ส่วนการใช้มากกว่า 1 กลวิธีใน 1 เรื่อง ร้อยละ 27.06

**AN ANALYTICAL STUDY OF ILLUSTRATION IN AWARDED CHILDREN'S
FICTION BOOKS (AGE 6 - 11) DURING 1972 - 1998**

**AN ABSTRACT
BY
WARANGKANA SIRIPACHOTE**

**Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Art Education
at Srinakharinwirot University
March 1999**

The purpose of this study is to analyze the illustration of fiction book for children aged 6 - 11 years old. The 85 awarded books from 1972 - 1998 were selected. The instrument for collecting data was the analytical scale of **form**, media, and technique. Then data were analyzed by percentage.

The results revealed that :

1. The illustrators mostly presented with analogical **form** (87.06%), realistic **form** (12.94%), whereas there was no logical form.

2. Media that they mostly used was pen (21.84%), poster color (14.94%), and watercolor (12.65%), color - ink and color - pencil (12.07%), respectively, whereas media less used was oil color and fabric (0.58%). The illustrator mostly used more than one media (68.24%) and only one media (31.76%)

3. The technique they mostly used was painting (63.16%), air-brushing (15.79%), drawing and other techniques (7.89%), collage (3.51%), and printing (1.76%), respectively, whereas there was no photograph. The illustrator mostly used only one technique (72.94%), and more than one technique (27.06%)